Naša naloga: Probuja in napredek naroda!

NARODNI VESTNIK

NATIONAL HERALD.

Naš p[illegible]: V [illegible] slog[illegible]ja!

št. 83. — Št. 83. Duluth, Minn., Thursday, November 7, 1912. — Četrtek, 7. novembra 1912. Volume II. — Letnik II.

Wilson in Marshal zmagovalca pri predsedniških volitvah.

Woodrow Wilson dobil 399, Theodor Roosevelt 99, William Taft 12 elektoralnih glasov.

SLOVENSKE NOVICE.

Predzadnji ponedeljek vrši- je v slovenski farni cerkvi Jožefa v Jolietu, Ill., poroka Franje Nemanich, hčerke g. n Nemanicha, z g. Artur som, hotelirjem iz Foxlake, rodom Čehom.

Družino Frank Berusa v geport, Ohio, obiskala je de- pot štorklja. Prinesla ji je enéga sinčka. Pri tej druži- sedaj devet dečkov ter dve ci; med temi otroci sta dva ka. Stariši so lahko ponosni nogobrojne svoje potomce.

V Skidmore, Kans., je med anjem v neki privatni dru- strelil 20. m .m Jakob Ga- k rojaka Vincenc Goloba. ji je bil takoj mrtev. Ker je ec Gaberšek po storjenem takoj pobegnil, ga policija ivo zasleduje.

kojni Vincenc Golob je bil tu zapušča svojo sestro, v domovini pa še več sorodni- Ondotna podporna društva P. J. in S. D. P. P. D. sta mu ila dostojen pogreb na po- išče v Scammonu, nedaleč idmore, Kans.

V Chelan, Wash.; je ubilo v med delom rojaka Josip p. d. Koleša, rodom iz va- like Mune na Primorskem. je bil 39 let; v starem kraju ca ženo in dva otroka ter

Dne 30. m. m. našli so v Cle- u, O., na Lake Shore žele- progi zelo raztrgano truplo Henrika Ozimka, znanega enskih krogih pod imenom rja". Ponesrečil se je na prejšnji večer, ko je odha- lov.

Kdor ve o pokojnem rojaku Brodniku, doma iz Pero- t. 7, fara Šmarje na Dolenj- kaj podrobnega, kdaj se je ečil, v kateri bolnišnici je in h kateremu društvu je al, naj blagovoli to spo- egovemu očetu Janez Brod- Cesta v Mestni log 25 v ani.

gov oče je dobil iz Amerike o, da je pokojni sin umrl eki bolnišnici 13. aprila lan- to; spadal je tudi v neko o, ki mu je brez posebnega la že izplačalo K 1300 po- ne.

Dne 29. oktobra t. l. se je o pri javni seji po tajnem anju Narodne Dobrodelne v Clevelandu, O., isto raz- Preostanek v blagajni se delil za slovenske bedne o- in za slovensko šolo v Cle- u; tudi ondotni Ciril-Me- družbi se je darovalo $20. da je bila ta dobrodelna prisiljena zaradi gotovih v prenehati z delovanjem.

Žrtve volitev.

ington, Ky., 5. nov. Radi ga prepira pri volitvah sta treljeni do danes opoldne bi.

e okraju sta brata John in Caudill radi tega ustrelila lerja Thomas Campbella, erson okraju je pa umoril okrajni sodnik H. Satter jega političnega nasprot- reen Bowena.

a zdravniška odpomoč.

o, O., 5. nov. Zadnji pone- zvečer je nek tujec v pre- cela odrezal z velikim ku- m nožem 31-letnemu Josip gsu nos. Odpadli nos ra- iskali so dolgo časa po da bi ga našli, radi tega zdravnik pri operaciji od- njegovih lic potrebno meso in mu prišil novi nos na mesto

Novoizvoljeni predsednik Zedinjenih držav Woodrow Wilson.

POGREB PODPREDSEDNIKA JAMES S. SHERMANA.

Utica, N. Y., 2. nov. Danes popoldne spravili so k zadnjemu počitku truplo pok. podpredsednika Zedinjenih držav James S. Shermana, ki je umrl dne 30. oktobra t. l. vsled Brightove bolezni. Pogreb se je vršil pod vodstvom senatske zbornice; istega se je udeležil tudi predsednik Taft z vsemi člani svojega kabineta. Skupno število udeležencev ki so skazali prerano umrlemu zadnjo čast, znašalo je nad 25.000 oseb.

Najprvo so se vršile zadušnice ob njegovem mrtvaškem odru v stanovanju; kasneje so pa prenesli rakev v prvo presbiterijansko cerkev, ki je bila okrašena z žalovalnimi cvetlicami in črnim blagom. Tu se ga je spominjal v lepem govoru dr. M. W. Stryker, predsed. Hamiltonove univerze.

Po dovršenih obredih so prenesli pokojnikovo truplo z vsemi svečanostmi na Forest Hill pokopališče, kjer počiva v družinskem grobišču.

Volil že 20-krat predsednika.

Pottsville, Pa., 5. nov. 102 let stari Anton Edelberger je oddal danes svoj glas že za 20 predsednika Zedinjenih držav. Na volišče so ga pripeljali z avtomobilom, morali so mu pa pomagati z oporo do volilne utice, kjer je stal skljućen, a vendar brez palice. Svoj glas je oddal za Wilsona s pripombo, da je to najbrže njegova zadnja volitev.

Njegovi prijatelji so ga pustili med glasovanjem slikati, ker nameravajo poslati Wilsonu eno sliko v spomin na njegovega najstarejšega volilca.

Plin zadušil celo družino.

Toledo, Ohio, 5. nov. Ko je prišla neka sorodnica danes dopoldne na obisk v stanovanje 22letne Mrs. Hassen, jo je spreletela groza, ker je našla celo družino zadušeno od plina. Žrtve ležale so še v posteljah, in sicer ati s tremi otroci v starosti 3½, 2 let in 6 mesecev; poleg teh so našli na tleh pred posteljo ležečega mrtvega očeta George Hassena.

Policija je mnenja, da se izvršil tukaj samomor, ker je dohajal plin iz dveh mest pri peči.

DEMOKRATJE ZMAGOVALCI.

Med petimi kandidati za predsedniški urad zmagala je po preteku nekaj let zopet demokratska stranka.

Pri zadnjih glavnih volitvah, dne 5. t. m., dobil je guverner države New Jersey, Woodrow Wilson, kandidat demokratske stranke ogromno večino glasov. Oddanih je bilo zanj, kakor kažejo razna poročila, 399 elektoralnih glasov, Taft je dobil 12, Roosevelt pa 99 glasov.

Podpredsednikom Zedinjenih držav je izvoljen Thom. R. Marshall, guverner države Indiane.

Takoj po izvolitvi mu je brzojavno čestital predsednik Taft, istotako tudi bivši podpredsednik Roosevelt.

Raztresenih ali neznanih elektoralnih glasov je še 21.

Potrebna večina za izvolitev je bila 266 elektoralnih glasov.

Obsojena morilka svojega sina.

Chicago, 4. nov. Danes, že pozno proti noči, naznanili so porotniki sodniku Windesu krivdorek nad gr. Lujizo Lindloff, da je kriva zastrupljenja svojega 15-letnega sina Arturja. Vsled tega je obsojena na 25 let ječe v državnih zaporih.

Ko se ji je prečitala obsodba, se je obsojenka porotnikom histerično smejala rekoč: "Dandanes ni več na svetu pravice; krivce se spušča na prosto, nedolžne se pa obsoja. Jaz nisem umorila svojega sina, za to mi je Bog priča." V dobi zadnjih treh let je v Cook okraju to prvi slučaj, da je bila kaka ženska obsojena vsled umora.

Nečloveška mati je zastrupila svojega 15letnega sina letos dne 13. junija, takoj drugi dan so jo pa zaprli, osumljeno zastrupljenja sina z arzenikom; strup so našli pri raztelesenju v dečkovem želodcu.

Kasneje so izkopali tudi truplo njenega moža Williama ter pokojne hčere Alme. Prof. Hayes je pronašel tudi pri teh mrtvecih večjo količino strupa; istotako so našli arzenik v truplu njenega prvega moža Julij Graunkeja. Splošno se sodi, da je Mrs. Lindloff zastrupila svojega zadnjega soproga, da se je lahko polastila njegove visoke zavarovalnine.

Porota jo je obsodila za sedaj samo radi zadnjega umora, oziroma zastrupljenja njenega sina.

VOJNA NA BALKANU.

PORAZ TURKOV NA VSEJ ČRTI. — VOJNA SE BLIŽA H KONCU.

London, 5. nov. — Ker so Turki že uvideli, da bi bilo vsled velikega poraza najbilje skleniti premirje z balkanskim državami, se je obrnila otomanska vlada na razne velesile za posredovanje miru in sicer na Nemčijo, Avstrijo, Italijo, Francijo, Rusijo in Anglijo. Mnenje zadnjih treh držav je, naj se prisodi vsaki balkanski državi ono turško ozemlje, katero si je uspešno priborilo.

Med ostalimi velesilami se bode najbrže branila edinole Avstro-Ogrska potrditi izdelane načrte balkanske zveze, kajti ta država jim je najbližja. Zavzela se bode najbrže za prehodne točke ob egejskem morju, kjer plove toliko avstrijskih trgovskih ladij istotako tudi menda ne bo odobravala Srbom razširjevati svoje meje zapadno do adrijanskih obali. Avstrija je mnenja, naj se uroči Albanijo edinole Albancem pod sultanovo upravo.

Ravno za razdelitev Albanije nastale bodo še razne neprilike. Iz Belgrada dohaja poročilo, da zahtevajo Srbi namesto 20 milj obrežnega ozemlja ob adrijanskem morju 60 milj, Črnagora pa zahteva več nego tretjino novopazarskem okraju. Upje se, da bode ta sporna vprašanja odločil ruski car, ker so ga za to že naprosili.

Bolgarske čete počivajo.

London, 5. nov. Hrabre bolgarske čete imajo sedaj odmor v bližini Čorlu, da se pripravijo za nov napad mesta Catalja, kajti pomenljiva neprestana štiridnevna bitka s Turki pri zavzetju Lule Burgasa jih je močno utrudila.

Dvadnevni odmor potekel jim je danes; med tem časom se je pa bolgarsko armado znatno ojačilo z novimi četami, doslej v službi v okolici Drinopolja; njih mesta so pa zasedli Srbi. Drugo večje bolgarsko krilo pod poveljništvom generala Kutinčeva, se pomika dalje ob zalivu marmorskega morja; njih cilj je združitev z bulgarsko armado pod poveljništvom generala Dimitrija blizu Čatalje. Težko jim je pa potovanje na določeno mesto, ker imajo več tisoč ranjenih Turkov in svojih vojakov v oskrbi.

Iz Belgrada se uradno potrjuje, da so tudi Srbi uničili vse turške čete v Macedoniji, sedaj so pa dobili migljaj, naj se nemudoma pridružijo Bulgarom, Grkom in Crnogorcem. Iz Zofije odšlo je zopet več Bulgarov proti Drinopolju, kjer se to trdnjavo že uspešno oblega.

Turške čete blizu Čatalje so imele tudi dva dni počitka. Iste so pa skoraj docela razkropljene; mnogo Turkov je ranjenih, ostali so pa opešali popolnoma od glada. Na tisoče Turkov je v obupu pometalo puške v stran, in radi tega jih je sovražnik kaj lahko zajel.

Dne 1. novembra je neka grška torpedovka potopila veliko turško vojno ladjo "Feth-I-Bulend" v solunskem zalivu; ravno ta dan so zajeli Bulgari tudi turški okraj Demotica, vsled česar bo sovražniku vsaka komunikacija med Drinopoljem in Carigradom onemogočena. S pomočjo Grkov, Srbov in Bolgarov je pa pričakovati vsak dan, da jim bo padla tudi solunska trdnjava v roke.

Preselitev harema v Malo Azijo.

Zofija, Bulgarija, 5. nov. Vsled strahu pred obleganjem glavnega mesta turškega cesarstva je ukazal sultan premestiti svoje hareme v Bruso, 57 milj južnoiztočno od Carigrada v Mali Aziji. To je bilo že pred več leti tudi glavno mesto turških sultanov. S haremom vred so premestili tudi ves mestni carigrajski arhiv in zakladnico.

Turška vlada obrnila se je z nujno prošnjo do raznih velesil v Evropi za posredovanje miru, da bi se na ta način zabranilo Bulgarom vhod v glavno mesto.

Carigrad brez pitne vode.

London, 5. nov. Večje bolgarske čete, ki so obkolile kraj Derkas, nedaleč od Čatalije, so danes zatvorile vodovodne naprave, zvezane s Carigradom. V Derkasu se nahajajo namreč veliki rezervarji s pitno vodo za carigrajsko mesto.

Napredni Bulgari so obkolili tudi večje turške čete med Čorlu in Čataljo, da je slednjim nemogoče uiti iz zagate. Drugi bulgarski oddelek se pa pomika od Drame proti Kavali ob egejskem zalivu. Ta si je uspešno podjarmil zopet več turških naselbin. Na zapadni strani so se pa združili Grki z bulgarsko posadko blizu Kuruka in Yenidje Vardarja, da napadejo Solun.

Odgovor Avstrije Turčiji.

Dunaj, 5. nov. Na priprošnjo za posredovanje miru je avstrijska vlada danes opetovano odgovorila Turčiji, da noče v tem slučaju sama ničesar ukreniti. Svoje mnenje bo naznanila visoki porti šele kasneje, ko se tozadevno posvetuje preje še z ostalimi velesilami.

Avstrijske vojne ladje na potu proti Turčiji.

Dunaj, 5. nov. Prvi oddelek avstrijske mornarice, sestoječe iz ene križarke ter dveh torpedovk, se je dne 4. t. m. napotil iz Pulja proti Carigradu. Poveljnik teh ladij pa še nima določenega cilja, kje se bo usidral; od vlade je dobil samo nalogo nemudoma odpluti proti turškemu vodovju, ondi dal mu bo avstro-ogrski poslanik v Carigradu potrebna navodila.

Predlogi Francije.

Pariz, 5. nov. Ministrski predsednik Ramond Poincare izdal je na razne velesile sledeče, od Francije stavljene predpogoje v zadevi balkanskega vprašanja:

1. Pripoznanje političnih in administrativnih premenb po velesilah o dosedaj podjarmljenem teritoriju zveznih balkanskih čet.

2. Omejitev sultanove suverenitete v Carigradu za okraje v okolici Carigrada.

3. Sestanek evropejske konference, kjer naj bi bili tudi balkanski narodi zastopani.

Odprta pot do Carigrada.

Carigrad, 3. nov. Turška vlada je dovolila raznim vlastim ali državam prosto pot ene vojne ladje skozi Dardanele do carigrajskega vodovja. To dovoljenje so izposlovali pri sultanu poslaniki velesil.

V slučaju pričakovanega splošnega klanja v Carigradu živečih kristjanov in inozemcev, jih bode ščitile ladje pred napadom.

Združene balkanske čete so se odločile, da hočejo na vsak način prodreti do cilja in zajeti glavno turško mesto Carigrad, kjer bodo nastopile same s Turkom potrebne korake glede sklenitve miru. In to je pričakovati v najkrajšem času.

Avstrijska vojna ladja na potu v Solun.

Dunaj, 1. nov. Vsled sporazuma raznih velesil je odredila tudi avstrijska vlada, da mora takoj odpluti oklopna križarka "Marija Terezija" proti Solunu, kjer bode čuvala ob ondotnem turškem vodovju avstrijske podanike napadov razburjenih turških čet.

Dosedanji uspehi balkanske vojske.

Dne 8. oktobra 1912 je napovedala Črnagora Turkom vojsko.

Dne 12. okt. Črnogorci so si podjarmili Taraboč.

Dne 4. okt. Okraj Tuzi padel v roke Črnogorcev.

Dne 15. okt. Sklenitev miru turško-italijanske vojne.

Dne 17. okt. Srbija in Grčija napovedala Turkom vojsko; isti dan je napovedala tudi Turčija vojsko Srbiji in Bolgariji.

Dne 19. okt. Bulgari zasedli mesto Mustafa Paša.

Dne 20. okt. Napad Bulgarov na Drinopolje.

Dne 21. okt. Neka turška flotila je pričela streljati na bulgarsko obrežje.

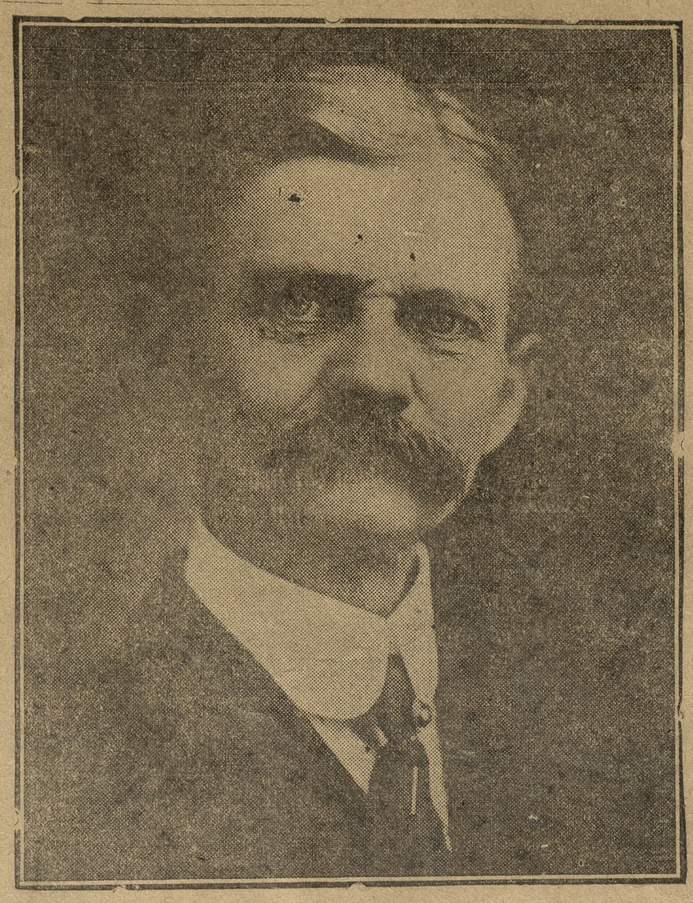

Novoizvoljeni podpredsednik Zedinjenih držav Thom. R. Marshall.

Dne 22. okt. Mesto Pristina pade v srbske roke.

Dne 23. okt. Srbi si podjarmili Novi Pazar.

Dne 24. okt. Bulgari zasedli Kirk Kilisseh, Grki pa mesto Servia.

Dne 25. okt. Srbi si podjarmili Kumanovo in več turških krajev v bližini.

Dne 26. okt. Srbi zajeli Uskup, Črnogorci napadli Skader.

Dne 30. okt. Po jako hudem boju so si Bulgari prilastili Lule Burgas.

Dne 1. nov. Bulgari zasedli Demotico in s tem preprečili Turkom komunikacijo med Carigradom in Drinopoljem; grška torpedovka potopila turško vojno ladjo "Feth-I-Bulend".

Dne 2. nov. Po tridnevnem boju bili Turki prisiljeni umakniti se proti Corlu.

Dne 3. nov. Turki bežijo v Carigrad; visoka porta prosila velesile za posredovanje miru.

Umestna izjava v avstrijskem državnem zboru.

Dunaj, 1. nov. Načelnik Poljskega kluba je izdal pri današnjem zasedanju državne zbornice važno izjavo, nanašajočo se na sedanje balkanskenemire. Povdarjal je v svojem govoru sledeče:

"Občudovati moramo baš sedaj boreče se balkanske narode in jim izraziti priznanje nad skoraj neverjetnim razvojem. Zaeno pa želimo, da bi preostale države ohranile evropejski mir, da se ne bo zopet zahtevalo avstrijskih žrtev. Želimo ohraniti še za naprej močno Avstrijo z zdravo politiko in z umestnimi načeli. Končno se je izrekel tudi proti zvezi z Nemčijo.

Avstrija naj posreduje za mir?

Dunaj, 1. nov. Iz Belgrada prihaja poročilo lista "Štampa", da je odposlala turška vlada dva svoja posebna zastopnika na Dunaj glede posredovanja miru. Ob enem pa zatrjuje, da bo označena misija brez uspeha, kajti balkanske države nikakor ne pripuščajo umešavanje velesil pri posredovanju miru; tozadevna pogajanja se morajo vršiti naravnost s turško vlado v Carigradu.

Avstrijski avijatik ponesrečil.

Dunaj, 5. nov. Danes zjutraj se je ponesrečil nek častnik zrakoplovnega oddelka nad aerodromom v Gradcu. Padel je iz precejšnje visočine na tla, ker se mu je zlomilo krilo letalnega stroja. Umrl je kmalu zatem v bolnici.

Obsojen radi vohunstva.

Lipsko, Nemčija, 1. nov. Tukaj je obsodil državni sodni dvor časnikarja in biyšega železniškega uradnika Alfred Ott-a na štiri leta v prisilno delavnico, ker je ponudil ta neki tuji državi zelo važne nemške brzojavne zemljevide.

Po nedolžnem obsojen.

Dunaj, 3. nov. Veliko senzacijo vžbuja iz Polne na Češkem došla novica o pravem odkritju umora mlade Nežike Ruža še z leta 1890, torej pred 22 leti.

Sedaj je v Polni živeči in že priletni čevljar Smejkal priznal, da jo je on umoril; ni se mu pa vsled tega zgodilo nič žalega, ker so obsodili po nedolžnem v večletno ječo nepravega morilca Huelsnerja.

Umor mlade Ruža-tove deklice je zbujal svoječasno splošno senzacijo, ker se ga je smatralo ritualnim.

KUPUJTE PRI TRGOVCIH, KI OGLAŠUJEJO V NAŠEM LISTU.

Minnesotske vesti.

DULUTH

izza časa njegovega društvenega

sodnij-

vani" št. 107,

meroma kratkega časa namerava

povesti

— Soproga John Moverna, ki je bila dva tedna v St. Mary's bolnišnici vsled prestane operacije, je toliko okrevala, da se je sinoči povrnila domov k svoji družini.

Poziv.

S tem prosim g. Lorenc Ovčar ča iz West Dulutha, naj se blagovoli zglasiti v moji pisarni neke denarne zadeve.

AURORA

John Jones je zapustil naš kraj že pred mesecem dni. Nihče ne ve je bil tudi gradbeni po

pan dr. J. M. Riggs. Ljudstvo ga

ELY

bondi bodo donašali 2½ odstot. letnih obresti, začenši s 1. jan. 1913. Vendar pa ne bo zamenjala gotov denar pred

se udeležijo zanesljivo goriozr čene seje. J. Frantzel, preds.

Pri občinski seji dne 5. t. m. se je zopet odpovedal občinskim odbornikom azstopnik 3. volilnega okraja A. O. Enderlich. Na njego o mesto je bil izvoljen Al. Decker.

— Tukajšnji italijanski naseljenci so sklenili postaviti si svojo lastno zadružno trgovino. V ta namen se je odbral pripravljalni odbor, sestoječ iz 10 mož.

— Na Location postavilo se je zadnji čas več lepih poslopij med temi je gotovo najlepša šola in nova občinska hiša.

— Prišel je prišel svet Martin, on ga bo krstil, jaz ga bom pil — to pa v ponedeljek, dne 11. nov., na Martinovo, pri John Agnichu. Ta dan se bo pri njemu krstilo domač mošt prav po starokrajskem načinu. Za dober prigrizek in plesno zabavo bo tudi preskrbljeno. Torej na veselo svidenje na Martinovo pri Agnichu!

GILBERT.

— Dne 4. t. m. se je poročil rojak Ignac Gostič, doma iz kamniškega okraja na Gorenjskem, z gdč. Nežiko Tomšič, rodom iz Loža pri Rakeku na Notranjskem. Čestitamo!

— Dne 30. okt. zvečer ob 8. uri se je tukaj obstrelil s samomorilnim namenom samski John Shustar, star 31 let, doma iz Podgore pri Dobrem polju na Dolenjskem. Pomeril je trikrat s samokresom v glavo, zadel se je pa samo enkrat in še to ne smrtnonevarno. Drugi dan so ga prepeljali v Moorejevo bolnico v Eveleth, kjer upajo, da bo okreval.

John Shustar se je povrnil šele pred nekaj dnevi farm, kjer je del Nikomur ni znan vzrok nega samomora; zdravnikov se mu je baje slabe krvi zmešala čeni rojak je bil ši naselbini; radi svojega nega mišljenja in lepega je bil tu splošno priljubljen. Upamo, da se kmalu povrne zdrav v našo

iz kur

je pon

radi tega kradel Dolinar sedem kokoši je stala torej vsaka približno $3.50, poleg tega jih še vrniti lastnici

— Dne 30. okt. z avtomobilom cage znani Maras v dru Karol S

& Iron družbe kratkim tudi na Matija Gersich in si sednikom.

MEADOWS

— Najprvo poročam, da je dobila naša nova na ime Meadows, staro ime zginilo je torej nost. Za

da bo kmalu se je zadnje dni tem ski vodovod in tri glavne ceste ostale se bo pa uredilo na spomlad.

— Tu je lepa prilika za podjetnega trgovca z grocerijo in enega mesarja. Ker smo v Meadowsu po večini Slovenci, okraj šteje približno 600 duš, mislim, da bi dva podjetnika dobro Držali se bomo v tem slučaju sla: Svoji k svojim.

— Hrvat Tomo Marinč pred nekaj tedni svojo izvoljenko Lucijo Bukovič

je v bolnišnici že toliko okreval, da so ga prepeljali v duluthske zapore, kjer pričakuje obravnave radi umora svoje žrtve.

— Tu je nastalo pravo pomanjkanje trdega premoga. Mehkega črnega demanta imajo trgovci dovolj, ta pa ni prikladen za peči po sobah.

— Dne 2. t. m. prišel je semkaj s svojo družino vodja nove Mesaba električne pocestne železnice, Mr. Henry H. Newton. Preje je bival označeni v mestu Springfield, Con.

— Slovencem in Hrvatom iz mesta in okolice priporočava najino bogato zalogo molitvenikov, svetih podob in nabožnih potrebščin, velika izber okvirjev za slike in pogrebni zavod. Prodajalna in urad se nahaja na vogalu Mesaba in Oak ceste. Telefon 544. — Graham & Eckes.

Za izbirčneže.

Če ste morda prijatelji racionalne hrane, si vam ni potreba radi tega greniti življenja. Ne tarnajte neprestano glede uživanja hrane, kako bo ista delovala v želodcu; to vas bo sčasoma dovedlo res do kronične neprebave ali pa kake hujše bolezni. Kaj si mislite o kapitenu velikega parnika na morju, če bi hotel pregledati vsak košček premoga namenjenega za stroje? Pri adite se torej racionelnemu uživanju hrane; to pa pričnite z grain belt pivom, ki se bo marsikomu prileglo. To pivo vari Minneapolis Brewing Co., katera ima svojo zalogo v Duluthu ob vznožju 19. zapad.

Ponesrečena polarna ekspedicija.

Arhangelsk, Rusija, Nek, iz Norveške semkaj parnik je prinesel na svojem potopil

mrenica iz nosa ali soka. katar, si pra ilne uživanja

težavna prenapolnjene do cela izčistiti meriškim El in si zdravilno gr

no. Jemlje naj se ga pred jedjo in po jedi, osobito če ima človek slab tek, če ga peče zgaga, če je slaboten, pri morski bolezni, pri bluvanju, pri napenjanju, glavobolu in zaprtju; to zdravilo mu bo kmalu odpomoglo. Prodaja se po lekarnah. Jos. Triner, 1333-39 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Na prodaj je

120 akrov zemljišča, dve milje oddaljeno od Nashwauk, Minn.; zemljišče se nahaja v Section 18, Town 57, R 22 in sicer: Lot 3, N. E. ¼ of S. W. ¼ in N. W. ¼ of S. E. ¼.

Dalje 160 akrov zemljišča severno od Buhl, Minn., katero leži Sec. 27, Town 59, Rang 91 in sicer: N. W. ¼ of S. E. ¼, S. E. ¼ of S. W. ¼, N. ½ of S. W. ¼.

Za cene in podrobnosti obrnite se na lastnika

JACOB STUBLER,
108 East Second St., Duluth, Minn

Na prodaj

imam štiri 'fourties' obsegajoče zemljišče blizu posestva Frank De Blocha in Frank Rupparja. To zemljišče ponudim po $15 aker samo še do 10. noembra. Na istem obrodi koruza, krompir, pšenica, raznovrstno sadje in zelenjad. Plačati je pri nakupu 40 akrov $200 takoj, ostanek se pa lahko plačuje proti 5 odstotnem zamudnem obrestovanju na poljubne obroke, kakor kdo želi. Povrnem, oziroma dovolim tudi $25.00 kredita pri prvem naplačilu za potne stroške kdor pride ogledat zemljo. Sedaj je zato prilika, ker se vidi razne pridelke blizini tega zemljišča.

Da se izognete morebitnim slabim časom demokratske vlade, storite lje če si kupite farmo. Tukaj je že 25 slovenskih družin. Leto pet vsi pridelali dosti blaga, brez skrbi živijo leto dni in neodvisno od kakega gospodarja.

Pridite in p mi. — Pišite v slovenskem škem jeziku na

WALTER SNOW,
Box 9, H

Ljub
Room 614-15

John Bartol

MAROLT & KOČE
slovenska
KITZVILLE

OPOMIN

Jaz nižje po zarjam jo na bivala še plačati

501 Elizabeth Ave.

Miners National Bank
EVELETH, MINN.

Kapital, preostanek in dolžna odgovornost
$74.000.00

Pošiljamo denar in prodajamo parobrodne listke na vse strani sveta.

Mi vas zavarujemo v zanesljivih

Posetite

Slogar

po najnižji ceni

Svoji k svojim

Fitger Brewing Co.
Duluth - Minn

Večina slovenskih gostilničarjev toči Fitger pivo, v sodčkih in steklenicah varjeno iz pristnih snovij.

Josip Gerzin
zastopnik za ELY

'Look Out!
take ca

IONAL BA

Iz stare domovine.

Kranjsko.

Umrli so v Ljubljani: Jakob Štrajnar, sedlarski pomočnik, 21 ... — Ana Pavelšek, užitkarica, ... — Antonija Kerkoč, služ- ... 51 let. — Ana Mar... 3½ mesece. — Kristina ... bolniška sestra, 61 ... Marjeta Podbevšek, užitkarica, 70 let.

Poboj v Škofji Loki. 28letni Janez Pokoren uo domače Med- ... je zasadil v nedeljo, dne 20. ... okoli polnoči pred mlekar- ... v ... ev. ... mu Jane- ... ko ...

... anje; ... vrna. ... begnil Martin ... v Kranju. ... nekaj tisoč ...

... proti Frank ... katerem smo bili svoj ... poročali, da je vojaški dolžnosti podvržene mladeniče spravljal v Ameriko, se nadaljuje in ... uvi obravnavi natančno poročali. V zadev... drugim zmanj... čimo.

... dober narodnjak. Umrl je v D... v starosti ... let tovarnar Jakob Oberwalder.

Oče in hči na mrtvaškem odru. Iz ... poroča: Žalostne ... dogodil v ... gostilni ... pljučnici ... krepak in močan, je vendar podlegel bolezni in umrl 19. m. m. — V istem času, ko so polagali očeta na mrtvaški oder, pa je umrla za sušico njegova hčerka Mici Perko, bivša gojenka uršulinskega samostana v Ljubljani. Se je izvedela o očetovi smrti pred njeno smrtjo in ta žalostna novica je brez dvoma pospešila tudi njeno smrt. Tako žalostnega dogodka ni bilo še kmalu v Tržiču. Bog naj tolaži spoštovanja vredno rodbino, kateri izrekamo iskreno sočutje.

Posledice avtomobilske nesreče. Pred kakimi šestimi meseci se je zgodila pri topničarski vojašnici v Ljubljani velika nesreča. Avtomobil, na katerem je sedela mlada deklica, je v temi zavozil ob kmetski voz, ki ni imel svetilke. Deklica je padla iz avtomobila in se ubila. Deželno sodišče je obsodilo sedaj šoferja Čamernika na šest mesecev, voznika nerazsvetljenega voza Podgorška pa na štiri mesece ječe.

Župan poneveril 3000 kron. — Ivana Gornika, bivšega župana v Gori pri Kočevju, starega 35 let, so zaprli, ker je poneveril do 3000 kron občinskega denarja. Izvoljen je bil za župana leta 1906. ... sploh ni skliceval, ker so odborniki, kakor se je izrazil, v njegovih očeh "smrkovci". Zadnji ... je položil leta 1909. Ko je bil ... zopet za župana izvoljen, ... pivati in se je zelo za- ... pa je mal iz občinske blagajne.

... kavi radi odpravljanja ... e nekaj babic in nekaj ... znanih oseb v Ljub...

... v soboto ... poročil graščak v Puštalu ... Škofji Loki, Artur bar. Wolkensperg z gdč. Jelko Struppijevo, hčerko pokojnega deželnega sanitetnega šefa na Hrvaškem dr. Viktorja Struppija.

Ponesrečil se je 18. m. m. v Soteski pri Straži na žagi kneza Auersperga 16letni Mikec Franc. Iskal je pod žago nekak ključ, a pri tem se mu je ovil predpasnik ... vreteno, vsled česar je prišel ... jermenje, ki mu je izdrlo roko v rami in ga še drugače hudo poškodovalo. Bil je na mestu mrtev. Zanimivo je to, da je tudi njegov oče pri delu na tej žagi našel smrt.

Preprečena pot. Dne 20. m. m. je na južnem kolodvoru v Ljubljani službujoči nadstražnik Jak. Kržan aretoval 20letna mladeniča, Alojzija Nosan in Ivana Tankota, obadva doma iz Vinice, ker sta nameravala se izseliti v Ameriko, predno sta zadostila vojaški dolžnosti. Imela sta pri sebi 1023 kron denarja. Obadva so izročili deželnemu sodišču.

Prememba posestva Gospa Kati in g. Josip Ausec sta kupila hišo v Florijanski ulici štv. 25 v Ljubljani od g. Evgena Twerdi, uradnika na Jesenicah.

Mandat občinskega svetnika je odložil g. Karol Černe. Na njegovo mesto pride v ljubljanski občinski svet g. Ivan Belič, gostilničar in posestnik v Ljubljani.

Stavka v Vevčah. Načelstvo Jugoslovanske strokovne zveze je naročilo vsem svojim skupinam in plačilnicam, da naj pričnc takoj nabirati prispevke za stavkujoče vevsko delavstvo.

Poizkušen samomor. 42 let stari brivski mojster v Št. Vidu nad Ljubljano, Bernard Doležal, si je dne 19. m. m. radi hišnega prepira v vinjenosti trikrat z britvijo prerezal vrat. Doležal se nahaja sedaj v deželni bolnici.

V konkurzu je trgovec Jožef Tomšič v Ilirski Bistrici.

Samomor 70letnega moža. Iz Kamnika poročajo, da so našli pri Prevojah obešenega 70 let starega delavca Luko Ravnikarja iz Prevalj. Vzrok samomora: revščina.

Gospa Jeanetta pl. Födranspergova, ki je bila lani članica slovenskega gledališča, je letos angažirana na gledališču slovečega zimskega zdravilišča Davos v Švici. Nastopila je doslej v dveh partijah; ondotni trije časopisi poročajo o njej z največjo pohvalo.

Odbor za nabiranje darov za "Rdeči križ" balkanskih narodov se je ustanovil tudi v Ljubljani.

Kap zadela dijaka. Ko je dne 17. m. m. okrog 2. ure popoldne šel 16letni učenec obrtne šole Jožef Orel po Čevljarski ulici, mu je nagloma prišlo slabo, vsled česar se je vsedel na kavarnarske stopnjice. Neka mimoidoča gospodična pa mu je pomagala stopiti v kavarno, kjer mu je kavarnar dal požirek konjaka. Kmalu nato pa se je Orel zgrudil nezavesten na tla in umrl. Na lice mesta došli policijski zdravnik dr. Illner je konštatiral ... zadela srčna kap ... so prepeljali v ... Krištofu.

Ponesrečila je v gozdu dne ... m. m. Marjeta Potočnik ... ke. Šla je nabirat ... preko skal ter se nevarno ... kodovala na glavi. Ležala je ... popoldne in celo noč nezavestna ... v gozdu. Šele naslednje ... jo dobili vso premrzlo ... v gozdu. Zavedla se ... je 17. m. m.

Na poti iz gostilne umrl. — Pred tremi tedni na večer je ... setil Ignacij Grašič, 55 let ... čevljar v Seničnem, Bajd... gostilno. Tam je popil par čaš ... in osminko žganja, nakar se je podal domov. Gostilničar mu je še posvetil do ceste, na kar se je ta podal v temi v svoje stanovanje. Kmalu potem začuje Ribnikarjeva hči neko vpitje in klicanje na pomoč. Takoj je opozorila na to vpitje svoje starše. Kmalu so našli Grašiča v vaškem koritu v vodi na ustih ležati. Dognalo se je, da je ponesrečeni že dalj časa bolehal na srčni napaki in ni izključeno, da ... vsled novega ... nem koritu, a ga je dohitela smrt.

Proti Pragi. Ni še dolgo od tega, ko so klerikalci započeli akcijo, da bi slovenske visokošolce odtegnili od Prage ter jih spravili v Krakov. Naglašali so takrat, da je Praga zato nevarna za slovenske akademike, ker se tamkaj preveč navzemo slovanskega, sokolskega in demokratičnega duha, dočim bi Slovenci v poljskem Krakovu ostali zvesti klerikalnim, nazadnjaškim načelom. In to klerikalno akcijo je podpiral tudi kranjski deželni odbor, ki je dal štimpendije samo tistim dijakom, ki so se zavezali, da ne gredo v Prago, marveč v Krakov ali na kako drugo univerzo. Toda ta akcija se je ponesrečila, zakaj samo par dijakov je bilo, ki so prodali svoje mišljenje ter se napotili mesto v Prago v Krakov. Tako so klerikalni naklepi proti Pragi padli v odo in ob začetku letošnjega šolskega leta so klerikalci brez vsakih ceremonij pokopali svojo proti Pragi naperjeno akcijo, ker so pač uvideli, da je brezuspešna. No, letos so naši klerikalci našli posnemovalca v osebi — hrvatskega komisarja Cuvaja. Schöne Seelen finden sich! Kakor so lani naši klerikalci dekretirali, da dobe deželne štipendije samo tisti dijaki, ki ne študirajo v Pragi, tako je tudi letos hrvatski komisar Cuvaj obvestil dijake, ki s vpisani na praških visokih šolah, in imajo vladne vstanove, da morajo zapustiti Prago ter se vpisati kje drugje ker sicer izgube svoje štipendije. Zabeležili smo to kongruenco nazorov med kranjskimi klerikalci in Cuvajem zato, da opozorimo na to presenetljivo enakost mišljenja hrvatske pravaše, ki so se zvezali s kranjskimi klerikalci v prvi vrsti pač za to, ker upajo z njihovo pomočjo strmoglaviti Cuvaja. Ali je pričakovati, da bodo klerikalci resno nastopili proti svojemu somišljeniku Cuvaju? — Na to vprašanje si naj dado odgovor hrvatski pravaši sami!

Štajersko.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrl nadsprevodnik južne železnice Avgust Rakuša v 45. letu starosti. — V Radgoni je umrl tesarski mojster in posestnik Fr. Ehmann v starosti 55 let. — V ... pri Mariboru je umrl vrl narodnjak Fran Viher, bivši kovaški mojster.

Tatvina. Iz Št. Jurja ob Južni železnici poročajo: Te dni je prenočeval v Adam Kinclovem hlevu posestnik Jožef Polanc iz Vis pri Planini. Med spanjem mu je nekdo ukradel 560 K z denarnico vred. Tatvine je osumljen 30letni Valentin Guček iz Praprotnega.

Nesreča. Iz Braslovč poročajo: 15. oktobra se je vtopil mlinar Mihael Kolar v takozvanem 'gornjem mlinu'. Rajni je bil mi... človek in skrben družinski oče.

Ogenj. Iz Slovenjgradca: ... m. m. zvečer je zgorela zadaj ... Lobejevim veliko gospodarsko poslopje Kramarjevo. Škoda znaša okoli 8000 K, ki je pa z zavarovalnino pokrita. — Iz Sladgore poročajo: Ogenj je uni... pri Krumpaku in gospe Šeba... Belem ... dvoje poslopij z ... vino vred. Ker se vsled vetra ni dalo nič oteti, je škoda tem večja.

Posledica alkohola. Iz Vojnika: Posestnik Jožef Kranjc je v pijanosti obležal blizu Škofje vasi na nekem travniku. Ko se je zjutraj zbudil, je opazil, da mu je zmanjkalo 400 K, izkupiček za vola, ki ga je prodal na Teharjih.

Občinske volitve. V trgu R... čici so se vršile dne 14. m. m. občinske volitve. Izvoljeni ... kot doslej vedno, pristaši S... Narodnjakov je v Rečici za ... odločnejšo akcijo še premalo ... V Grajski vasi je bil izvoljen ... sto dosedanjega župana Re... ki je vsled starosti odstopil, župana A. Lobnikar.

Boj z divjim lovcem: Iz ... poročajo: Gozdar Janez Ster... je trčil te dni na Raduhi z divjim lovcem, ki si je že nesel lepe- divjega kozla, skupaj. Po kra... kem boju je moral divji lovec plen popustiti in zbežati.

Utonil je 15. oktobra v Tre... nici pri Mariboru 24letni Fernand Timer. Božjast ga je vrgla v gnojnico na dvorišču, v kateri je nesrečnež utonil.

Oslovski kašelj je začel ra... sti v Dobju pri Planini v kozjeskem okraju. Lotil se ni samo otrok, ampak tudi odraščenih. — Umrle so za tem kašljem že tri osebe. Upeljane so stroge zdravniške odredbe.

Primorsko.

Sin zabodel mater. Svojo mater Ano žigon, staro 44 let, je ranil z nožem njen sin v Gorici, in sicer ji je zadal v repiru pet ran. Zgodilo se je to na trgu sv. Antona št. 9. Lepega sina so zaprli.

Poskušen umor očma. Dvajsetletni Ivan Logar iz Bistrice je napadel dne 19. m. m. svojega očma in ustrelil petkrat nanj z revolverjem. Zadela ni nobena krogla. Logar se je s svojim očmom velikokrat prepiral in tudi stepla sta se že, ker je Logar vedno očital svojemu očmu, da je ta hotel pregovoriti njegovega strica, da bi umoril njegovo mater.

K vojni. Dne 20. m. m. je došlo v Trst 30 članov Avstrijskega Rdečega Križa, ki se odpeljejo s prvim parnikom v Črnogoro. — Ekspedicija ima s seboj obilno zalogo obvez in drugega sanitetnega materijala.

Prijet nevaren vlomilec. Policija v Trstu je aretirala vlačugarja Valentina Krštana iz Komna, ki ima oplicijsko prepovedano bivanje v Trstu. Pri Krštanu so našli 320 K denarja. Pri preiskavi so dognali, da je Krštan vlomil dne 9. m. m. v trgovino Jerneja Ukmarja v Kobdilu. Ukradel je v prodajalni 1680 K denarja, več obleke in jestvin. Če je Krštan ostali znesek denarja že v tem kratkem času zapravil, ali ga je komu dal, še ni znano.

Z bencinom si je umivala dne 19. m. m. glavo in lase 26letna zasebnica Terezija Bole v Trstu. — Pri tem se je preveč približala goreči sveči, bencin se je vnel in dekle je bilo naenkrat v ognju. Na njen krik so prileteli v sobo sosedje, ki so jo pogasili. Dekle je dobilo nevarne poškodbe na glavi in po obeh rokah. Odpeljali so jo v bolnišnico.

Poboj. Povodom fantovskega pretepa v Boljuncu je zabodel neki Sancin Lovro od Ivana, Matnjo Maverja iz Boljunca z nožem v prsi tako, da je obležal na mestu mrtev.

Koroško.

Nov koroški deželni predsednik. Koroški deželni predsednik Robert pl. Hein je stopil v pokoj. Povodom vpokojitve je dobil veliki križec Fran Josipovega reda. Za njegovega namestnika je imenovan za deželnega predsednika koroškega sekcijski šef v ministrstvu za notranje zadeve, dr. Afred pl. Fries-Skene, ki je dobil obenem z imenovanjem za deželnega predsednika tudi dostojanstvo tajnega svetnika. Novi deželni predsednik Koroške, dr. A. Fries-Skene je bil rojen l. 1870. Ko je dovršil juridične studije in bil promoviran sug auspiciis Imperatoris za doktorja prava, je vstopil leta 1892 v službo pri koroški deželni vladi. Služil je nato pri namestništvu in bil kasneje poklican v ministr. za uk in bogočastje. Leta 1900. je vsopil v ministrstvo za notranje zadeve kot ministerijalni tajnik in služil od l. 1909 kot sekcijski šef zakonodajne sekcije notranjega ministrstva. Graška "Tagesosta" z imenovanjem dr. A. Fries-Skeneja za koroškega dežel. predsednika ni nič kaj zadovoljna.

Novorojenček med cvetjem na ... veliko zanimanje vest, da je naše grobokop na grobu nedavno umrlega polkovnega zdravnika dr. Friderika Schuellerja med cvetjem skrito truplo novorojenčka. Otrok — fant — je bil dobro razvit. Truplo je bilo zavito v mal namizni prtič z znamko T. H. in zavito v papirnat ovoj, na katerem je tiskan trvdka M. Pipan. Stvar je popolnoma zagonetna i... nimajo do sedaj še nobene sledi materi otrokovi.

Poskušen samomor. V gostilni V. v Celovcu je dne 15. m. m. ob 9. uri zvečer vzela strup neka A. Schredter iz Beljaka in so jo prepeljali v deželno bolnišnico. Napredna (!) Koroška bo dobila še naslov dežela samomorov; posledice nemškega svobodomiselnega gibanja se kažejo v raznih, groznih posledicah.

Po tiralici išče sodna oblast radi pretepa na tri mesece obsojenega ključavničarskega vajenca Rudolfa Toplaka iz Zavodne pri Celju in ... pristojnega v Rikarjo vas ... roškem, ki je izvabil od ... Spänglerja v Solnogradu 1500 K. Nadalje išče sodna oblast 19 let starega Fr. Goloba, hlapca pri Mohrenschildu v Libeličah, Antonijo Obreza, natakarico ... trinju, Janeza Rabitscha, ura... v Celovcu in Marijo Umnik iz Žihpolj zaradi prestopka po paragrafu 460.

Severova zdravila so dobro znana vsled njihove zdravilne kakovosti.

Za hripavost, za vnetje sapnika, za kašelj, za krčevito davico, za težko dihanje.

Severov Balzam za pljuča

(Severov Balzam ...)

Ustavi kašelj, olajša težko dihanje, ozdravi vnetje sapnika, odpravi kihanje, prepreči pljučne bolezni.

Vsaka kapljica ...

Mnogo zahvalnih priznanj.

Cena 25 in 50 centov.

Kaka je vaša slast? Ali dobro prebavljate?

Severov Želodčni Grenčec

(Severa's Stomach Bitters.)

naredi ... zboljša prilikovanje, ... čreva ... celi ustroj.

Severovo Gothardsko ...

(Severa's Gothard Oil.)

V ... naprodaj v lekarnah ...

W. F. SEVERA ...

BUTTE-MINNESOTA MI...

Rojaki! Butte-Minnesota Mining Co. Vam nudi

najlepšo bodočnost, če vložite nekaj denarja v njene delnice sedaj. Družba lastuje sedem rudarskih klemov (146 akrov) zemlje v bližini najbogatejših rudnikov na svetu, blizu mesta Butte, Montana. Inkorporirana je po postavah države Montana. Kapital znaša 750 tisoč delnic po $1.00 vrednosti, katerih je sedaj na trg postavljenih samo 50,000 po 25c. — Zemljišče je čisto in družba nima niti centa dolga. V globini 40 čevljev so našli jako bogato rudo, ki že sedaj kaže nad $44.00 vrednosti za vsako tono. Zemljišče ima jako pripravno lego, ker je blizu železnic in rudotopilnic, kakor tudi električne naprave, od koder se poceni dobi gonilno moč za stroje.

Na čelu družbe so odlični trgovci ... napačno predstavljali podjetja svojim odjem... lajo svojo trgovino. Glavni urad družbe je n... kaj. Inkorporacija družbe je tako urejena, d... odgovornosti. Delnice te družbe ne naklad... bo potreba plačati na nje. Vse poslovanje ... se hočejo prepričati.

Vsak, ki se kaj peča z delnicami, dob... narja neredilo na ravno takih delnicah; toda ... dokler so še po nizki ceni.

Družba je v rokah popolnoma zanesljivih in poštenih mož ... bode šel vsak cent v podjetje. Tukaj je družba iz oseb, katere pozn... lahko zanesete. Uradniki imajo največje zaupanje v podjetje; vse ka... trebni denar za stroje in drugo napravo. Družba ne bi rada dala svojih ... bogatinom, ker navadno hočejo oni imeti vse in naposled tako delajo ... nejše začetnike. Zatorej se obračamo na naše prijatelje za pomoč. V... žrtvovati nekaj dolarjev, bode gotovo v kratkem imel velike povratke, ka... jako dobro.

G. Peterson, naš delničar in solastnik zemljišča, ki je že ... obiskal naše rojake po minnesotskih Rangih, dovolite mu, da Va... ... podjetja. Veliko delnic so že naši rojaki nakupili od druž...

"Narodni Vestnik"

National Herald.

Slovenic Weekly.

Owned and published by the
Slovenian Printing & Publishing Company
a corporation.

Geo L. Brozich, President
Joseph Gerzin, Vice President
John Zupan, Secretary & Editor
Joseph Koshak, Treasurer
Joseph Mantel, Director

Place of Business: Duluth, Minnesota, 31 East Michigan Street.

National Herald
Issued every Thursday; subscription yearly $2.00

The best Advertising medium among Slovenians in the Northwest.
Rates on application
„Entered as second-class matter May 11. 1911 at the post office Duluth, Minn., under the Act March 3, 1879."

„NARODNI VESTNIK"
Izdaja
Slovenska tiskovna družba, Duluth, Minn.
Izhaja vsak četrtek zvečer na osmih straneh.

Naročnina stane:
Za Ameriko in Canado za celo leto . . $2.00
za pol leta . . $1.00
Za Evropo za celo leto $2.50

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne sprejemajo.
Denarne pošiljatve in dopisi se naj pošiljajo na naslov:
"Narodni Vestnik", 31 E. Michigan Street
Duluth, Minn.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL WORLD BUILDING, NEW YORK

Spominjajte se ob raznih prilikah
SLOVENSKEGA ZAVETIŠČA V AMERIKI.

DVAJSETLETNICA "MESABA RANGE".

Dne 18. oktobra letos — torej pred tremi tedni — praznovali smo 20-letnico, odkar se je pričelo razvijati naše "Mesaba" železno okrožje ali Mesaba Range, ki se prišteva dandanes največjemu rudarskemu okrožju na svetu.

Dne 18. oktobra 1892 pripeljali so namreč v Duluth prvi pridelek železne rude iz takozvane Mesaba Iron Range. Ta pridelek je znašal samo 20 ton. O tem je pisal istodobno nek duluthski list sledeče:

"Danes dopoldne ob 11:45 dospel je iz Mesabe Iron Range po Duluth, Mesabe and Northern železnici prvi vagon pridelane železne rude. Pri prihodu tovornega vlaka so pozdravljali strojevodje ostalih lokomotiv med Union postajo in Rice-Pointom istega s parnimi piščalkami. Na Union postaji zbralo se je mnogo radovednega občinstva, ki je došli vlak s prvo rudo bližnjega okrožja navdušeno pozdravljalo. Vihteli so v zrak klobuke pri pogledu z rudo naloženega vagona; vsakdo je hotel vzeti za spomin vsaj košček novega pridelka, ki bo postal morda za Minnesoto neprecenljive vrednosti. Vagon naložen s prvo rudo, je imel sledeči napis: Mountain Iron Ore, By Duluth Missabe & Northern Railway" ali po naše: "Ruda iz Mountain Irona, pripeljana po Duluth, Missabe & Northern železnici." Sredi tega edinega z rudo naloženega vagona je bil zasajen smrekovi mlaj, v pozdrav gostom. V vagonu nahajalo se je samo 20 ton črno-rdečkasto-rujavkaste mehke železne rude iz slovečega Mountain Iron (gorsko železo) rudnika; ta rudnik ostal bode za vedno v spominu, da se je tu nakopalo prvi vagon rude v novem železnem okrožju. Ruda je vsebovala okoli 65 odstotkov železa in je bila naslovljena na Leonidas Merritta."

Prvo železno rudo boljše vrste na Mesaba Range našli so že leta 1890 na koreninah nekega prevrnjenega drevesa blizu Mountain Iron rudnika, tedaj last družbe Meritt iz Duluth. Ta tvrdka je istočasno merila progo za novo železnico med Duluthom in Winnipegom preko Rat Portage, dandanes Kenora naselbine. Kmalu zatem našel je tudi dobro rudo znani podjetnik John McKinley na prostoru sedanje naselbine McKinley. Ta si je mnogo prizadeval za zgradbo stranske proge Mesaba Range, pa ta načrt se mu ni posrečil. Z raznimi zemljemerci si je prizadeval najti primerno železniško črto preko "Highland Range" od zaliva Sucker reke med Duluthom in mestom Two Harbors; ozemlje bilo je pa za progo preveč visoko, vsled teega so zgradili progo v ozadju hriba za Duluthom.

Kmalu zatem vstanovila se je Duluth, Missabe & Northern železniška družba v zvezi z bogato podjetniško tvrdko Foley and Grant; zgradili so 30 milj dolgo progo od Stony Brooka (Kamenitega potoka) do Mountain Iron rudnika; to se je dovršilo leta 1892. Stopili so zatem v zvezo z Eastern Minnesota železniško družbo, ki je običajno prevažala les iz raznih bližnjih šum. Rudo se je pošiljalo na ta način do Stony Brook križišča od tam pa dalje ob Allouez zalivu do Superiora. Ta družba pa ni bila s tem načinom prevoza zadovoljna; hotela je imeti na vsak način progo skozi do Dulutha in velike rudniške pomole ob Oneoti. Pri tem načrtu je tvrdka Foley &Grant zgubila velikanske svote svojega denarja; bila je vsled tega primorana iskati posojila, v tedanjih slabih časih. V tej denarni krizi obrnila se je označena družba na znanega financirja John D. Rockefelerja za pomoč. Rockefeller jim je dal tri milijone dolarjev posojila, a le pod tem pogojem, da so morale jamčiti za plačilo vse tedaj poznate rudarske družbe na Range. Na njegovo zahtevo uročilo se mu je kasneje dolžno pismo, zajamčeno od Consolidated Iron Mines 'Združenih rudarskih družb).

Kakor znano, nastala je leto kasneje, 1893 velika panika; družba, ki je dobila od J. D. Rockefellerja posojilo, je bila prisiljena, prenesti njemu vso lastninsko pravico obeh železničnih prog in vseh rudnikov. Rockefeller se je kmalu zatem polastil celega premoženja na podlagi zadolžnega pisma ali posojila $3,000,000; prevzel je tedaj po njegojem mišljenju najmanj $50,000,000 vredna rudarska zemljišča popolnoma v svojo last glasom zadolžnega pisma; zemljišča bila so pa v resnici vredna najmanj $150,000,000. Tako je naredil Rockefeller tekom enega leta 150 milijonov dolarjev dobička s to kupčijo.

Na spomlad leta 1892 pričeli so graditi stransko progo Duluth Iron Range od Allen Junction do Biwabika, Cincinnatija, Hale in Canton rudnikov, ki so se pričeli istočasno ravno razvijati. Z gradbo so bili gotovi tekom leta 1892.

To so kratki zgodovinski podatki 'Mesaba Range", kateri bodo gotovo zanimali vsakega slovenskega rudarja našega železn. okrožja.

BALKANSKE DRŽAVE.

Večkrat se je že čulo zadnja leta o raznih nemirih po balkanskih državah, katere je pripisovati v prvi vrsti turškemu nasilju. Krvoločna turška vojska pomorila je zadnji čas mnogo mirnih kristjanov iz zgolj hudobije, ker se niso hoteli ukloniti Mohamedovi veri ali turškim običajem.

Že večkrat se je mislilo na popolno preuredbo raznih balkanskih držav, tako tudi Grčije, naj bi se istim izposlovalo popolno samostojnost v okrajih, katere jim je odvzela Turčija. To pereče vprašanje je pa bilo težko izvršiti vsled različnih narodnosti, različnih verbizpovedanj in neprikladne gorske lege. Prišel je pa sedaj zaželjeni trenotek, ko se obmejne združene balkanske države krvavo maščujejo nad Turčinom. Iz vojnih vesti posnemamo, da zginja dan za dnevom Mohamedov polumesec iz evropskega površja; samo še nekaj dni, in krščanstvo bo obhajalo tako zaželjeno zmago.

Tukaj navajamo ob kratkem glavne podatke o velikosti balkanskih držav:

Bulgarija meri 37.200 štirjaških milj in šteje 4,284,844 prebivalcev.

Srbija meri 18,630 štirjaških milj in šteje 2,493,770 prebivalcev.

Grčija meri 25,014 štirjaških milj in šteje 2,433,806 prebivalcev.

Črnagora meri 3,630 štirjaških milj in šteje 228,000 prebivalcev.

Evropejska Turčija meri 65,350 štirjaških milj in šteje 6,130,200 prebivalcev.

Skupna površina prvih štirih označenih držav brez Turčije znaša torej 84,474 štirjaških milj, štejejo pa 9,440,420 prebivalcev.

POMANJKANJE PREMOGA.

Ker je zavladalo po nekaterih krajih in mestih pomanjkanje premoga, je pričela medržavna trgovska komisija zasledovati vzroke glede nedostatkov; pri tem se je dognalo, da je prvi in glavni vzrok pomanjkanju premoga — pomanjkanje tovornih vozov. Komisar Franklin K. Lane omenja v svojem poročilu sledeče: Razmere glede dobave premoga postajajo vedno bolj občutne. Mnogo velikih tovarn ali zavodov širom domovine bode moralo, počivati, če se takoj ne ukrene potrebnih korakov za izboljšanje prevoza premoga. Med temi je prizadeta tudi velika državna univerza v Ann Harbor, Mich., ker ne more dobiti kuriva vsled pomanjkanja prevoznih vagonov. Ljudstvu te okolice preti torej beda, ker bo moralo zmrzovati po zimi. Niti za drag denar se ne dobi v tem kraju potrebnega premoga."

Pomanjkanje tovornih vagonov pa je nastalo prvič vsled počasnega prevoza, počasnega skladanja in tudi vsled tega, ker se ne vrne pravočasno tovornih vozov na pristojno mesto. Meddržavna trgovska komisija je dognala, da računajo nekatere železniške družbe za prevoz premoga nevrjetne pristojbine na ta način jemlje se ljudstvu denar naravnost iz žepa; tudi se je dognalo, kako počasi se prevaža premog iz kraja v kraj. Povprečna dnevna razdalja pi prevozu vagona premoga znaša samo 20 milj in celo manj. Vsled tega se hoče uvesti več od vlade priporočenih točk za izboljšanje tozadevnih razmer in sicer: Nominalno tovornino za prevoz premoga iz ene države v drugo se mora preustrojiti na podlagi razdalje dnevnih milj; vstanovi naj se v vsaki državi posebna pregledna komisijo za redno poslovanje in vračilo tovornih vozov na svoja določena mesta; železniškim družbam se tudi nalaga, naj povečajo hitrost tovornih vlakov najmanj na 25 milj dnevne prevozne razdalje pri vagonu.

In če se bo v doglednem času uvedlo te točke, potem smemo upati na nižjo tržno ceno premoga in da bo pomanjkanje istega popolnoma izključeno.

— Kadar se ti godi dobro, spominjaj se tudi revežev.

DOBRODELNI ZAVODI.

Piše Viljem Brunschmid.

(Dalje.)

Pri delavcu z malo, negotovo dnino, šteje vsak cent — vsak cent mora družinski očedelavec parkrat obrniti predno ga izda za potrebne stvari; zato pa ne smemo slovenskemu dninarju izvabljati zadnje cente, ker s tem ga zadržujemo v boju za življenske potrebe, v boju za premoženje, v boju za eventuelno neodvisnost; ergo, ga s tem obremenjenjem delamo revnejšega, odvisnejšega in zrelejšega za dobrodelni zavod, mesto, da bi mu pomagali, da bi mu ga ne bilo potreba nikdar.

Dobrodelni zavod za 100 stanovnikov je dovolj velik za enkrat — poveča se vedno lahko, če se ima kapital in, če je potreba — kei zemljišče z zgradbo in opremo vred bo stalo mnogo tisoč dolarjev. A to ne bo vse. Misliti treba na vzdrževanje zavoda leto za letom kar bo stalo mnogo več kot osnovanje. Sto tisoč naj se kar določi za vzdržni fond; in predno ni polovico tega, in še 50 tisoč vstanovnega fonda pri rokah, naj vse spi kot spi misel slovenskega vsenčilišča v Ljubljani, kojfond pridno izkoriščajo klerikalci brezobzirno. Zato se mi zdi pa nespametno, ker se po nekod drži nabrani denar v lokalnih klubih ali društvih. Naši časnikarji, od prvega do zadnjega, so vredni večjega zaupanja ko tistih par dolarjev kar se nabere iz prostovoljnih prispevkov. Pošljite nabrani denar njim; promotorji ideje bi rajše pridjali ko odvzeli, samo, da bi se zavod čim preje vresničil. Svet hoče vedeti koliko je denarja danes, koliko jutri: to je najboljša agitacija z fond; če je pa razkropljen, tu par dolarje in tam par, za katere vedo le nekateri doti čne naselbine, so računi in načrti mnogo težji izpeljivi.

Vstanovni fond in vzdržni fond biti b morala popolnoma ločena. Prvi naj bi bil banki. Vzdržni fond bilo bi pa koristneje posoditi proti vknjižbi na posestva, v prvi vrsti rojakom. S tem pomagalo bi se rojakom d stanovanj in kmetij, in dosegle bi se višji obresti kot v banki, in na kolikor mogoče visoke dohodke iz vzdržnega fonda je gledati ker niti misliti ni, da bi se zavod vzdrževa popolnoma s kmetijstvom ali industrijo. T dve stvari, posebno če se vodijo komercijalno, za dobiček, zahtevajo fizično moč, katere mi mogoče zahtevati in doseči pri onemoglih in pohabljenih.

Tudi tega zavoda lice naj bi bilo narodno — niti versko, niti protiversko. Slovenski sečenik naj bi imel v zvezi z zavodom iste dolžnosti in iste pravice kot lajik — nič več in nič manj. Njega vodstvo naj bi bilo izključeno v področju, po glavnih odbornikih naših večjih zavarovalnih Jednot in Zvez, izvoljenem Gospodarskem odboru, v kterega bi imel pravico biti izvoljen vsak Slovenec in vsaka Slovenka brez razločka na stan, kateri ali katera bi se zglasila za kandidata, kadar bi bile volitve objavljene. Med drugim naj bi imel Gospodarski odbor pravico sprejemati v zavod zato zrele ljudi, in vposljevati ter odslovljati posle z oskrbnikom ali oskrbnico vred.

Sedaj je pred nami važno vprašanje glede kraja, kje naj bi se zavod zgradil, glede velikosti zemljišča, in glede pečanja se s kmetijstvom ali industrijo, da bi se vzdržni stroški po možnosti zmanjšali.

Čule so se o tem od vplivnih in nevplivnih strani razne, tudi jako fantastične stvari; tako, da se je bati, da bomo vstrelili, v reševanju tega vprašanja največjega kozla. Misliti ni niti za trenutek, da bi šli mi z zavodom v divjino na "homestead", na zastonjsko zemljišče zvezne vlade. O tem ne bom zgubljal besed, ker vem, da so se rodile te misli le radi prehudega navdušenja zavodu pomagati, in, da se ne morejo in ne smejo nikdar vresničiti, ker vlada danes nima več zemljišč, katere bi zamogel kedorkoli uvaževati kot pripravne za dobrodelni zavod.

Tudi glede velikosti zemljišča čujejo se kaj čudni nazori. Možje, ali veste, kak obseg je 160 akrov zemljišča? To, po mojem mnenju, je za gotovi slučaj skrajna velikost; namreč za slučaj, da bi se sklenilo zavod vstanovit daleč od mest, kar je iz mnogih ozirov jako nepraktično. Zemlja, ki leži mrtva, je le davčno breme, zato naj bi se nabavilo le toliksno zemljišče, kolikor se ga istinito potrebuje za sedanjost, in tudi za eventuelno razširjenje zavoda v bodočnosti. In, če gremo z zavodom na deželo, sem osebno prepričan, da so najpripravnejše pokrajine za slovneski dobrodelni zavod glede podnebja in cene zemlje Ozark griči v Missouri, južna polovica države New York, Ohio, Indiana, južna polovica spodnjega Michigana, Illinois, mogoče skrajni jug države Wisconsin in Iowa.

KOLIKO PERJA IMA KOKOŠ?

Pred leti razpisalo je uredništvo nekega večjega angleškega lista nagrado $100 za rešitev uganjke, koliko perja ima povprečno vsaka odraščena kokoš.

Naravno, da se je zglasilo veliko število tekmecev-naročnikov, ki so označevali razna števila kurjega perja. Med temi se je prisodila nagrada dotičniku, ki je uganil zelo približno zahtevano število, namreč 8120.

List je dal namreč že preje prešteti perje pri več odraščenih kokoših, število se je pa običajno zaključevalo približno z goriozna-čenim.

SLOVENSKA TISKOVNA DRUŽBA
"NARODNI VESTNIK"
31 EAST MICHIGAN ST.
DULUTH, MINN.

IZDAJA SLOVENSKI TEDNIK
"NARODNI VESTNIK"

NAROČNINA ZA AMERIKO:
ZA CELO LETO - $2.00
ZA POL LETA - - 1.00

ZA EVROPO IN CANADO:
ZA CELO LETO - $2.50
ZA POL LETA - - 1.25

NAJVEČJI SLOVENSKI TEDNIK
: : NA SEVEROZAPADU. : :

SLOVENSKA TISKOVNA DRUŽBA
"NARODNI VESTNIK"
31 EAST MICHIGAN ST.
DULUTH, MINN.

TISKARNA
"NARODNI VESTNIK"

IZVRŠUJE VSA V TISKARSKO STROKO SPADAJOČA DELA: DRUŠTVENA PRAVILA, VABILA, TRGOVSKE POSETNICE, PISMEN PAPIR, ZALEPKE itd.

ZMERNE CENE, DELO OKUSNO, : : : TOČNA POSTREŽBA : : :

EDINA SLOVENSKA STROKOVNO MODERNO UREJENA TISKARNA.

Eveleth Photograph Studio
417 JONES ST., EVELETH
Lastnik A. CARLSON.

Izdeluje lepe slike za vse prilike; v zalogi ima tudi krasne okvirje
Z vsakim naročilom poročnih slik dam brezplačno sliko v velikosti 16 x20 palcev.
Navadne ali manjše slike tudi po večujem v vsaki velikosti.

Arnold & Pickering
ODVETNIKI
VIRGINIA — MINN.
Phone 322.
Se priporočajo Slovencem za vsa advokatska in zagovorniška dela

NAZNANILO IN PRIPOROČILO

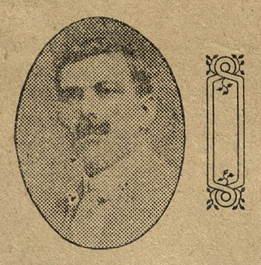

Cenjenim rojakom v Clevelandu, O., uljudno naznanjamo, da smo poverili zastopstvo za naš list za mesto Cleveland in okolico Mr. Dragotinu Bauzonu, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Dotičnik bo v kratkem obiskal razne slovenske naselbine gori-označene države, vsled česar ga vsem prav toplo priporočamo.

Upravništvo "Nar. Vestnika."

John Povsha
javni notar
HIBBING — — MINN.
IZDELUJE VSA NOTARSKA DELA. POIŠČITE ME NA 311—3rd Ave.

Slovenci iz Ranga mudivši se v Duluthu, prenočujte v
La Salle hotelu
12—14 LAKE AVE., DULUTH,
blizu mostu na levo ob Superior cesti.
Snažne sobe, cene zmerne in sicer od 50c do $1.50 na dan od sobe.

NAROČITE SE NA "NARODNI VESTNIK".

ZA BOŽIČ IN NOVO LETO

se kaj radi spominjajo Slovenci svojcev v stari domovini in jim pošiljajo darove; seveda iz te dežele večinoma le GOTOVE DENARJE; v tem oziru je najboljše, da se obrnejo v materinem jeziku na podpisanega, kateri : : : : : vse hitro in točno odredi. : : : : :

Frank Sakser

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

6104 ST. CLAIR AVENUE, N. E., CLEVELAND, O.

GEORGE L. BROZICH

TELEFON 120 — ELY, MINNESOTA

PRVA SLOVENSKA ZAVAROVALNA AGENCIJA V MINNESOTI

Vam preskrbi popolnoma zanesljivo zavarovalnino proti požaru in na življenje pri najboljših ameriških in evropskih družbah : : :

POŠILJA DENAR
v staro domovino hitro, točno in zanesljivo, kar omogočuje zveza z najboljšimi bankami.

PRODAJA VOŽNJE LISTKE
za vse prekomorske parobrodne družbe po najnižjih cenah.

IZDELUJE VSA NOTARSKA DELA.
za staro domovino in Ameriko, izvršuje vojaške prošnje, posreduje pri sodnijah.

PRODAJA ZEMLJIŠČA.
Rojaki naj bodo pri nakupu zemljišč oprezni ter naj se za cene in podrobnosti obrnejo pismeno ali ustmeno name,

Zakaj bi podpirali tuje trgovce, ko Vas domačin postreže boljše, cenejše in z istim blagom.

Poljedelstvo in gospodinjstvo.

HIGIJENI ČLOVEŠKEGA TELESA.

(Dalje in konec.

aj k higijeni rok! Pravza- e samo ob sebi umljivo, da e tolikokrat očistimo, koli- t si jih onesnažimo, vsaj okrat pred jedjo. Posebno ost je obračati na nohte. V ni nesnagi se različne bo- te kali najtrdovratnejše Pri otrocih, ki so lazili po je n. pr. v zamohtni nesna- perimentalnim potom kon- o bacile tuberkuloze. V nevarnosti so torej taki rjeni otroci, ki si — kar otroška navada — roke ma vtikajo v usta! Treba tudi nohte temeljito sna- sicer nam služi v to krta- roke. z njo, z milom in z odo si roke in nohte teme- snažimo in obenem tudi no. Snaženje nohtov je ako važnega, da moramo ke na to navaditi. Vsake- ku, ki hodi v šolo, mora aj samoobsebi umevnega sak dan večkrat, na vsak a zjutraj, pred obedom in očisti roke in nohte s kr- n milom. Čistost in sna- htov ni tedaj le znak kul- več obenem ena najvaž- ahtev higijene. Pri nas se oke mnogo manj gojijo, drugih deželah. K higije- spada tudi, da so nohti postriženi in da ne pre- rstov. Človek ni žival ro- n ne rabi krempljev glede nog ne moremo naglašati potrebo snažno- em oziru nas prekaša in nje Orijent dočim se v deželah noge le malo vendar bi morali ravno paziti na noge, ker jih o- v tesne čevlje, ki jim za- jo izhlapevanje in pre- je, medtem ko je v tem rijentalec s svojimi san- n šolni mnogo na bolj- adi tega tako ogosto ču- iti o potnih nogah, ven- lotičniki te nadloge sami Vsak večer umijmo si milom in uporabljajmo kvečjemu skozi dva dni. a mokrotne noge umiva dvakrat na dan in nato čistim špiritom, tudi vsak je sveže nogavice. S to o metodo bo zanesljivo svojo nadlogo; tudi se o več pripetilo, da bi se daljši hoji ogulile. — Če ge hudo pote, kar je zelo , potem je treba izdat- redstev, ki jih more or- le zdravnik.

ijeni nog spada tudi, da prikladno obuvalo, kajti a nadležna obolenja, ka- oline in kurja očesa, so lice neprimernih čevljev, preveč tiščijo in ovirajo tok. Tudi v tem oziru emimo si kot vzor Ame- ki tudi pri najbolj be- di nikdar ne pozabijo na e momente in na komo- Amerikanski čevlji so se razširili po Evropi. Na- a je treba, da amerikan- j nikakor ni neokreten e kako širok, kakor se misli. Nasprotno, v ame- fazoni dobimo tudi naj- gantne koničaste damske merikanska fazona se o- a obliko noge. Saj če po- nogo, vidimo, da tvori nji strani tja do konca oraj ravno črto in da se okroži čez ostale prste anji strani. Nato se ozi- ikanec pri svojih čevljih, notranja stran je vedno Zunanja stran se potem ljubno zaokroži do naj- ih in koničastih čevljev, veda tudi noga primerno a kljub temu taki čevlji nikdar tiščali. Če se pa evlji tako, kakor pri nas. nejo na svojem spodnjem d obeh strani enako ko- potem seveda morajo ti- palec in male prste. Po- sledica so kurja očesa in pa zve- žene noge, kakor jih tako često vidimo. Vsled anatomično popol- noma neprimernih čevljev je lepa noga dandanes prava redkost.

Svilnate šale (rute)

operi z bencinom, kateremu pri- deni soli na pint bencina tri žlice soli. Položi in pritrdi šal na mi- zo na zganjeno rjuho. Potem po- nakaj belo volneno krpo v pri- pravljeno tekočino ter drgni z njo po šalu, in sicer v isti smeri kakor tečejo niti. Tako očedi šal na lice in narobe. Če je šal zelo u- nazan, ga namakaj četrt ure v omenjeni tekočini, potem ga zbriši na obeh straneh s suho fla- elo in ga zlikaj preko robca.

Kozarce in steklenice

pomivaj s flanelo v mrzli vodi. Popolnoma čisto umite povezni na prtič, ki ga razgrni po mizi. Ko se je odtekla voda, zbriši ste- kleno posodo takoj s čisto platne- o cunjo. Če so steklenice motne, jih pomij z jajčjimi lupinami ali pa s svežimi koprivami. Splakni potem steklenice in jih povezni, da se osuše. — Jako nečiste ste- klenice očediš, če deneš vanje za par dni prav ostrega gorkega lu- ga, in jih potem pomiješ še s pe- skom. — Plesnivi duh spraviš iz buteljk, ako natreseš vanje zdrob- tjenega oglja in naliješ na to vro- če vode, v kateri je stopljena so- da. Pusti tako steklenico par ur stati, potem jih umij.

Volneno ali bombažasto obleko

občutljive barve operi tako-le: Zreži svež, divji kostanj na listke katerih vzemi polno pest na dva kvarta vode. Ta kostanj kuhaj pol ure, potem odcedi vodo in ko je hladna, operi v njej obleko. — Ali pa kupi 7 dek perilnih kore- nin, namoči jih dan prej v dveh kvartih vode ter jih kuhaj na- slednjega dne malo dalje kakor kostanj. V precejeni vodi operi obleko, nakar jo izplakni v čisti vodi, kateri primešaj jesiha. Ob- lek nikdar ne ovijaj, nego jo le nalahno iztisni ter jo deni za ne- kaj časa med suhe robce, da se ne dotikajo mokri deli drug druge- ga ter da se obleka nekoliko po- suši. Potem jo obesi v senco. Po- časno sušenje škoduje barvam. Zato je dobro, če visi obleka na prepihu.

Škornji in čevlji

ostanejo mehki in trpežni, če jih — dokler so še bolj novi — večkrat namažeš z glicerinom, in sicer gornje usnje in podplate. To storiš najlažje zvečer, da so čevlji do jutra, ko jih obuješ, že popolnoma suhi. Če postopaš ta- ko z obuvalom, ne potrebuje sko- raj nobenega drugega mazila ter ostane voljno in nepremočljivo.

Linolej.

Da ostanejo preproge iz lino- leja lepo svetle in čiste, jih umij vsaka dva tedna s tekočino iz pol mleka in pol vode. Približno šti- rigrat na leto pa odrgni linolej z redko raztopino čebelnega voska in terpentinovega špirita. Že ob rabljene preproge linoleja odrgni s sledečo zmesjo: 1 del palmovega olja, 18 delov parafina, ki ga raz topi in potem odstrani od ognja, temu primešaj še 4 dele petro- leja.

Za madeže od sadja

raztopi v vodi klorove soli ter prideni tudi malo kisa. Izmencaj madežasto perilo v tej raztopini in ga hitro preplakni v tekoči vo- di, ker klorova sol razjeda tka- nino. Mnogi madeži pa že izgi- nejo, če jih izpereš v milnici, ka- teri prideni boraksa ali salmi- jaka.

Po nekaterih krajih pričeli so postavljati steklene brzojavne in telefonske drogove. Te drogove se ovija z žicami in so veliko bolj trpežni nego leseni.

Lepa Rozika.

(Vizija. — Spisal A. E.)

(Dalje in konec.

IX.

Potihoma sem se približal
in kot začaran sem obstal,
če varam morda se, zamižal...
V svetlobi lunini spoznal
v neznancu tujca, ki ponoči
v poljano hodil .. V solzi vroči
neznane boli je hladil...
Kdo tujca z boljo napojil?
Zakaj je v kraje prišel naše?"
Brž padlo mi potem v spomin
podobnost tujca Rozi, in
da nekdo dajal za njo maše
že dolgo časa... Ah, in tu,
tu Rozin grob je, dom miru...

X.

Pristopil k njemu sem, na rame
nalahno roko sem mu del.
Vzdrhtel in se ozrl vame
in ves ko zid je prebledel.
V zbledelo lice mu sijala
je luna, močno trepetala
mu roka... malo da ni pal,
da nisem jaz ga podržal.
V strahove ni verjel nobene,
ustrašil ni se, tega le
se bal, da bodo vsi ljudje,
kdo je, zdaj zvedeli od mene.
Tako mi je potem dejal...
Besedo moško sem mu dal.

XI.

... on povabil v stanovanje
me svoje v krčmo vaško, kjer
začel je pripovedovanje
o svojem žitju. Da bankir
je in da prišel rojstne kraje
ogledat in da je najslaje
mu v duši osamljeni, ker
na žegen hodi vsak večer
h gomili mame zapuščene...
Na mizo sladko vino dal
in se turobno mi smehljal
in prosil me, da res nobene
besed ziniti ne smem,
neznanec rad bi bil ljudem.

XII.

Obljubil sem mu odhajaje,
da nikdo zvedel nič ne bo
in "lahko noč" mi šepetaje,
mi roko stisnil je krepko.
Jaz sem molčal, nikdar besede
prelomil nisem, da sosede
z novico bi zadovoljil
in tajnost temno jim odkril.
Živel je dalje složno v vasi,
zvečer na žegen hodil je
in po poljani blodil je,
še h kmetom nam prisedel včasi
in z nami moško modroval,
kot bi od rojstva nas poznal.

XIII.

Povesti te nadaljevanje
vam bodem, ljubljeni, prebral,
— pri teh besedah je notranje
pričitke jopiča razpral,
iz njih papirje je izvlekel
in s solznimi očmi je rekel:
Poglejte rokopis zbledel —
Tu pisano je vse, trpel -
kar Repič mladi je po sveti.
Poslušajte: — — — — —

Amerika

Sprejela me je zopet vase
dežela daljna — domovina
ostala pa za sivim morjem
ljubezen moja, zakopana
pod grudo tuge plaho spi...
Ah, kje si, žena ljubezniva?...
Otroče bedno tvoje grudi
iztika, kakor je navada,
in jaz te v sanjah trudnih iščem,
na prsi da bi te privil...
A tebi ni — ljubezen moja...
Ostalo pač mi dete nežno,
ki celo je podobno tebi
in ko na njega se oziram,
se zdi mi, da le tebe zrem...
Ostavil sem te pač, nemil,
sem kruto pahnil te od sebe,
a to se v jezi je zgodilo,
za vse se, vse sedaj kesam...
Okrutnež, dal sem tebe v žrtev —
sedaj prepozno se kesam.
Kako si milo me prosila,
a jaz sem za ljudi se brigal
in tebe tužno sem pregnal..
Če si še živa — Bog te vari,
če mrtva si — pokojno spi
v naročju hladnem črne zemlje,
a jaz se bodem maščeval — —
— — — — — — — — — — — —

*

Preteklo je že dvajset let, odkar
papirje jaz sem te-le pisal.
Ah, koliko sem od takrat
pretrpel že — sedaj bogat sem.
Od zore v mrak sem delal prodno,
edinca skrbno sem vzgojil,
bogastva sem mu pridobil.
Ah, morda moja bedna žena
od zgoraj mi je izprosila
na moje delo blagoslov...
Množilo se mi je bogastvo
in zvan sedaj sem jaz — bankir.
Usodo matere nesrečne
jaz sinu tudi sem odkril — — —
— — — — — — — — — — — —
Že blizu konca sem — to čutim —
spomin mi mnogo je opešal,
a duša, ta še vedno sanja:
"V opojni zarji v sivi dalji
domovje ljubo vidim, duša,
kot drobna ptica hrepeni,
na trate žalostne mladosti...
Ah, vem, nikdar vas ne uzrem več
planine daljne, polja zlata,
nikdar ne slišim, kak šume
v viharju burnem tam gozdovi,
nikdar več ne poljubim tla,
preljuba tla domača...
Prebral teh par vrstic sem... Oče,
moj mrtev oče, pisal to je! — —
A jaz?... Najprej domovje svoje
ogledat grem si in gomilo
preljube mame obiskat...
Potem — naj izvršim osveto,
ki oče mi jo je ukazal — — — —
— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — in sin takrat
prišel je mater maščevat...
Takrat se med ljudmi razneti
nemir nevaren, žugajoč,
z zobmi delavci škripajoč

XIV.

zahtevali od gospodarja,
da plače jim poviša naj,
če noče gledati viharja
delavstva... Zganil se je zmaj —
v telesih onemoglih vsplala
je zopet kri in se zagnala
je v dolgo stiskano srce,
želeli lepega si dne
v bodočnosti, otrokom sreče...
A on se jim je le smejal,
saj jih predobro je poznal,
da kmalu bodo bedne gneče
vrnile se, da reven, suh
bo narod vrnil se po kruh.

XV.

A ni se vrnil narod bedni
nekdo med njimi pogumno vstal
in v govorici mu zavedni
sovraštvo do tovarne vžgal.
To bil je v vasi tujec mladi —
ljudje verjeli so mu radi,
ko jim s plamtečimi očmi
govoril je o svobodi,
o svobodi v poljanah rožnih,
nazaj v naravo vabil jih
in v govorih navdušenih
trpljenje slikal jim podložnih.
Demon, ki tajno v njem je spal,
mu govore narekoval.

XVI.

demon okruten maščevanja,
da zapeljivca bi kaznil
in vsa trpljenja, žalovanja
nad njim za vedno si razlil.
Naščuval maso je viharno,
da v strasti šla zažgat tovarno,
a ko vzžarelo je nebo,
mu vendar bilo je hudo.
Kako so sikali plameni,
nebesni svod kako žarel,
a narod plesal, vriskal, pel
o svobodi dobljeni.
In bridko tega se kesal,
ko spomnil se, da maščeval

XVII.

bi Bog vse in da maščevanje
le Bog mogočni si lasti —
zatopljen v to premišljevanje —
naenkrat krik ga prebudi
prav poleg njega in ozre se
in prebledi in ves se strese.
Pred njim, krvav in razkuštran,
tovarnar stal je. "Oj, gavran,
ti kljuval si me zmer," zatulil,
"— ha, Rozi je podoben, da.
Ah, pusti me, Erinija
enkrat..." In blazne vanj izbulil
oči in zopet odbežal
in v noči se je krohotal.

XVIII.

Tovarna je do tal zgorela —
nič drugega — le sam pepel —
tovarnarja pa zadela
še roka božja, da zblaznel
in v oni grozni noči v vodo
se vrgel in končal usodo.
Krvav mu žar ob smrti pel — —
Raznesel veter je pepel
in tu je njiva razorana,
v njej žito zlato valovi,
in vstaja, lomi se, šumi
skrivnostno, — tuga zakopana,
ki vam sem jo opisal...
Sedaj pripoved sem končal —

*

Polnočne sanje... laž... prevára...
tovarna v dalji se temni
in kakor nad grobove vrba
dušeč se dim iz nje vali — — —
— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

Pojasnilo.

Gostilničar gostu: "Pri meni v gostilni ne najdete niti ene mu- he."

Gost: "Ni čuda, če so vse v juhi."

Pri okrajnem glavarstvu.

Kmetič, prvemu uradniku: "Prosim vas, gospod, kje je od- delek za naznanila smrkavih konj."

Uradnik: "Idite dalje k onemu gospodu, jaz imam opraviti samo s svinjsko kugo."

Naznanilo delničarjem Lake Superior & Nevada Development Co.

Na izvanredni seji delničarjev **LAKE SUPERIOR & NEVADA DEVELOPMENT CO.** v Duluthu, dne 23. septembra 1912, je bilo enoglasno sklenjeno, naj se družbo reorganizira na takej podlagi, da bi se zamoglo prenesti imetje in dolg te družbe na novo korporacijo, takoimenovano **LAKE SUPERIOR & WESTERN MINING CO.** O tem sklepu se je pismenim potom po pošti obvestilo vse delničarje, ki so bili uknjiženi. Sedaj se je novo družbo vstanovilo, ki ima na vseh črtah pripravljene korake za nadaljno poslovanje. Vsa imetja oziroma tirjatve in dolgove se je preneslo na novo organizirano družbo.

Vsled tega se daje na znanje, da se mora vposlati vse delnice stare **LAKE SUPERIOR & NEVADA DEVELOPMENT CO.** v uradniške prostore 218 West Superior St., Duluth, Minn., da se bo delnice prepisalo na ime **LAKE SUPERIOR & WESTERN MINING CO.**; priposlati je 5c pristojbine v gotovini ali poštnih znamkah za vsako delnico, kakor je bilo sklenjeno pri gorioznačeni izvanredni seji, in sicer najkasneje do 15. novembra 1912.

Lake Superior & Nevada Development Co.
218 West Superior St., Duluth, Minn.

LAING HARDWARE CO.,

ELY - Minn.

Železnina, Pohištvo in Pogrebniški Zavod.

Skušajte naše barve.

NAJBOLJŠE BLAGO IN NAJNIŽJE CENE.

Vaš rojak Marko Bluth vam je vedno na razpolago.

Prodajam

Concord vino sodček po $20.00
Catabie " " " 30.00
Tropinovo žganje, galona 2.50

Naročilu je priložiti gotovi denar ali poštno nakaznico. Umestno je naročati blago sedaj, predno ne nastopi huda zima.

Z velespoštovanjem

A. W. EMERICH,
vinska trgovina in distilacija žganja,
vogal Holmes & St. Clair Ave.,
CLEVELAND, OHIO.

NAGROBNE KRIŽE IN SPOMENIKE

izklesane iz raznovrstnega kamenja ima v zalogi po nizkih cenah

P. N. Peterson Granite Co.,
230 EAST SUPERIOR ST., DULUTH, MINN.

Križe in spominke postavljamo brezplačno na grobove. — Na razpolago več pohval od Slovencev.

Dopisi

New Hradec, N. Dak.

Že večkrat sem slišal, da je najti v državi Dakoti najbolj obsežne farme, kjer raste najboljša pšenica na celem svetu. Ker se mi je nudila prilika na svojem povratku iz zapada, sem se vstavil pred kratkim v Novem Hradcu, N. Dak. Središče te naselbine je kmečka farna cerkev, župnišče, ljudska šola in dve prodajalni; zatem se pa razprostirajo v razdalji od 1 milje, 8, 10 in celo 30 milj posamezna farmerska domovja. Tako sodim, ko sem vprašal nekega kmeta, ki je pripeljal 30 milj daleč svojega otroka h krstu.

Tukaj župnikuje rodoljubni Rev. John C. Smolej, ki je zaeno tudi U. S. poštar. Skupno število njegovih faranov znaša kakih 150 kmečkih čeških družin; razvidel in čul sem pa, da ga vsi spoštujejo in ljubijo. Pri cerkvi je pokopališče ter 40 akrov rodovitne zemlje. Rev. Smolej pridelal je letos nad 200 bušljev lanu; laneno seme se prodaja letos lahko od $1.50 da $2.50 bušelj. Župnik Smolej se bavi tudi v prostem času mnogo z lovom; pri lovu na zajce ali "ušake" pomaga mu dosti njegov pes "Černi"; saj je pa najti v tem kraju tudi obilno te divjačine, osobito prerijskih volkov.

Tako sva se podala 28. m. m. na lov; dobil sem najboljšo puško, pravi strah vseh zajcev. Rev. Smolej pokazal mi je kmalu lepega ušaka; ne vem pa ali sem se ga jaz ustrašil ali zajec mene, kajti pri pogledu na zajčjo zver mi je kar zastala roka; tresel sem se, pa ne vsled strahu, temuč vsled mraza.

Ko sem prišel v New Hradec, je bilo še precej toplo; 28. oktobra je pa jela briti ostra prerijska burja, pomesana z snežnim metežem. Tukajšnji kmetje že ne pomnijo nad 20 let sličnega vremena meseca oktobra. Prezgodnji mraz napravil jim je pa tudi nad $50,000 škode, ker so komaj en del žita omlatili. Letos so obrodili pridelki stoterno; dasiravno jim je toča meseca julija vse pobila, je kasneje vse iz korenin na novo pognalo tako, da kdor je pridelal preje 1000 bušljev žita, bi ga imel letos 5000 bušljev; temu je dosti pripomoglo pogosto letošnje deževje. O dobri letini sem se tudi sam prepričal; kajti po polju je najti cele sklade snopovja z zlato-rumeno pšenico; vsled tega je letos isti cena precej nizka, približno 60c bušelj. Posebno lepo je obrodila poljska zelenjad, kakor zelje, repa, korenje, itd., v prvi vrsti pa krompir. Nek kmet ga je zasejal samo eno vrečo z 2½ bušlji, pridelal ga je pa toliko, da ga je jedla njegova 10 oseb broječa družina že med letom, poleg tega ga je pa še preostalo 40 bušljev.

Kmetje se pečajo tu ponajveč z žitom in živinorejo. Da kmečki stan je res naporen stan; je pa poleg tega življenje na kmetih bolj zdravo, kakor po zaduhlih tovarnah in rudnikih. Z občudovanjem sem opazoval prihajajoče vozove kmetov k nedeljski službi božji; popoldne vršila se je pa v dvorani poleg farne cerkve veselica. Lepo je bilo videti plesne pare zagorele in rdečelične mladine; domače neskaljeno rajanje vršilo se je mirno in v najlepšem redu ob zvokih citer in domačega godca na meh.

Postarne ženice so pa pri strani občudovale svojo srečno mladino; gotovo so jih pri tem navdajale misli: "Preljubo veselje, oj kje si doma?" Pred začetkom veselice vršila se je poleg bogato kot na svatbi obložene mize skupna pojedina; vsak kmet je prinesel nekaj seboj za priboljšek nad 100 ljudi broječe gostije. Videti je bilo med zbrano množico pravo slovansko gostoljubnost.

Okrog šeste ure zvečer razšla se je na dano znamenje gospoda župnika cela družba mirno in zadovoljno.

Novohradska fara ima tudi vnetega Čeha učitelja na ljudski šoli; čul sem, da se prične kmalu z gradbo farne šole, ki bo kras cvetoče naselbine; kajti domač župnik drži se pregovora, da je lepa šola bolj potrebna kot lepa cerkev; res je najti po mnogih slovenskih naselbinah domače cerkve, podobne katedralam, šole so pa slične kakim kurnikom; po nekaterih krajih pa še slednjih ni najti.

Zasluge za gradbo nove farne šole bode imel nedvomno župnik Smolej; saj ga, kakor že omenjeno, domače ljudstvo nad vse spoštuje; poleg tega tudi drugorodci. Da je poznat daleč na okoli, nam kaže dejstvo, ker je bil pred nekaj meseci imenovan od vlade Zedinjenih držav poštarjem okraja New Hradec. Vsak mesec ima prometa z denarnimi nakaznicami do 10 tisoč dolarjev. Rev. Smoleja kaj rad obiskuje za več tednov skupno milwauški pomožni škof Rt. Rev. Koudelka.

Omeniti moram tudi težavo, katero so imeli tukaj prvi kmetje že pred več leti, ko se je pričela razvijati naselbina New Hradec. Prvi naseljenec se je ustanovil tukaj pred 21 leti; vzel si je 160 akrov zemlje, a brez denarnih sredstev je bilo nemogoče obdelovati še puste kraje; vsled tega je delal na bližnji železnici, in kadar je prišel domov in mu je žena obleko oprala, je moral čakati, da se je posušila, ker je imel le eno obleko. A danes, ko sem ga obiskal, ima hišo vso v preprogah, krasno hišno opravo in nad vse vzorna gospodarska poslopja. Pšenice je pridelal letos nad 4000 bušljev; živine je pa prodal za $9000. Njegovo gospodarstvo obsega več štirjaških milj; ljudje ga sodijo, da je vreden nad $200,000. In na kak način je obogatel? Pred nekaterimi leti je bila tu zemlja na prodaj še po $1.75 aker; danes se pa zahteva zanj od $16 do $30; ni pa iste več tu dobiti celo za drag denar ne, ker je vsa oddana.

Svet obstoji po večini iz ravnine brez gozdov ali drevja; zadnji čas so pa pričeli kmetje saditi okoli svojih poslopij tudi sadno drevje, ki lepo kaže.

Na mnogih krajih bližnje novohradske naselbine je najti prazgodovinska, že okamenela drevesa; iz tega se sodi, da se je nahajal pred več tisoč in tisoč leti v bližini te naselbine velikanski gozd. Osem milj oddaljeno od New Hradca se dospe do takozvanega Hudega kraja (Bad Lands) kjer se začenja malo robato hribovje, a svet je v tem kraju vseeno rodoviten. Tu je najti cele okamenele drevesne sklade; nek kmet je ondi izkopal nedavno celo okamenelo psu podobno žival in okamenelo drevesno listje. Sodi se, da so uničili gozd v starodavnih časih vulkanski izbruhi.

Kakih 16 milj oddaljeno od New Hradeca bivajo tudi štiri slovenske farmerske družine: — vsaka ima po 160 akrov zemljišča; po letu pridno obdelujejo zemljo, na zimo gredo pa za delom v bližnje kraje. Rad bi jih obiskal, pa mi ni bilo mogoče radi snežnega zameta dne 27. in 28. oktobra.

Kar sem videl okoli New Hradeca, se mi je vse dopadlo; kmetje so mi pravili, da sedaj, ko je več zemlje razorane, pada tudi po leti več dežja. Pitna voda tukaj je izborna. Ker jim primanjkuje za kurjavo drv, uporabljajo za to premog; saj se ga nahaja ondi skoraj vsepovsodi dovolj; dovoljeno ga je kopati za domačo uporabo. Tukajšnji kmetje imajo skupne velike parne pluge, mlatilne stroje in sploh vse, kar se rabi pri gospodarstvu.

Jako sem se čudil tudi napravi telefona v New Hradcu; skoraj vsaka hiša ima svoj aparat, da se lahko sosedje pozimi in poleti medsebojno v razdalji pogovarjajo; to jim oskrbuje domača telefonska zveza.

Da jim ni potreba kupovati iz drugih krajev moke po trikrat višji ceni, nego pa je tržna cena žita, so si zgradili svoj lastni mlin.

Gotovo si marsikdo izmed rojakov misli, tudi jaz se bom oprijel poljedelstva, da se mi bo tako godilo kot označenim farmerjem v New Hradcu. Za to je potreba pred vsem trdne volje, marljive roke in složnega delovanja. Naši slovenski listi vedno naglašajo, naj se posvetijo naši rojaki tudi tukaj onemu stanu, iz katerega prihajajo, to je poljedelstvu, da se jim ne bo potreba bati na stara leta pomanjkanja.

M. Pogorelc.

POTNI SPOMINI.

Piše **M. Pogorelc.**

(Dalje.)

Pri opisovanju mojih potnih črtic o priliki zadnjega osemmesečnega bivanja v stari domovini, bodem prekinil z nadaljevanjem Angleške; zdi se mi za sedaj bolj umestno priobčiti nekaj kratkih podatkov o mojem potovanju po Balkanu.

Ko sem se mudil letos začetkom oktobra v državi Montani, sem se moral čuditi velikemu številu ondi bivajočih Jugoslovanov. Računa se zanesljivo, da prebiva v Montani do malega približno 10.000 Črnogorcev, Srbov Makedoncev in Bolgarov.

Ko je dospel glas v Butte City, Mont., da je napovedala Črnagora na rojstni dan kralja Nikite krvoloku Turku vojno, in da je bilo takoj pri prvem spopadu nad 100 Črnogorcev mrtvih, zavladalo je v Butte med Črnogorci pravo navdušenje domoljubja. — Dne 10. oktobra je bila sklicana v veliki dvorani mestne knjižnice javna skupščina, katere se je udeležilo od šest do osem tisoč poslušalcev. Shod je otvoril črnogorski pop Ilija Kapa s sledečimi besedami: "Junaki, domovina nas kliče, da zapodimo krutega Turka iz Balkana, ki nas že nad 500 let tlači, pobija in ropa našo zemljo. Junaci — v boj za domovino! Živela Slovanska!"

"V boj, v boj za Balkan!" je zaorilo iz tisočerih grl hrabrih balkanskih sinov. Polni navdušenja odpravilo se je na vojsko na tisoče Črnogorcev, Srbov, Bolgarov in Grkov; jaz sem jih celo nekaj časa spremljal na vožnji. Nekateri izmed domov se vračajočih nesli so seboj puške najboljšega ameriškega sistema. Jako zanimivo jih je bilo poslušati, ko so prepevali lepe bojne pesmi; jaz sem si mislil pri tem: srečna domovina, ki imaš tako vrle sinove, ki te niti v tujini ne pozabijo! ——

Minilo je že štiri leta, ko sem potoval nekoliko po Črnigori, Bosni-Hercegovini in dolenji Dalmaciji. Vse tri zadnje označene pokrajine so prav bližnje sosed kraljevine Črnegore. Iz Kotora v Dalmaciji dospe se lahko z vozom do glavnega mesta Črnegore v Cetinje v sedmih urah. Pot napelje po vsakojakih ovinkih med skalovitimi gorskimi bregovi in porobki do cilja. Črnogorske naselbine se razprostirajo po ravninah in visoko med gorovjem; tu se dvigajo iz tal siromašna domovja priprostega črnogorskega seljaka. Iz nizke kočice pogleda kaj rad za potnikom čvrst in korenjaški Črnogorec zagorelih lic; ako se pa z njim sreča na cesti, ga vljudno pozdravi; saj je znano, da je črnogorsko ljudstvo nad vse vljudno, postrežljivo in mirno, če se mu ne godi kaka krivica. Omenil sem že, da vodi pot iz Kotora do Cetinj preko velikanskega grebenastega hriba. — Cetinje ležijo v romantični gorski dolini, obdani enako s skalovitim hribovjem, obraščenim le tu pa tam s kakim zelenjem. Zemlja, kolikor jo je, je precej rodovitna, kajti videl sem lepe vrtne nasade in tudi vinograde. Tu se pridela tudi dosti tobaka najboljše kakovosti.

Ker je obraščena Črnagora po nekaterih krajih z lepo dišečimi cvetlicami, se pečajo domačini kaj radi s čebelarstvom. Nedaleč od Cetinj opazil sem pri nekem seljaku lepe panje prav po ameriškem načinu stoječe kar po tleh.

Pozabil sem omeniti, da meri Črnagora samo 3,630 štirjaških milj; šteje pa 228,000 prebivalcev. Njih poglavar sedanji kralj kralj Nikita (Nikolaj) je bil rojen dne 7. oktobra l. 1841; o priliki 50-letnega kneževanja se je dal proglasiti leta 1910 črnogorskim kraljem. Izmed njegovih otrok se je poročila četrta hči Jelena l. 1896 s sedanjim laškim kraljem Viktor Emanuelom; njegovo hčer Anastazijo, pa je leta 1907 poročil ruski nadvojvoda Nikolaj.

(Dalje sledi.

SPOMINJAJTE SE OB RAZNIH PRILIKAH SLOVENSKEGA SIROTIŠČA V AMERIKI.

Zgodovina Zjedinjenih držav.

Denarna valuta.

Da bi si kongres tim ložje opomogel do umestne denarne vrednote, je vstanovil l. 1776 v vsaki državi posebne ljudske posojilnice. Izdal je zaeno na ljudstvo oklic, naj se poslužuje v veliki meri novih državnih posojilnih zavodov s tem, da bi se posojevalo denar državi proti takozvanim posojilničnim certifikatom (Loan Office Certificates). Te vrste valuto oziroma zadolžnice se je izdajalo tudi v obliki papirnatega denarja; nanje plačevalo se je strankam od kongresa določeno obrestno mero. Vlada prišla pa je končno pri tem celo v take denarne stiske, da ni zamogla plačevati v gotovini niti potrebnih obresti, radi tega so izdali tudi posebne obrestne denarne kupone.

Kongresna loterija.

Ker se ni doseglo z uvedbo zadolžnih certifikatov raznih posojilnic nikakega uspeha, se je potrdilo koncem leta 1776 predlogo o državni loteriji. Izdalo se je torej gotovo število tiketov s številkami po določenih zneskih; kdor je zadel kak dobitek, prejel je državno obveznico, plačljivo šele po preteku pet let.

Kontinentalni bankovci.

Ljudstvo se ni dosti zanimalo za prodajo oziroma nakup državnih loterijskih tiketov, radi tega je bil kongres zopet primoran izdati papirnate zadolžnice. Leta 1777 se je torej nabavilo v državni tiskarni za 200 milijonov dolarjev takozvanih kontinentalnih bankovcev; ta uvedba se je med ljudstvom prav počasi udomačila; koncem leta 1781 ni bilo niti enega kontinentalnega bankovca več v prometu.

Certifikati.

Kongres si je med tem časom in že preje omislil tudi posebne certifikate, izdane po državnem zakladničarju in komisarju mornarice mesto do l. 1780, dokler certifikati bolnišnic; vse to za pokritje potrebnih stroškov namesto gotovega denarja. Koncem vojske izročalo se je vojakom tudi "obračunske certifikate" za njih plačo.

Poleg tega izposodil si je kongres tudi večje svote denarja od raznih bank v inozemstvu.

Državni dolg leta 1790.

Državni dolg razdelili so leta 1790 pri kontinentalnem kongresu v dva dela; prvič takozvani Hamiltonov dolg ali dolg tujim državam. Ta je znašal istega leta $11,700,000; ponajveč je imela tirjati Francija, Holandska in Španija; v drugo vrsto so prištevali $42,000,000 kot domači dolg poleg tega je narastel dolg posameznih držav tudi precej visoko vsled vojskinih stroškov. Natančne svote nam ne kaže zgodovina, sodi se pa, da je isti znašal nekaj nad 20 milijonov dolarjev. V pokritje tega dolga, izdalo se je kasneje državne obrestonosne papirje.

Narodni kapitolj.

Pri preureditvi državnega dolga zavladalo je med raznimi poslanci mnogo odpore. Državni obrestonosni papirji bi ne prišli v veljavo, če bi se kompromisnim potom ne sklenilo sledeče točke: poslancem iz države Virginia in Pennsylvania se je obljubilo, da se bo tedanje glavno mesto ali kapitolj New York zamenjalo za 10 let za Philadelphijo. Po preteku tega časa se ima pa zgraditi ob reki Potomac novo mesto za državni kapitolj. Vsi ti načrti so se vestno izvršili, kajti koncem l. 1790 so preselili vladine pisarne iz New Yorka v Philadelphijo. Philadelphia je ostala glavno vladino mesto do l. 1780, dokler se bi zgradilo mesta Washington v D. C., ki je ostal državni kapitolj do današnjega dobe.

Prva narodna banka.

Nad vse podjetni tedanji državni zakladničar Aleksander Hamilton je koncem zasedanja poslanske zbornice l. 1791 priporočal ustanovitev domače ali narodne banke z osnovno glavnico $10,000,000. Posamezne države naložile naj bi v to banko $2,000,000, ostanek bi se pa doseglo potom subskripcije med ljudstvom. Dasiravno se je zelo nasprotovalo proti ustanovitvi državne banke, se je leta 1791 istej vseeno izdal charter za dobo 20 let in banka je pričela poslovati. Oskrbovala je razna plačila državnih dolgov širom domovine. Glavni urad te banke je bil v Philadelphiji; zaeno se ji je tudi dovolilo, da sme otvarjati tudi po drugih državah svoje podružnice, da sme izdajati posebne bankovce v pravomočni denarni vrednosti pri plačilu javnih zemljišč, davkov, carine, pošti ne in v plačilo svote.

Z vstanovitvijo državne banke se je povrnilo med ljudstvom zopet popolno medsebojno zaupanje. Denar, katerega so razne stranke do tedaj kaj rade skrivale, jel je zopet krožiti v javnosti; razni podjetniki, ki so pričeli vstanovljati velike trgovine po večjih mestih; dalje se je jelo graditi razne prekope, tovarne in važne prometne ceste. Vsakdo mora priznati, da so se pričele Zedinjene države krepko razvijati na vseh črtah šele z vstanovitvijo prve Narodne banke l. 1791.

NAŠI ZASTOPNIKI

ZA BIWABIK, MINN.: Jak. Delak
ZA ELY, MINN.: Math. L. Kapsh
ZA EVELETH, MINN.: Maks Vončanšek.
ZA CHISHOLM, MINN.: Anton Mahne.
ZA TOWER IN SOUDAN, MINN John Dragovan.
ZA GILBERT IN OKOLICO: Lor Vessel.
ZA GREANEY, MINN.: Jos. Sm
ZA VIRGINIJO IN OKOLIC Frank Horvatich.
ZA HIBBING, KITZVILLE OKOLICO: Martin Černugel.
ZA AURORO, MINN.: Louis telin.
ZA RAUCH, MINN.: Geo.
ZA CROSBY, MINN.: Ton
ZA DOLLAR BAY, MICH., OKOLICO: John Gestel.
ZA CALUMET IN LAURI Mich., Frank Plautz.
ZA MOHAWK, MICH. IN OKLICO: Anton Schweiger.
ZA SOUTH RANGE, MICH.: Muhvich.
ZA LA SALLE, ILL.: Frank
ZA CHICAGO IN JOLIET. Joseph Blisch.
ZA SO. CHICAGO, ILL., Motz.
ZA WAUKEGAN in NORTH CAGO, ILL., Paul Bartel.
ZA DE PUE, ILL.: Jos. Omerza
ZA FAIRCHILD, IN WILLARD WIS., Frank Klančar.
ZA JOHNSTOWN, PA.: Mike kelj.
ZA CONEMAUGH, PA., IN LICO: John Brezovec.
ZA ARONA, PA.: Anton
ZA GARRETT, PA.:
ZA CLEVELAND O. OHIO: Karol Bauzon
ZA BARBERTON, O., Frank
ZA BRIDGEPORT, O., Frank
ZA LORAIN, O.: Martin Kodela.
ZA LEADVILLE, COLO.: Jacktown, Stringtown, Bocktown in Chicago, Colo.: F. W. Žužek.
ZA LEADVILLE, COLO.: John nezich.
ZA PRIMERO, COLO.: Mih. Krivc
ZA SOMERSET, COLO.: Kajet Erznožnik.
ZA YALE, KANS., John Homec.
ZA BINGHAM CANYON, UTAH John Samec.
ZA EAST HELENA, MONT.: F. Suhadolnik.
ZA OREGON CITY, OREG.: Josip Kestnar.
ZA THOMAS, W. VA.: Frank Kocjan.
ZA INDIANAPOLIS, IND.: Mih. Pavell,ml.
ZA ROCK SPRINGS, WYO., F. S. Tauchar.
ZA LITTLE FALLS, N. Y.: Mihael Klopčič.

Upravništvo "NARODNEGA VESTNIKA"

Srečne so

gospodi je in kuharice, ako in
zalogi vedno dovolj

Duluth Universal m

Priznano najboljša moka iz pomladanske p
Moka, katero uporabljajo najboljše kuha
Duluth Universal mlinarska dru

NE ZAMENJAJTE! NE POZAB
DA JE
Mestna hranilnica ljublj
V LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA 3
največja in najvarnejša slovenska hranil
Prometa koncem leta 1911 614.5 milijon
Stanje hranilnih vlog 42 milijonov kron
Rezervni zaklad hranilnice 1.300.000
obrestuje po 4 1/4 % brez odbit
Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice
stna občina ljubljanska z vsem svojim pre
njem in z vso davčno močjo v vrednosti
jonov kron. Poslovanje nadzoruje c. kr.
vlada kranjska.
Denar pošiljajte po pošti, ali kaki zanes
Pri banki zahtevajte odločno, da se Vam pošlje
na "Mestno hranilnico ljubljansko" v Ljublja
kako drugo manjvarno "šparkaso". Nam pa
po kateri banki dobimo za Vas denar. Svoj nasl
šite razločno in natančno.
Izključena je vsaka špekulacija in izguba
denarja.

Svoji k svojim!

Podpisani priporoča cenjenim rojakom in
gospodinjam iz mesta Biwabik in okolice svojo
jeno in bogato založeno
grocerijsko trgovi
V zalogi ima občeznano "Cremo" moko.
daje krmo za živino kakor oves
Cene zmerne, postrežba ohlapna. Naročila
jo tudi na dom ROJAN
Za mnogobrojen poset in naklonjenost se vljudno
MATH. VIDAS,
slovenska trgovina
BIWABIK, MINN. Tele

A. M. Murni
EVELETH - - MINN
Grant Ave.
Največja zaloga
MANUFAKTURNEGA BLAGA, TKANIN
SKIH IN OTROČJIH OBLEK, KLOBU
VSEH DRUGIH POTREBŠČIN.
Posebno pozornost
jemo Slovenkam
PRIDITE IO ŠNA IS EN OGLEJTE
IN PREPRIČAJTE SE O NAŠIH

Elco Theatre
ELY, MINN.
VAM VEDNO NUDI NAJBOLJŠE PREMIKAJOČE SLIKE, PETJE IN DRAMATIČNE PREDSTAVE. ZATO STE VLJUDNO VABLJENI, DA NAS OBIŠČETE.
Naše predstave so dobro izbrane za mlade in stare.
VSTOPNINA VEDNO SAMO 10c.
Predstave se začno vsak večer ob 8. in 9. uri. — Za sobote in nedelje imamo posebne programe, katerih ne smete zamuditi, da neboste obžalovali.
J. A. GRAVES, lastnik

Če se nahajate v Dulu
obiščite
Miller-jevo restavracijo in hot
Če ste na Hibbingu stopite v Millerjevo re
se nahaja v Hibbing hotelu.
Če ste na Virginiji pa ravno tako na Che

Vekle z biseri.

Angleško spisal **H. R. Haggart.** — Prevel **J. M.**

(Dalje.)

"Ne, to moraš storiti, in čim preje, tem bolje. Čemu se treseš pred tem človekom?"

"Ne vem, vendar se ga zelo bojim."

* * *

...ega večera Mirijam stopila v obednico, so gostje — bilo je ...anajst — že sedeli pri mizi. Na povelje svojega deda je bila ... svoja najbogatejša oblačila, narejena po grškem kroju, ...nela urejene v zavitih kitah, ki jih je vrhu glave držala ... Opasana je bila z zlatim pasom posutim z dragulji, okoli ...ice z biseri, ki jo je poslal Mark, na roki pa prstan — ... in Markovo podobo. Ded jo predstavi gostom, ki so ... veselo se je oddahnila, ko med njimi ni opazila Ka... v v istem trenotku stopi v obednico Kaleb, visok, ... prijazne pozdrave le hladno in dostojanstveno od... je zagledal Mirijam ter jo pozdravil rekoč:

... opet vidiva! Gotovo je tuđi zate vesel ta

...ela, ko po dolgem času zopet vidim tovariša svojih otroških let," odgovori Mirijam mirno, a začudila se je, ko mu ... mesto pri mizi zraven nje.

...leb?" ga je vprašala.

... usili smo se z Rimljani!"

...ovil. "Kar je, je; jaz sem se dolgo obotav... pridobil za stvar, in sedaj treba delati."

..., kako so se polastili Masade in kako se ra...kazalemu.

...povedovanjem vstopi v dvorano sel, ki pove nekaj ...ho, in odide.

...elji. Rimljana Celestija Gala so pognali iz zidovja ... njegova vojska je bila uničena v soteski Betho...ron."

..." h...alen!" so odgovorili vsi navzoči in se veselo od...

...i hvala!" je ponavljal Kaleb, "za tako veliko in slav... ...ani so torej pobiti!"

...am je molčala.

...i misliš o tem?" vpraša Kaleb in jo pogleda.

... se zopet vrnejo, in sicer močnejši kakor poprej," je odgo... ...a je na Benonijevo znamenje vstala in odšla.

...dice je šla Mirijam v lopo na vrt. Zaželela si je tihega ..., da se nekoliko oddahne, ker ta dan je doživela toliko, da je ...omaj nosila. Vsa srečna je bila, ker je prejela pismo in spominsko ...arilo od Marka, a silno vznemirjena, ker se je isti dan sešla s Kale... ..., kakor je čutila, še vedno zalezuje. Kako čudno vodi usoda ..., Mar... ...Kaleba! Ona sirota in varovanka Esencev je bila se... ...imenitna in bogata; Mark, poprej zadolžen rimski častnik, živi ... ...in tudi Kaleb se je v teh burnih časih povzpel do ve... ...e in moči. Vsi trije so bivali v zlatih gradovih, ki pa so se njej zdeli malo varni. Vsi trije so se skoro naenkrat dvignili, a kdo je porok, da v teh nemirnih, bojevitih časih, eden ali drugi izmed njih zopet ne zdrkne v nič. Čutila je, kako je na svetu vse spremenljivo in minljivo!

"Kaj pa premišljuješ, Mirijam?" se je začul krepak glas poleg nje; bil je Kaleb, ki se je natihoma prikradel do nje.

"Zmago obhajamo, kakor si slišala, in zato je prav, da se malo odpočijemo. Jaz bi se prav rad dobro spočil. Kakšen prstan pa imaš na svojem prstu?" jo vpraša Kaleb nenadoma, ko ji poljubi roko.

Mirijam se je vzravnala in osokolila.

"Prstan, ki mi ga je Mark poslal."

"Zdelo se mi je tako. Čul sem o njem; Mark je postal velik ljubljenec Neronov; a tak, da se mu ves Rim smeje."

"Jaz se mu ne smejem, Kaleb."

"Ne, ti si mu bila vedno zvesta. Povej mi, ali se pa meni smeješ?"

"Čemu bi se pač tebi smejala, saj izpolnuješ velike in nevarne nalogo, in sicer častno in uspešno."

"Da, Mirijam, moja naloga je velika in nevarna. Visoko sem s že povzpel, pa nisem še na vrhu. Prestol judovski je še visoko."

"Mislim, da bi bil preprost stol bolj varen, Kaleb."

"Morda, — toda jaz moram biti velik in slaven ali pa umrem. Sedaj ne mirujemo, dokler ne preženemo Rimljanov iz dežele."

"Kaleb, jaz nimam prav nobene vere v to predrzno podjetje. Stara prijatelja sva in jaz te prosim, opusti vse to, dokler je še čas."

"Zakaj, Mirijam?"

"Ker je Oni, ki Ga je tvoje ljudstvo križalo in komur jaz sl žim, tak konec prerokoval. Rimljani vas bodo pomandrali, Kaleb. Njegova kri pride na vas in na vaše otroke."

"Morda, Mirijam," reče Kaleb zamišljen, "toda jaz ne morem nazaj, in vedno upam, da zmagamo. Toda imam še nekaj na srcu. Nisem še spremenil svojih mišli; kakor sem te ljubil v otroških letih in kot mladenič, tako te tudi sedaj ljubim. Zato te prosim. Zdruzi se z menoj, da boš slavna z menoj. Prestol ali smrt, kar me zadene, oboje bo slavno zame, in če hočeš tudi zate."

"Kaleb ne morem!"

"Zakaj ne?"

"Saj ti je znano, da se ne smem poročiti z drugovercem."

"In ako bi ne bilo te ovire, ali bi se potem poročila z menoj, Mirijam?"

"Ne," je odgovorila bolj tiho.

"Zakaj ne?"

"Ker ljubim drugega, s katerim se ravno tako ne morem poročiti, ki sem mu pa obljubila, da mu ostanem zvesta do smrti."

"Rimljanu Marku?"

"Da, Rimljanu Marku. Glej, tukaj nosim njegov prstan," in vzdignila je svojo roko, "in ovratnica okoli vratu je njegovo darilo. Do smrti sem njegova in edino njegova. To ti povem, ker je najbolje za nas vse, da veš resnico."

Kaleb je v ljubosumnosti zaškripal z zobmi.

"Potem naj ga kmalu dohiti smrt!"

"To ti ne bo nič pomagalo, Kaleb. — Oh, zakaj ne moreva biti prijatelja kakor v prejšnjih časih?"

"Takrat sva bila otroka, sedaj sva pa dorasla —"

Komaj je izgovoril te besede, je prišel Benoni rekoč:

"Prijatelj Kaleb," mi čakamo nate. No, Mirijam, kaj pa ti tukaj? V svojo sobo, dekle. Bojne stvari niso za ženske."

"Bojim se pa, ded, da jih bodo morale ženske drago plačevati," je odgovorila Mirijam, se prikloni in odide.

(Dalje prihodnjič.)

Slučaj usode.

Spisal **J. P.**

I.

...adenič pogumnega pogleda, zardelih lic, črnih las in brk ter ...kaste postave v borni, napol kmečki opravi je stal pred go...ička.

...ej velja!" — mu je dejala ter mu podala desnico. "Pošljite ...postrešček u svoj kovčeg semkaj, pa pridite še sami; — to bo ...stanovanje. Jutri pa že lahko pričnete s poukom."

"Da, milostiva," je odgovoril mladenič, pravnik Etbin Poljak. ...anjam se, gospa, — ponižen sluga, gospica!"

In odšel je brzih, krepkih korakov, da je odmevalo po vsej hiši.

"Okoren je še nekoliko, pa zdi se mi, da je bistre glave. Pri nas že privadi varnejšega kretanja!" Tako je govorila gospa Nasička svoji hčerki Minki, ko sta se vračali v stanovanje.

"Ljubezniv zna biti," je pristavila Minka; "dobro srce ima in ...v to je potrebno učitelju našega Bogomira."

Nasička je bila še prav mladostno krepka vdova zdravnika, ki bil samo vesten v svojem poklicu, nego tudi skrben gospodar in ...e. Zapustil je poleg lepe enonadstropne hišice tudi nekaj parov ...takov. Ker je bila Nasička pred zakonom spretna učiteljica na ...virju, jej je prinašalo njeno znanje po soprogovi smrti precej do...lkov. Hčerka Minka, vrlo nadarjeno dekle, pa je dovršila pri...vnico. Ker pa je menila, da nima poklica za učiteljico, je ostala materi ter opravljala sama vse gospodinjstvo.

Bogomir se je rodil še le po očetovi smrti; bil je trmoglav in len ...ek ter je delal materi in sestri velike skrbi. Zato sta sklenili, do... mu pri vstopu na gimnazij ostrega domačega učitelja.

"Milostiva," je dejal Etbin, ko je stopil s svojo ponudbo pred ...po Nasičko — mati moja je učiteljska vdova, ki mi razun svoje ...bezni ne more dati ničesar; živiti in oblačiti se moram že dokaj ...sam... Če bi mi za trud odkazali malo sobico in obed..."

"A kje menite zajutrkovati in večerjati?"

"Zajutrkoval že nisem, odkar sem se poslovil od svoje matere. ...adil sem se popolnoma," je odgovoril z lahnim nasmehom Poljak. ...ečerjo si prislužim kje drugje."

"Ne, ne, imeli boste kar vse pri nas!" je odgovorila Nasička, ...ra žena. Etbin je bil seve zadovoljen in še tisto popoldne se je ...selil k Nasičkovim.

Kmalu se je čutil ondi kakor doma. Gospa je bila prijazna in ...trežljiva; tudi Bogomir se je kmalu začel vsled prijazno resnega ...govarjanja Etbinovega potrpežljiveje baviti s knjigami... In ...ka? Bila je prav navadno dekle in niti malo lepa. Nekaj pa je ...la lepega in to je bil njen stas. Široka preko ramen in bokov pa ...a čez pas, imela je majhne roke in noge, pa alabastrovo, svetlo... ...polt. Kakor mravlja je tekala marno sedaj v jedilnico, sedaj ...et v kuhinjo, — sedaj je hitela na trg, a malo potem je zopet se... ...ob ognjišču, krpajoča Bogomirovo sukujo, ki si jo je raztrgal ...pretepom s tovariši. Bila je skrbna in varčna in je znala z ma...stroški prirediti za obitelj zadostno in okusno kosilo.

Gospej doktorici se je Etbin hitro omilil. Njegov moški nastop, ...vo resnost in skrbnost pri pouku sina Bogomira, njegovi dosti ...ni nazori in premišljena sodba o vsaki stvari, posebno pa njegova ...vitosrčnost in zabavna živahnost sta jej osobito ugajali. A ne samo gospej, tudi Minki se je živahni Etbin s svojim simpatičnim ponašanjem kmalu priljubil. Malo je imela še do tedaj prilike občevati z moškimi, zato je bila njena družba še prav naivno priprosta. Koketerije in zavijanja resnice ni poznala; vse, kar je storila ali govorila, je bilo neprisiljeno, naravno. Sama dobra duša je naglo vzljubila sorodno bitje, in to bitje je bil — Etbin. Ni mu sicer nikdar z ničemur pokazala svojih čustev, a rada je bila v njegovi bližini. Čestokrat je zalotila samo sebe, da je nepremično upirala svoj pogled v odločno Poljakovo lice, ko je čital z navdušenjem glasno iz knjige, da mu je gorel obraz in bliskalo oko. In zgodilo se je pogostokrat, da je začutil Etbin ta njen pogled, dvignil naglo svoje oči od berila ter se ujel z njenimi. Nasmehnil se je takrat malo, Minko pa je polila rudečica tja do zlatih las. — —

Bilo je nekega zimskega večera. Zunaj je tulila vijavica in zanašala zledenele snežinke na okenska stekla. Etbin je čital iz nemškega prevoda nekega ruskega romana. Berilo je bilo pisano markantno in realistično; v silnih kontrastih je slikal pisatelj kruti boj idealizma z naturalizmom, boj čutečega srca s hladnim razumom. — Zanimivo poglavje je toli razburilo rahločutno Minko, da je začela tiho ihteti.

"Ali je možna tolika zlobnost, tolika sebična brezobzirnost?"

"O da! Prav tak je sedanji svet!" se je otožno nasmehnila Nasička pri teh Minkinih besedah. "Treba je zato biti vsakemu oprezen, zlasti pa ženski, ki se hoče vezati s kom za vselej. Dandanes je vse fraza in varka! Moštvo govori o ljubezni, a v resnici ne gleda toliko na lepo lice, še manj pa na duševne vrline; vzor vsakomur je prav bogata nevesta... denar sveta vladar..."

"Resnico pravite le v nekoliko, milostiva!" si je usojal ugovarjati Poljak. — "Večina moških je res pred vsem praktična, a — ker mora biti. Izdatki in potrebe, reprezentacija in društveno življenje stane dandanašnji može trikrat več kakor včasih. Ne smemo torej zameriti, če si želi samec z lepo nevesto tudi lepo doto..."

"A vsekakor ostudno je ravnanje takih junakov, kakor je tale v tem romanu, ki se poročajo edinole zaradi denarja, a se za ljubezen nič ne zmenijo," — je pristavila Minka.

"Res je to, gospica!" — je pritrdil Etbin. "No, še se dobe poštenjaki, ki jim je v zakonu glavni pogoj ljubezen."

Hvaležen pogled iz Minkinih očij se je srečal z njegovim, da je nadaljeval:

"Jaz vsaj, če si bom kdaj izbral družico, bom gledal zlasti na to, da me resnično ljubi in razume, da je dobra in skromna. Da bi upošteval predvsem denar, mi brani že nazor, da je sramotno za moža, katerega ne žive toliko lastne roke in glava, kakor soprogini tisočaki."

"Gospod Poljak, vi ste idealist!" je dejala z bridkim naglasom doktorica. "Idealisti pa postanejo ali najnesrečnejši ljudje, ker so v večnem sporu z nazori in težnjami sodobnikov, ali pa — in to se zgodi večkrat ali navadno — se izpremene naravnost iz Pavla v Savla!"

"Morda imate zopet prav, gospa, a zase sem uverjen, da svojih načel in idej že davno več ne izpreminjam."

"Veselilo me bo, če se kdaj moje izkušnje baš ob vašem značaju izjalove."

"Tistega večera Etbin dolgo ni mogel zaspati. — Pogovor mu je bil vzbudil neko struno, ki mu je pela v srcu glasno, neumorno. Zdelo se mu je, da sliši še vedno Minkino ihtenje, da čuti še vedno tisti gorki pogled, ko je zagovarjal ljubezen v zakonu... Vse misli so se vrtile le okoli nje, okoli Minke. Začel je premišljevati, kako srečen bo oni, kogar soproga bo ta Minka. Omikana je po razumu, plemenita in blaga po srcu; dih pokvarjenega sveta še ni oskrunil njene čiste duše. Kako priprosta in mila je njena prikazen v primeri z onimi frivolnimi modnimi damami brez src! — —

ŠEST KVARTOV likerja za $1.00.

Da zamoremo upeljati naše priznane likerje v vsako hišo, pošljemo količino "ZANOLA" za šest kvartovih steklenic likerja vredno $1.00 poštnine prosto in na vašo izbero, kar bi doma potrebovali: rženo žganje, visko, bourbon, brinjevec, rum, aprikot, konjak itd.

PRIHRANITE SI TRGOVČEV DOBIČEK.

Dajte nam priliko stvar pojasniti. Mi smo vešči v tej stroki; pojasnili vam bomo, kako se lahko prideluje domače likerje doma. Z "ZANOL" izvlečkom ali ekstraktom se lahko prihrani 50 odstotkov kupne cene trgovcev. Stvar je popolnoma istinita. Potrebuje se za izdelovanje samo dve minute. Likerji, pripravljeni z "ZANOLOM", so jako okusni in čisti. Na Columbian razstavi premovano z zlato kolajno. Na tisoče priznalnih pisem od odjemalcev. Za pristnost jamčimo na podlagi U. S. Pure Food Laws, Serial No. 22115-A.

POSKUSITE KVART VISKE PROSTO.

Naredite si isto lahko po vašem okusu in ako se vam ne bo dopadla, pošljite nam preostanek nazaj na naše stroške in mi vam denar takoj povrnemo. Naročite še danes, na kar vam dopošljemo izvlečke za

6 ŠEST POLNIH KVARTOV VISKE 1.00.

Poštnino plačamo mi. Na zavitkih, je natančno navodilo o uporabi za vsako poljubno vrsto. Za dvanajst polnih kvartov velja izvleček $1.50, za 24 polnih kvartov pa $2.80. Zastonj pošljemo knjigo: Skrivnosti in zgodovina o pridelovanju domačih likerjev" vsakomur, kdor nam naznani svoj naslov.

UNIVERSAL IMPORT CO.
5361 Universal Bldg., Cincinnati, O.

AUSTRO-AMERICANA PAROBRODNA DRUŽBA.

Direktna črta med New Yorkom in Avstro-Ogrsko.

Nizke cene. — Dobra postrežba Električna razsvitljava. — Dobra kuhinja. — Vino brezplačno.

Kabine III. razreda na parobrodih
KAISER FRANZ JOSEPH I.
in
MARTHA WASHINGTON.

Na ladjah se govore vsi avstrijski jeziki.

Družbini parobrodi na 2 vijaka:
KAISER FRANZ JOSEF I., MARTHA WASHINGTON, LAURA, ALICE, ARGENTINA, OCEANIA.

Novi parobrodi se grade.

Za vsa nadaljna pojasnil se obrni na glavni zastop:

PHEL PS BROS. & CO., General Agents, 2 Washington St., New York,

ali na njih pooblaščene zastopnike v Zedinjenih državah in Canadi.

ČE SI ŽALOSTEN ALI OTOŽEN

poseti naš

E'y Opera House

kjer bodeš videl krasne, najnovejše premikajoče slike, obsegajoče črtice iz celega sveta. Slike so jako poučljive in tudi zabavne. — Menjavamo jih vsak dan. — Za obilen poset se priporoča

VODSTVO.

American Exchange Bank

VIRGINIA — MINN.

Najbolj pripravna banka za Slovence in Hrvate v mestu.

Pošiljamo denar na vse strani sveta in prodajamo vožne liste.

3% obresti od vlog.

KOVALL & SON, ELY, MINN.

GROCERIJSKA IN MANUFAKTURNA TRGOVINA

Tem potom naznanjamo cenj. občinstvu, da imamo v zalogi veliko izbero GROCERIJSKEGA in MANUFAKTURNEGA blaga, ter se priporočamo cenj. odjemalcem za blagohotno naklonjenost. ... ...

Za sveže in dobro blago jamčimo. Cene nizke. Poskusite in se prepričajte o resničnosti.

V POSLOPJU SARTORI BROS. ELY, MINN.

JOSIP SCHARABON,

BLIZU UNION POSTAJE.

415 West Michigan St., DULUTH, Minn.

KADAR PRIDETE V DULUTH, POSETITE ME. ZAGOTAVLJAM VAM IZVRSTNO POSTREŽBO V MOJI GOSTILNI. : :

Pošiljam denar v staro domovino

PO SVETOVNO ZNANI BANKI KNAUTH,
: : : NACHOD & KUEHNE. : : :

Prodajam parobrodne in železniške listke.

Rojaki na Ely, Minn.

Kadar rabite VOZOVE za kake SLAVNOSTI, ŽENITOVANJA ali POGREBE, obrnite se na

JOHN DINSMORE LIVERY

TELEFON ŠT. 55

kateri ima na razpolago dobre konje in vozove za vsak slučaj. Ima tudi konje za vsako drugo delo.

Vprašajte za cene pri nas, kadar kaj potrebujete!

JOHN DINSMORE, lastnik.

Deposit Your Money in our Bank

NAŠA BANKA NAJ BO VAŠA BANKA.

Z veseljem in brezplačno dajemo mi potrebne nasvete in pojasnila v raznih kupčijskih zadevah vsem onim, ki se obrnejo na nas v takih zadevah.

Posebno pozornost dajemo pri trgovskem čekovnem prometu posameznih oseb, tvrdk ali družb.

PRI HRANILNIH VLOGAH PLAČUJEMO PO 3 ODSTOTKE.

Miners State Bank
Chisholm, Minn.

FIRST NATIONAL BANK

DULUTH - MINN.

Glavnica - - - - - $500.000.

Preostanek in nerazdeljen dobiček - - - $1,550.000.

V to banko vlaga država svoje vrednosti.

Obresti hranilnih vlog se plačujejo od dneva vloge.

Za smeh in kratek čas.

PISMA Z BOULEVARDA.

Piše Mike Čegare.

Balkanska kriza.

V konj štej ti na polju, zač.
listopada.

Hiram, Haram, Nazim paša
Slabo bogme se obnaša:
Sultan turški jeze piha,
Ker po njem Bulgar udriha.

Vsled posebnega povabila samega turškega sultana priromali smo jo srečno semkaj v Car rij grad. Na bordu sem pri njem v neki vili nedaleč od mesta, kjer se nam ne godi posebno dobro, ker Bulgari, Srbi, Črnogorci in Grki preveč po nas udrihajo. Jaz sem imenovan za začasnega posebnega sultanovega strežaja, kajti njegovi prejšnji uslužbenci so jo že vsi vsled sramote popihali proti Aziji.

Odkrito povedano, da nam je zadnja balkanska mešanica že popolnoma zmešala glave; v sultanovem haremu je vse potrto, celo njegovi čili arabski "šimelni" nočejo več jesti vsled tolike izgube svojih tovarišev blizu Lule Bur gaz.

Ko smo zvedeli, da so bolgarske čete že blizu Car ij grada, pričeli smo takoj pospravljati sultanove drobnarije, da jo udarimo kam na varno. Pri vsakem poročilu o porazu turških čet moram sultanu močiti glavo z mrzlo vodo; najbolje mu pa še denejo obkladki importiranega bolgarskega krompirja. Svetoval sem mu, naj si naroči zoper omedlevico bar̆elček srbske slivovke, ki se prav dobro zmeša s črno turško kavo. Zoper nahod bil bi pa najboljši rožni mušji prašek iz Črnegore ob dalmatinski meji, zoper slabo prebavo pa posušene grške fige.

Ker ima sultan vedno hude sanje, sem prišel do zaključka, da ga tlači mora. Vsled tega sem naročil brzojavno iz Ljubljane: Veliko Giontinijevo sanjsko knjigo; bomo videli, kaj pomenijo sanje o srbskem generalu Stepanoviču, črnogorskemu prestolonasledniku Danilotu, bolgarskemu generalu Savoffu in grškem kronprincu. Meni se vse dozdeva, da ne bo iz teh sanj nič dobrega močnika.

Dne 4. nov. svetoval sem sultanu naj se obrne na angleškega kralja; mogoče bi se le morda dalo doseči, da bi Anglež pomagal pravilno razdeliti sedanje turške pokrajine združenim fajtarjem. Ker je pa sultanova brada vsled prestalih slabih sanj že popolnoma osivela, smo naročili od Vahčiča iz Clevelanda 11 funtov lasnega črnila; če bo stvar kaj pomagala ali ne, to ve samo Allah.

Turke najbolj jezi, ker jim bo prekmalu pušk in kanonov zmanjkalo; mislil sem si, čemu pa imate tako slabo privezane, da jih sovražnik lahko pobira po cesti. Pri posebni mitengi vseh sultanovih ministrov smo končno sinoči sklenili, da se bo nadomestilo krogle topov z zeljnatimi glavami; namesto pušk in sabelj sem pa svetoval vojnemu ministerpašatu vporabo starih metel; za silo je vse dobro.

Zadnjič sem se sešel v mestu Salon Niki z več Bulgari, došlimi iz Ranga v Minnesoti, ravno v trenotku, ko je neka grška torpedovka spravila k Allahu turško vojno ladjo 'Feth-i-Bulend,' po naše bi se reklo: 'fej to boli!' Od samega veselja vdarimo jo v Salon niki v nek salon in smo spili skoraj celo bakso kanedjen klub "viske" na to majlengo; sultanu sem jo prinesel domov še en bateljček, ta bo pa za njegovo zadnjo uro, ko ga spravimo v boljšo bodočnost.

Turški oficirji so tako hrabri da raje sami sebe streljajo nego sovražnika; saj to je tudi najboljši način, ker se vsak lahko že od blizu v centrum zadene, na sovražnika je pa treba meriti v daljavi.

V Traciji so se fajtale turške čete z Bulgari kar 4 dni in 4 noči, ali toliko časa, dokler jih niso Bulgari dobro sfajtali. Če bo šla stvar tako dalje naprej, potem bom tudi jaz sultana kvital in se povrnil nazaj proti duluthskem Boulevardu.

Mike Cegare.

Iz previdnosti.

Gospa Klepetec, na obisku pri svoji komaj poročeni prijateljici Nežki:

"Pa kar štiri telečje odrezke si naredila za večerjo svojemu soprogu?"

Nežika: "Da štiri, — radi tega ker še nisem popolnoma vajena v kuhanju; eden izmed teh odrezkov se bo morda le dopadel mojemu soprogu."

Iz kuhinje.

Gospodarjeva hčerka, že več let vposlena v kuhinji: "Ko se bom jaz poročila, naredim ženitovanjski izlet v Švico, kjer je obilno predorov po železnicah za poljubovanje."

Kuharica: "Jaz bi pa ostala raje doma, in bi samo ugasnila petrolejevo svetilko v ta namen."

Čudne razmere.

Učitelj: "Čemu te pa ni bilo včeraj v šolo?"

Janezek: "Imeli smo krst ali botrinjo."

Učitelj: "Ali ni tvoj oče v Ameriki?"

Janezek: "Da — pa nam večkrat piše."

Tako je.

Ko je hotel kmetič Hribar neko jutro spomladi zapreči svojega starega konjiča v plug za oranje, našel je na veliko začudenje konja mrtvega ležati v hlevu.

Kmetič je pričel godrnjati nad to nepričakovano usodo rekoč: "Tako je; življenje konja ni ravno preslabo; pozimi leži ter počiva, na spomlad, ko bi bilo treba delati, se pa za vedno vleže. Tudi jaz bi rad delal na ta način."

Predrzna kuharica.

Gospa zdravniška nadsvetnica svoji prijateljici: "O priliki povišanja mojega soproga, dala sem tiskati 500 vizitnic s sledečim napisom: N. N., soproga ces. kralj. zdravniškega nadsvetnika. Pomislite si predrznost naše kuharice, vzela mi je 100 vizitk pod katere je napisala s črnilom: "Špela Cebular, kuharica pri gornji."

Zadržek.

Milosrčna, že postarana dobrotnica beraču: "Res je hudo živeti celih šest mesecev brez dela; i kako se je pa to pripetilo?"

Berač: "Nisem mogel nikamor povprašat za delom, ker so bile stene državne hiše previsoke."

Največji demant na svetu najden.

Johannesburg, Transvaal, 6. nov. V Premier demantnih rovih našli so pred kratkim krasen demant težak 1649 karatov. Ta demant je sedaj največji na svetu.

V tem rovu našli so tudi leta 1905 znamenit demant Cullinan, težak 3624 karatov, kasneje so ga pa zbrusili v enajst posameznih delov.

Nva ruska zastava.

Petrograd, 4. nov. Pred nekaj tedni določil je ruski car posebni odbor, kateri ima nalogo izdelati načrt za novo rusko zastavo. Po vestnem delovanju, predložil je sedaj ta odbor svoje izvestje v kabinetno pisarno cara Nikolaja.

Sedanja ruska zastava, sestoječa iz treh navpičnih kosov v rudeči, višnjevi in beli barvi, izvira še izza časov cara Petra Velikega in je doslovni posnetek holandske zastave.

Odbrana tožadevna komisija priporoča, naj se vzame za novo narodno rusko zastavo črne, bele in rumene barve v navpičnih potezah; za trgovsko mornarico naj bi se obdržalo še staro zastavo, za carsko mornarično zastavo naj bi se pa vzelo samo belo z višnjevim križem sv. Andreja. Vobče se pričakuje, da bo car Nikolaj odobril predložene načrte.

Družina z 49 otroci.

Natal, Južna Afrika, 2. nov. — 78letna vdova Theila M. de Beer bivajoča v Pretoriji, ima gotovo na celem svetu največjo družino in sicer z 49 otroci.

Omožila se je že z 18 leti z nekim Petrom Lubbe-jem, ki je nekaj mesecev po poroki umrl, zapustivši ji enega otroka.

Deset mesecev kasneje stopila je v zakon z nekim vdovcem, ki je imel troje otrok; leto in pol dni zatem umrl ji je tudi ta soprog; iz tega zakona narodilo se je četvero otrok; pogumna in še mlada vdova omožila se je že po preteku 5 mesecev zopet z nekim vdovcem z 7 otroci; s tem je živela 11 let; a tudi ta ji je umrl zapustivši ji sedem nadaljnih otrok iz tega zakona. Po preteku 5 let poročila se je že v četrtič zopet z nekim vdovcem, očetom 8 otrok; temu je povila tekom 11 let štiri otroke do časa njegove smrti. Pet let kasneje obljubila je zakonsko zvestobo nekemu Henriku Klopperju; ko ji je tudi ta po 11 letih umrl, se je število otrok iz njegovega zakona pomnožilo za 10; dve leti po smrti svojega petega moža se je zopet poročila in sicer z nekim Hendrick Van-Wickom, vdovcem z 5 otroci; sedaj je pa zopet vdova. Mrs de Beer je sedaj mati in mačeha 49 otrok in babica 270 otrok.

"NARODNI VESTNIK" ZA VAS. VI ZA NJEGA!

JAY W. ANDERSON, Agent, 352 W. Michigan St., Duluth, Minn. — Phone: Grand 1800.

POZOR! POZOR!

Kdor želi dobrega, naravnega ohijskega vina, obrne naj se na spodnji naslov.

Razpošiljam vino v sodčkih po 25, 50 in več galon. Sodček 50 galon rdečega vina stane $20.00, rumenega $25.00 in belega $35.00.

Za pristnost vina in točno postrežbo jamčim.

Mrs. Frances Laushe,
6121 ST. CLAIR AVENUE,
CLEVELAND, OHIO.

Društvene vesti.

DRUŠTVO SV. PETRA, ŠT. 20, S. H. ZVEZE, EVELETH, Minn.

To društvo spada pod Slovensko Hrvatsko Zvezo, Calumet, Mich.

Redne seje društva se vršijo vsako četrto nedeljo v mesecu v Max Stipetičevi dvorani ob 2. uri popoldne.

Društvo vabi za pristop vse Slovence in Hrvate.

Slovensko-Hrvatska Zveza zavaruje vsakega člana za svoto $800.00 smrtnine, ter. plačuje: Za izgubo ene roke za pestjo $300.00; za izgubo ene noge pod členkom $300.00; za eno oko $150.00; za izgubo polovico stopa na eni nogi $150.00; za izgubo trel prstov do tretjega členka na eni roki $150.00; za izgubo obeh rok $800.00; za izgubo obeh nog $800.00; za izgubo obeh očes $800.00.

Društvo plačuje $20.00 bolniške podpore na mesec; po preteku šest mesecev prevzame Zveza bolnega uda za izplačilo podpore za dobo pol leta po $20.00 na mesec. — Rojaki! Pridno pristopajte k temu društvu, k Slovensko-Hrvatski Zvezi, kajti sigurni ste, da vam društvo, kakor tudi Zveza, natanko izplača podporo ob času bolezni in v slučaju smrti smrtnino vašim dedičem.

Za natančnejša pojasnila se obrnite na tajnika: John Agnich, 416 Grand Ave., Eveleth, Minn.

Uradniki društva sv. Petra, št. 20 S. H. Zveze, Eveleth, Minn.: Predsednik: Frank Kochevar; podpredsednik: Ivan Lenič; I. tajnik: John Agnich; II. tajnik: Anton Kochevar; blagajnik: John Shutte; zastopnik: Frank Brozich; bolniški obiskovalci Frank Longar, Andrew Germ' Frank Jarc in Frank Drobnik.

DRUŽTVO SV. CIRILA IN METODA.

Štev. 1, J. S. K. Jednote.

Je najstarejše slovensko podporno društvo Jugoslovanske Katol. Jednote v Ely, Minn.

Redne seje društva se vršijo vsako prvo nedeljo po 20-tim v mesecu v Jos. Skaletovi dvorani ob 2. uri popoldne.

Društvo vljudno vabi za pristop vse Slovane. Zavarujejo se lahko za smrtnino od $500.00 do $1000.00, za bolno podporo do $420.00, za izgubo roke ali noge $400.00, za izgubo obeh rok ali obeh nog, ali ene roke in ene noge $800.00, za izgubo enega očesa $200.00, in obeh očes pa $800.00. Ravno tako se plača popolna podpora $800.00 za popolno onemoglost vsled kakoršnekoli ponesrečbe.

Društvo sprejema moške in ženske v oba oddelka smrtnine.

Rojaki, boljsega društva si ne morete misliti, ki bi vam plačalo toliko podpor; društvo je združeno z J. S. K. Jednoto, ki posluje po popolnoma varnem sistemu, tako da se za vaše podpore lahko popolnoma zanesete. Za nadaljna pojasnila se je obrniti:

Josip Spreitzer, predsednik, Box 074
John Matkovich, tajnik, Box 77.
Jos. J. Peshell, blagajnik.
Štefan Banovec, zastopnik, Box 7.
Jos. Sikonja, boln. načelnik, Box 251.
Vsi na Ely, Minn.

Prvo Slovensko Borštnarsko podporno družtvo Sv. Frančiška štev. 1027.
Catholic order of Foresters.
Ely - Minn.

Se priporoča vsem Slovencem za obilen pristop.

Vsak, kateri zamore zraven slovenskih Jednot držati še eno Jednoto bi moral biti član našega društva, kjer bi se marsikaj lepega naučil.

Barštnarska društva imajo lep obrednik, po katerem vodijo svoje seje in iz katerega se lahko vsak nauči lepe dostojnosti pri društvenih sejah.

Društvo sv. Frančiška obreduje popolnoma v slovenskem jeziku tako, da je vsakemu rojaku umljivo.

Pri nas se lahko zavaruje za bolniško podporo po $20.00 na mesec in za smrtnino za $500.00, $1000.00 ali $2000.

Seje se vršijo vsako četrto nedeljo v mesecu v Gleason dvorani ob 8. uri zvečer. — Za nadaljna pojasnila se je obrniti na:

Paul Bukovec, C. R.
Joseph Schweiger, V. C. P.
Leonard Slabodnik, F. S.
John Matkovich, R. S.
Marko Pluth, jr., T. K.
John Tomshich, S. C.

Slov. podp. društvo sv. Janeza Krst., št. 112, v Kittzville (Hibbing, Minn.),

vabi rojake Slovence za obilen pristop. Redne mesečne seje se vrše vsako prvo nedeljo po dvajsetim v mesecu in sicer v prostorih M. Chernugelna, Kittzville, Minn., ob 2. uri popoldne. Pri zadnji seji je sklenilo društvo, da plačuje članom, opravičenim do podpore, 80c dnevno, ali $24 na mesec.

Odborniki: Frank Gornik, predsednik, Blaž Gorše, podpredsednik, Martin Chernugel, box 509, Hibbing, Minn., I. tajnik, Andrej Ožanič, II. tajnik, Andrej Divjak, zastopnik, Marko Majerle, blagajnik; gospodarski odbor: Ferdo Raušel, John Mohor, Anton Kočevar; bolniški odbornik: Anton Skubec. Odbor.

M. Pogorelc

trgovina zlatnine in znakov

vsih slovenskih Jednot in Zvez po primernih cenah.

29. E. Madison Street
Room 1114.

Chicago, Ill.

Zaeno naznanjam, da nimam nikakih zastopnikov in agentov, temveč obiskujem sam cenjene rojake po raznih naselbinah.

Loti na Steel Plantu!

Ali st eže videli $25,000,000 vreden Steel Plant, katerega gradi v Duluthu (Oliver Iron Co.), Minnesota Steel Co.?

Do sedaj je že 22 večjih tovarniških poslopij dograjenih, pri tem dela dan in noč 1800 mož, da se tem preje dogradi orjaške jeklarne (Steel Plant). Stvar bode dovršena tekom 6—8 mesecev in potem bode delalo stalno v jeklarni 4000—5000 mož z dnevno plačo $2.50 do $5.00.

Ali imate že kako loto?

Ako ne, — sedaj je še prilika, da si omislite eno in sicer v Gary, v neposredni bližini velikih tovarn. Lote je dobiti sedaj za ceno od $2.75 do $1,000 — na lahka mesečna odplačila, in sicer $25 v gotovini takoj, ostanek pa v mesečnih obrokih od $10 do $25. Povrnemo vam tudi vožnjo po železnici za sem in nazaj in Vam isto pri nakupu lote kreditiramo.

Električna razsvetljava in telefon sta že napeljana; sedaj se že gradi cesto za poulično železnico; delo za gradbo tuakov, vodovoda in odtokov je že tudi oddano pogodbenikom; vse to bo kmalu dovršeno, tako da bomo smeli prištevati Gary v kratkem "up-to-date" mestom.

Cena lotov vedno narašča. Ako kupite sedaj enega, naredili boste s tem dobro kupčijo, kajti cena istih se bo kmalu podvojila in potrojila. Dajemo pri nakupu zemljišča lastninsko pravico ali listino. Prosta vožnja iz Dulutha za one, ki si hočejo ogledati lote.

Referenca: Jos. Scharabon.

ALFRED W. KUEHNOW,
403-4 Columbia Building,
Duluth, Minn.

SLOVENSKA GOSTILNA

Frank Medved

CHISHOLM, MINN.

Phone 101.

PRIPOROČA SE CENJENIM ROJAKOM V OBILEN POSET.

NAJBOJŠA POSTREŽBA Z VSAKOVRSTNIMI PIJAČAMI.

Priporočilo.

Cenjenim rojakom v Eveleth in okolici se priporoča za razna stavbena dela bodisi pri novih gradbah ali popravah. Dela izvršujem solidno ter po nizkih cenah.

JOSIP INTIHAR
slovenski zidar
206 Monroe St. Eveleth, Minn.

Kadar se mudite v Duluthu

in iščete morda zdravniške pomoči zglasite se pri znanem ter izkušenem zdravniku

Dr. C. J. Wallace

14 W. Superior St. v poslopju Fidelity Bldg. soba 401.

Zdravniške ure vsak dan od 11 dop. do 4 ure pop. izvzemši nedelj. Zdravi raznovrstne bolezni na krvi, dalje vse notranje in zunanje bolezni. Posebno pozornost daje pri lečenju ran in izdiranju zob.

Phone: Melrose 944. Zenith 934. Residence Melrose

Slavenski Saloon

M. Damculovich & Co.

529 West Mich. St. DULUTH, Minn.

Svoji k svojim!

Zlat je ta pregovor, a malo se spolnuje. Mi hočemo pa to spolnovati in izvršiti, če se pri nas obrnete. Kupite pri nas šilkarte, a popijete izvrstne pijače. V vsem vam hočemo postreči in tudi če išćete delo, vas storiti in takrat bodete sami rekli, držimo se:

Svoji k svojim!

Pazite na napis i broj "Slavenski saloon" ne "Poljski".

First National Bank,

EVELETH, MINN.

Najstarejša narodna banka na Mesaba Range

KAPITAL IN PREOSTANEK
$122.000.00

Pošiljamo denar v Avstrijo po najnižjih cenah.

Parobrodni listi za vse črte

Placamo obresti po 3 od sto.

Kdor hoče dela

naj se nemudoma naroči na najnovejšo angleško knjigo

"VELIKI SLOVENSKO-ANGLEŠKI TOLMAČ"

da se bo lahko in hitro brez učitelja priučil angleščine. — Knjiga obsega poleg slov.-angl. Slovnice, slov.-angl. razgovore za vsakdanjo potrebo, navodilo za angl. pisavo, spisovanje angleških pisem in kako se postane ameriški državljan. Vse tega ima knjiga dozdaj največ slov.-angl. in angl.-slov. slovarja. Knjiga, trdo in okusno v platno vezana (nad 430 strani) stane $2.00, in se dobi pri:

V. J. KUBELKA, 538 W. 145th STREET, NEW YORK, N. Y.

edino in največje založništvo slovensko-angleških in raznih slovenskih knjig. — pišite po cenik.

Gospodarji in gospodinje!

Če rabite hišne sprave, rokodelskega ali kmetijskega orodja ali vsakovrstne barve izročite mi svoje naročilo.

Če vam blago ne ugaja, vam vrnemo denar

Prodajalna nasproti pošte.

PRIPOROČA SE V OBILEN OBISK.

ANDREW ROINE

trgovina železnine

CHISHOLM - - Minn.

Duluth Brewing & Malting Co.

Duluth, Minn.

Vari najboljso in rojakom dobro znano pivo v steklenicah pod imenom „REX" kakor tudi pivo v sodckih.

FRANK TRAMPUSH,

upravitelj za Mesaba Range. Virginia, Minn.

M. F. SKALA, agent za "Pabst" Milwaukee in "Peoples" Duluth pivo.

Fina zaloga domačih in importiranih pijač vseh vrste, smodke in vse kar spada v gostilniško ovrt.

Se ljudno priporoča vsem cenjenim rojakom v

ELY, MINN.

Telephone No 52.

Naročajte, širite Narodni Vestnik!

Second Part

NARODNI VESTNIK

Drugi del

$30.00 nagrade!

...č zbuditi slovensko jav... Ameriki do večjega zani... za napredek na delavskem, ...arskem, trgovskem, polje... in političnem polju, se je list "NARODNI VEST... razpisati zgoraj omenjeno ...o za najboljše članke tika... navedenih predmetov. U... ...oč, kako hitro je v Ameri ...spreminja in napreduje, si ..., da je skrajni čas tudi za ...ce, da začnemo resno misli... ...ašo bodočnost in napredek. ...novi domovini moramo bi... ...svoji nalogi, ako hočemo ...ne podere val napredka in ...preko nas. List "NARODNIK" bi rad pomagal k ...ku slovenskega naroda v ...i, zatoraj prosimo cenjene ...e in prijatelje slovenskega ...ka, da nam pošljejo .toza... ...spise. Vsi spisi naj obsega... ...anj kakor po dve časnikar ...olone, tudi naj ne bodejo ...rni, temuč kratki in jedr...

...naj razmotrivajo sledeča ...ja:

...j je največje važnosti za ...delavca in poljedelca?

...aj je največje važnosti za ...venski narod na trgovskem ...ičnem polju?

...Kaj je največje važnosti za ...venski. narod na društve...lju in polju Jednot? .....

...pisi se naj ozirajo na odno...naši novi domovini ali ...ih državah ameriških in ...pošljejo na uredništvo.

...najboljše spise plačamo po ...za vsacega, toraj skupaj ...

...druge najboljše spise pla...o $10.00 za vsacega, toraj ...$30.00.

...tretjih najboljših spisov ...po $5.00 za vsacega, to...paj $25.00.

...četrtih najboljših spisov ...na dveletna naročnina ...Vestnika" $20.00.

...petih najboljših spisov e... brezplačna naročnina ...Vestnik" $10.00.

...spisov, skupna nagrada ...

...co do tekmovanja imajo ...ki in tudi nenaročniki.

...o glede nagrad bode izre...dništvo v zvezi peterih ne...iskih in veščih sodnikov. ...anek razmotrival se bode ...ansko po vsebini in vred... ...priobčil v našem listu.

...spis naj bo naslovljen s ...ali predmetom, o čemur ...avlja. Pisan mora biti na ...rani in s črnilom.

...pisi razprav se ne vračajo. ...ištvo si pridrži pravico, ...i spise, ki ne odgovarjajo ...m. Rok za dopise traja do ...t. l.

..."Narodni Vestnik" zaha...dna do tedna v večjem šte...d naše rojake širom Ame...toraj bodo imeli gotovo ti ...lni članki dober vspeh v ...rnosti.

...i se mudi cenj. rojakom ...ve domovine ugodna pri...elodaniti vse dobre ideje ...te za napredek našega na...roda.

...elo toraj slovenski dopis...prijatelji napredka!

Uredništvo "Nar' Vest.".

Avstrijski konzuli v Ameriki in njih advokati.

Večkrat se sliši od tu ali tam, da so postali avstrijski konzuli v Ameriki slednji čas nekoliko bolj aktivni v protekciji svojih podanikov. To gibanje smo z veseljem opazovali, ker mislili smo, da se bode avstrijska vlada konečno le začela malo bolj zanimati za svoje razkropljene državljane ali podanike, med katerimi se nahajajo tudi naši rojaki; toda tukaj v Minnesoti smo prišli na sled slučaju kateri nam nudi dovolj povoda, dvomiti o pravem namenu tega navideznega zanimanja. Razume se, da so konzuli nastavljeni le po večih mestih in kadar imajo kak slučaj, navadno poverijo rešitev tacih zadev svojim advokatom, ki pa obratno zopet tudi prav po advokatsko postopajo, ne v potegovanju se za pravice, pač pa po največ zo svoj žep, ker je razvidno iz sledečega slučaja.

Neki Niko Martinovič se je nedavno ponesrečil v Minnesoti. Dediče je zastopal konzulski advokat čifut Morris Heim iz St. Paula, Minn. Z rudarsko družbo se je pobotal za odškodnino za $300.00 ki je bila baje veliko več vredna, a od zavarovalnine ponesrečenca je še dobil posebej $405.60 toraj skupaj $705.60. Razume se, da za terjatev zavarovalnine ni advokat imel nikake sitnosti, kajti vsaka družba plača zavarovalnino brez pogajanja. Za kolekcijo odškodnine od rudarske družbe v znesku $300.00 si je pa konzurni advokat računil sledeč svote:

Plača administratorja ..	$ 15.00.
Prepis pisem administracije	$ 1.35.
Postavna naznanila v listih	$ 12.00.
Stroški dveh opravkov v Duluthu	$ 25.00.
Razno delo pri družbi in zapuščinski sodniji ..	$175.00.
Skupaj....	$228.35.

Zapomniti si je pa tukaj treba, da se je vse pobotanje vršilo izven okrajne sodnije, namreč da ni bila še tožba uložena; toraj ni imel advokat drugih potov, kakor iti na urad družbe po denar. Vse kar je naredil je bilo, da je sestavil račun svojih stroškov ter ga predložil zapuščinski sodniji. Za to svoje delo si je računil nad 75% od prejete svote, izvzemši zavarovalnino, s katero ni imel nič posla niti truda. Radovedni smo, na kak način zamore advokat navajati take pretirane cene in račune za svoje lahko delo. Ameriške zapuščinske sodnije pa ne odobravajo takega izžemanja, dasiravno so prizadeti v tem večinoma inozemci in podaniki tujih vlad; to se je jasno pokazalo baš v tem slučaju.

Konzuli in njih advokati se kaj radi opirajo pred ameriškimi zapuščinskimi sodnijami na neko pogodbo med Avstrijo in Zjedinjenimi državami, katera baje dovoljuje konzulom in njih advokatom posredovati in zastopati vse avstrijske podanike, ne glede na to če so bili pooblaščeni od dedičev ali ne; toda ameriške sodnije so zaradi previdnosti zahtevale vselej tudi še originalno pooblastilo od dedičev, predno so dovolile zastopstvo konzulovim odvokatom. To je bilo seveda trn v peti konzulom in njih advokatom. Pooblastila so čestokrat prihajala dedičevim sorodnikom, ki so stanovali v bližini mesta, kjer je bilo kaj opraviti, kar so potem lahko opravili veliko ceneje, kakor bi mogel to storiti konzul ali pa njegov advokat ki mora velikokrat potovati na stotine milj, predno pride do dotičnega mesta; seveda delajo ti gospodje taka potovanja kaj radi za drag denar.

Videti pa je, da niso bili konzuli oziroma njih advokati leni; s pomočjo starokrajske vlade ali postave so prišli na dan s zahtevo od ameriških sodnij rekoč, da so oni edini, ki so opravičeni delati pogodbe in pogajanja za vse podanike svoje vlade, tudi če bi bilo to zoper voljo dedičev; po njih mnenju ne more nihče v starem kraju živeči dedič poveriti poobla stila drugemu kakor edinole konzulu in ta pa svojemu advokatu. Razume se da niso amer. obl. tega odobravale, kajti, na tak način se krati posameznikom pravice, četudi niso državljani, ki se ne strinjajo z ameriškim duhom. Mogoče jep a, da bodejo s tem 'blufom' dosegli zaželjeni svoj plen vsaj za nekaj časa, dokler ne bodejo naši rojaki bolje informirani.

Že omenjeni čifut Morris Heim, ki je imel opraviti z afero Martinovič, kakor smo preje omenili, je bil poklican na odgovor pred probatnega sodnika S. W. Gilpina v Duluth, Minn. Zaslišanje se je vršilo v prvi polovici meseca decembra l. 1911, kjer je konzularni advokat do cela pogorel v svojih zahtevah. Sodnik je odločno izjavil da ne pripozna konzulovih zahtev v nobenem slučaju ker je bilo izdelano izvirno pooblastilo dedičev naravnost na čisto drugo stranko v tej deželi. Naravno je bil dotični drugi pooblaščenec tudi spoznan zmožnim zastopati zadevo za katero je bil pooblaščen Sodnik je bil po pravici mnenja, da se veliko slučajev ceneje in bolj povoljno reši z domačimi pooblaščenci, kakor pa z dragimi konzularnimi advokati. Sodnija toraj ni pripoznala zahtevanih stroškov odvokata.

Ako bi se pa vresničila konzulova nakana, kake posledice bi lahko imela? Recimo da umrje v Minnesoti avstrijski podanik, ki je naš rojak. V Ameriko je prišel še le pred leti; mislil se je povrniti domov, tekom časa si je premislil. Vstanovil se je tukaj; oženil se je in vzgojil večjo družino. Ponesrečil se je pa slučajno in zapustil vdovo in otroke. Ameriškega državljanstva si ni izposloval, kakor žal veliko naših rojakov ne. Po njegovi smrti je bil naravno podanik avstrijske vlade, čeravno je živel v Ameriki več let. Ali je potrebno da zastopa tak slučaj avstrijski konzul iz Chicage, ki je nad 600 milj oddaljen? Ali ne more zastopati vdova sama sebe, ali pa njeni otroci če so slučajno odrasli? In ako oni tega ne zamorejo, ali nimajo ti pravice si postaviti svojega pooblaščenca ali administratorja brez diktacije avstrijskih konzulov in sicer poobla ščence, ki stanujejo v bližini, ki ne bodejo delalil nepotrebnih stroškov. Gg. konzuli so se pač fino za enkrat urezali.

Čas je pač, da nas avstrijska vlada vsaj tukaj v prosti deželi pusti pri miru in nas več ne vodi za nos.

Rojaki, kadar imate teke sluča je tu ali tam, obrnite se najpreje do svojih rojakov, ki so zmožni in vešči za tak posel in ki živijo v vaši okolici; ti Vam nebodejo delali nepotrebnih stroškov; a velikokrat Vam bodejo bolj pošteno postregli kakor pa tuji advokati, pa če so tudi postavljeni od konzulatov.

Slovenska vinska trgovina

Slovencem in Hrvatom priporočam svojo zalogo domačega naravnega vina.

Rudeče Concord vino po 55c galona, Belo Dellaware vino po 90c galona.

Pri naročilih več kot 30 galon dam posodo brez-

ALOIS VIRANT

1700 E. 28th St.
LORAIN, OHIO.

John Povsha

javni notar

HIBBING — — MINN.

IZDELUJE VSA NOTARSKA DELA. POIŠČITE ME NA

311—3rd Ave.

ALI STE ŽE ČITALI "NARODNI VESTNIK".

Politični klubi, njih namen in koristi.

Spisal G. L. B.

V 35. štev. lista 'N. V.' sem označil nekoliko podatkov o amerikanskem državljanstvu, njega pomenu in koristih, kar bi bilo dobro, ako bi cenjeni rojaki uvažavali, ki naravno izvirajo iz državljanstva. Politika v obče prišla je danes kolikor toliko v slabo luč, ker so jo ameriški politikarji preveč zlorabljali; toda vkljub temu moramo ameriški Slovenci resno misliti, tudi na politično združenje, ako hočemo pričakovati kaj javnega priznanja, ali dobiti kaj javne naklonjenosti po slovenskih naselbinah v Ameriki.

Da pa zamoremo na tem polju uspešno delovati, moramo v prvi vrsti odstraniti vsako starokrajsko strankarstvo. Slovenski narod tu je premajhen, da bi se še isti cepil v razne stranke in strančice; posebno je to resnica za Slovence v Ameriki, ker smo takorekoče kakor zgubljeni med tujimi narodi. Le tu pa tam bi lahko prišli do večje veljave; toda drugače ne, kakor če združeno nastopimo. Politični klubi nam omogočijo tako združenje, tam se lahko snidemo in razmotrivamo o naših potrebah, da se pa zamore vstanoviti in voditi političen klub, je treba mož trdnega značaja in jeklene volje, kajti boriti se je treba nele z mlačnostjo naših rojakov, ampak tudi z hudimi nasprotniki tuje narodnosti ki kaj prekanjeno in priliznjeno pregovarjajo naše rojake češ. kaj vam je tega treba in če se združite, boste le očrnjeni. Žalostno je opazovati še nekatere rojake, ki gredo na limanice takim nasprotnikom našega naroda in ne vidijo od kodi veter piha in kak namen ima tujec, ki vedno skrbi za neslogo med nami.

Naši nasprotniki dobro vedo, da dokler vlada med nami neslo ga, dokler delamo samo vsak za sebe, da nas imajo pod večjo oblastjo in da nam ložje kratijo naše pravice; ako bi jih nam priposnali kakor zaslužimo, bi bil njih žep večkrat praznejši kakor je. Politični klubi so za pridobitev naših pravic in našega priznanja največje važnosti, namesto, kakor se godi danes, da nam pustijo le drobtinice in včasih še ti stih ne, ako ne vidijo da jim to dobro nenese; bi morali z nami drugače računati. Vsi merodajni faktorji bi prišli nas prositi pomoč in razume se, da bi v takih okoliščinah tud mi dobili kar bi nam pripadalo. V nekaterih slovenskih naselbinah se je to že tudi dogodilo in lahko bi se nadaljevalo, ako bi bi bili naši rojaki malo bolj vstrajni in ako bi se bolj sporazumili. Imel sem nekoč priliko opazovati političen boj pri mestnih volitvah; slovenskih volilcev je bilo veliko, tudi kandidatov ni manjkalo, ko so se izbirali kandidati, sta postala dva slovenska kandidata za eno in isto mesto, da si je zamogel samo eden izvoljen biti. Nobeden ni hotel odnehati, češ, jaz sem ravno tako dober kot on, rezultat je bil, da sta oba propadla.

Politika ima svoje lastnosti, dobre in slabe, dobre moramo kultivirati a slabih se ogibati. Spoznati moramo ameriške odnošaje in se jim kolikor mogoče bližati; zasledovati moramo javna dela in dogadljaje, da zamoremo potem nepristransko in premišljeno soditi in debatirati. V volilnih časih moramo biti edini zključno le za slovenskega kandidata, ako je mogoče istega v urad spraviti, ako ni slovenskega kandidata, tedaj moramo dati splošno moč istemu, ki je vsaj nekaj našemu narodu naklonjen. Najboljša lastnost ameriške politike je pa menda hitra pozabljivost političnega sovraštva. Kolikokrat smo imeli že priliko opazovati najhujši političen boj; kandidati različnih ali enakih strank, ki so bili še pred volitvam največji nasprotniki, si podajo roke in so zopet prijatelji; manjšina se poda večini in tako gre zopet vse gladko naprej do drugih volitev. Ta lastnost je vse kakor boljša od naše ki, ako pri društvenih volitvah propade predsednik, začne velikokrat vstanovljati novo društvo samo zato, da je zopet predsednik, in ki celo v druzih javnih volitvah drži trajno mržnjo do svojega rodnega političnega nasprotnika.

Toraj rojaki! Ustanavljajte si politične klube. V vsaki slovenski naselbini v Ameriki nastanejo slučaji večkrat na leto, ki bi se morali točno in premišljeno rešiti, toda kako to storiti če ni sredstva ki omogočuje snidenje in premembo idej? Potom podpornih društev se to ne more doseči, kajti jedno je te Jednote, ono zopet druge a nekatero je tudi samostojno. V političnem klubu pa ne sme biti nikake meje, vsak slovenski ameriški državljan naj si že bode tega ali onega prepričanja ali stranke bi moral biti član tacega kluba, ker tukaj se gre za blagor celega naroda in ne za koristi kake stranke ali posameznika. Vzdramite se toraj; vaše lokalne potrebe to zahtevajo a med tem bode pa že prišel čas javnih državnih volitev v katerih boste lahko pokazali svojo moč in ob enem tudi želi obilen sad vašega truda. Le poglejte na levo in desno razne tuje narode kako so ti združeni? Kako napredujejo in si delijo splošne pravice, med tem ko mi lepo mirno gledamo in držimo roke križem. Ali mar ni majke Slave sin ravno tako opravičen in zmožen gospodariti? Da je! — V Ameriki imamo priliko kakoršne še nismo nikoli imeli niti v stari domovini; naš napredek v naši novi domovini je odvisen popolnoma od našega lastnega dela; mi se ne moremo tukaj ponašati z nobenimi učenjaki, ki bi se za nas borili; ne preostaja nam potem drugega, kakor da se ravnamo po nasvetu našega slavnega pisatelja Jurčiča ki pravi:

"Ne samo, kar veleva ti stan;
Kar mora, storiti je mož dolžan!"

Ako je dal Stvarnik enemu več moči in eneržije kakor je potrebuje v svojem poklicu, je njegova sveta dolžnost, da te moči vporabi svojemu bližnjemu, — svojemu narodu v korist. Vsi smo prišli semkaj z enem in istim nalogom, in vse naš čevelj žuli na ena kem mestu; zatoraj se ne more nihče izgovarjati, da se to njega ne tiče. Ako se ne bodemo sami zavedali naših dolžnosti in naših pravic, drugi nam gotovo ne bodejo pomagali; vsaj imamo žalostnih skušenj še iz stare domovine, katere bi nas morale enkrat kaj priučiti. Kako postopa avstrijska vlada z Slovenci sploh smo imeli priliko tudi v Ameriki opazovati ko se je edini slovenski zastopnik avstrijske vlade v Združenih državah Dr. Ivan Schwegel lansko leto ob priliki cesarjevega rojstnega dneva na banketu v Winnipeg drznil hvaliti Slovane in trditi, da so bili edino oni ki so s svojo udanostjo cesarski prestol čestokrat rešili vladajočo hišo velikih neprilik; morebiti celo pogina. Omenjena trditev je popolnoma utemeljena toda kaj je storila Avstrijska vlada vkljub temu? Odstavila je edinega slovenskega zastopnika v Ameriki in ga poklicala na Dunaj na odgovor. Ali ni to skeleča zaušnica vsem Slovencem v Ameriki? In vse to mirno gledamo; človek bi sploh že mislil, da Slovenec nima več ponosa na svojo narodnost.

Če bi imeli slovenske politične klube po raznih naselbinah, ali kako drugo sredstvo, lahko bi stopili v javnost v takih in enakih prilikah, s tako gromovitnim protestom, da bi zbudil splošno pozornost na zatirani slovenski narod. Preje ali sleje se mora to zgoditi, ako se hočemo otresti tujega jarma, in otresti se ga moramo. Slovan bode še prišel na dan; čas prihaja, mi vsi lahko pospešujemo prihod te dobe in kadar pride ta čas, moramo biti ameriški Slovenci možje na svojem mestu.

Za ta prihod se moramo pa pripravljati in to najložje storimo potom političnih klubov ali sličnih organizacij.

PESEM AMERIŠKIH SLOVENCEV.

Naj čez proste vse planjave
In daljave glas doni,
Pesmi naše v pozdrave
Tebi dom, kjer moč sloni.

Moč sloni kjer nam svobode
In prostosti bije dan. —
Ti dežela, ki narode,
V krilo jemlješ svoje, — bran.

V krilo svoje si nas vzela,
Kakor sina, ali hči.
Čast in slava, ti dežela
Znana svetu vsled moči.

Moč edinosti in roke,
Veže tebe, veže — nas;
V rove gremo ko globoke,
Čuje se lopate glas.

Naj bi naše težko delo,
Res imelo vedno vspeh.
Slavo tebi se bo pelo,
Pelo, od Slovencev vseh.

Ivan Zupan, Duluth, Minn.

CENJENIM ČITATELJEM!

Današnjo izdajo smo zopet povečali na 16 strani, da tako vstrežemo našim naročnikom z več čtivom v dolgih zimskih večerih, ko ima vsak malo več časa za čitanje Današnja izdaja vsebuje marsikaj zanimivega in poučnega; kar upamo, da bode našim rojakom dobrodošlo. Posebno pozornost obračamo na našo nagrado $130.00 katero smo se namenili žrtvovati za napredek našega naroda v Ameriki v obliki poučnih člankov. Uljudno prosimo vse napredne rojake, da se poslužijo te prilike in spišejo za javnost, kar bi vteglo koristiti našemu narodu na tem ali onem polju. List "NARODNI VESTNIK" je vsakemu rojaku na razpolago, ki ima dober namen in to ne glede na stran karstvo. Do sedaj napredujemo vrlo dobro, za kar smo zelo hvaležni našim rojakom čitateljem; radi bi pa storili še več, tako da bi izdajali list večkrat v tednu, ali ga pa za stalno povečali; toda v to svrho potrebujemo še pomoči, katera upamo, da nam bode dana od strani cenjenih rojakov ali občinstva. Naročite se toraj sedaj, da ne boste pogrešali več važnih tekmovalnih člankov ki jih mislimo obelodaniti v našem listu. Mi bodemo vedno skušali prinašati kolikor mogoče dobrega, in za naš narod pripravnega čtiva; vsem pa seveda ne moremo vstreči; zatoraj Vas prosimo, če se Vam naš list dopade, širite ga med svojimi znanci in prijatelji, ako se Vam pa ne dopade; pišite nam v čem ga zamoremo zboljšati; dobri nasveti in namigljaji so nam vedno umestni.

Uredništvo in upravništvo.

Na prodaj!

V središču mesta Duluth je na najbolj živahnem prostoru na prodaj iz proste roke dobro idoča

Mesnica.

Blizu te mesnice je 24 hrvatskih "Boarding" hiš. Dnevni prejemki ali promet znašajo od $80.00 do $100.00 v gotovini.

Jako lepa prilika za podjetnega mesarja, da lahko postane samostojen.

Za pojasnila in podrobnosti pišite ali obrnite se na:

Upravništvo "Narod. Vestnika"
31 East Michigan St. Duluth, Minn. 4

Goldberg in Bogicevich

odvetniška pisarna

DULUTH - - Minn.

404 Columbia Bldg.

SE PRIPOROČA .SLOVENCEM ZA IZVRŠEVANJE VSA KOVRSTNIH PRAVNIH ZADEV, POOBLASTILA, KUPNA PISMA TU IN STAROKRAJSKE POGODBE. PRI ZAHTEVKIH ODŠKODNIN OBRNITE SE NA NAS. RAVNO TAKO ČE HOČETE IMETI .UREJENE VAŠE VOJAŠKE ZADEVE.

Frank Veranth

ELY, Minn. = Phone 96.

PRIPOROČA SE ROJAKOM ZA NAROČILA TRDEGA IN MEHKEGA PREMOGA.

Narocite pravocasno, da boste imeli kadar rabite.

Frank Gouže

javni notar

CHISHOLM - MINN.

Opravlja vsa notarska dela. Dobite me pri Miners State banki.

Kaner bratje

Eveleth, Minn.

509 Grant Ave. Phone 138.

Danes dobimo celo karo najboljših krav, mladih in močnih. Kdor želi dobre krave naj se oglasi pri nas. Blago je prve vrste. Oglasite se in oglejte si blago pri nas.

John Bartol

CHISHOLM, MINN.

Grocerijska prodajalna

NAJSTAREJŠI SLOVENSKI TRGOVEC V MINNESOTI.

PRIHRANIM VAM .DENAR NA VSEH POTREBŠČINAH.

PREPRIČAJTE SE!

Vino.

Cenjeni rojaki, naročajte si vino naravnost iz vinograda, jaz imam naravno domače vino, novo vino črno rudeči zinfandel, ali belo vino muškatel cena 35 c gal., reesling 40 centov gal. Lansko vino, ktero imam še v zalogi črno ali belo, muškatel ali reesling 40 centov gal., stara samo belo vino 50 c gal. Drožnik ali tropinovec $2.50 gal.

Naročilom je priložiti denar, pisma naslovite na:

Štefan Jakše

CROCKETT, Cal. box 657.

Potreba slovenskih denarnih zavodov v Ameriki.

Spisal G. L. B.

Nedavno je bilo čitati članek izpod peresa znanega rojaka g. Wiljema Brunschmid-a iz Minneapolisa, Minn. ki je bil priobčen v slovenskem tedniku "Proletarec" ki izhaja v Chicagi, Ill. pod naslovom "Književnost". Omenjeni članek razmotriva dva predmeta ki sta vitalnega pomena za slovensko narodnost v Ameriki, prvič "Slovenski konzumi", in drugič "Slovenski denarni zavod v Ameriki". O prvem ne bodem tukaj pisal veliko, ker dvomim jako, ako bi se mogel uresničiti med Slovenci v Ameriki, ker konkurenca, domača in tuja je prevelika, pa tudi manjka tako potrebne sloge in pravega vodstva. To se je jasno dokazalo pri že dvakrat vstanovljenem konzumnem društvu v mestu Ely, Minn., kjer so rojaki zgubili veliko svojega težko prisluženega denarja. Posledice zadnjega konzuma se še sedaj vlačijo po sodnijah. Ni bilo zadosti, da so delničarji izgubili ves denar, kar so ga plačali, pač pa še morajo sedaj doplačevati deficit glasom sodnijskega ukrepa. Veliko bi se lahko napisalo o žalostni zgodovini naših konzumov v Minnesoti, toda nočem jemati poguma tistim rojakom, ki živijo v naselbinah, kjer imajo take zadruge. Konzumi imajo svoje koristi za narod, tam kjer so v pravih rokah in kjer so okoliščine take, da ni prevelika konkurenca.

Vse kaj druzega pa je z denarnim zavodom. To je predlog, ki bi moral zanimati vsacega rojaka v Ameriki, in za katerega bi moral delovati vsak slovenski list v Ameriki, kojemu je narodni napredek pri srcu, ne glede na svojo barvo in versko ali politično prepričanje. Slovenski narod v Ameriki ima veliko potreb, katere so splošne in dobre za vse sloje. Denarni zavodi so toraj vredni naresnejšega premisleka. Kaj je narod brez trgovcev in brez svojih denarnih zavodov? Nič, druzega, kakor podlaga tujčevi peti. Ne zametujem tukaj slovenskega delavca, kajti delavski stan je vreden največjega spoštovanja in vsi smo vendar delavci na občnem polju, a le malo imamo tu slovenskih kapitalistov. V resnici, samo delavstvo brez podjetnosti nas ne bode nikoli emancipiralo, ali rešilo tujega jarma. Ker tvori toraj delavski stan slovensko narodnost v Ameriki v obče, moramo edino od delavcev pričakovati rešitve naših zagonetk.

Potrebo slovenskega zavoda v Ameriki ne morem priporočati v bolj jedrnatih besedah, kakor da citiram g. Brunschmid-a iz preje omenjenega članka, ki pravi med drugim:

"Da ne ostanem pri konsumih, poklicati hočem v spomin še drugo potrebo za slovensko ljudstvo v Ameriki, potrebo, ki je najnejv Ameriki, potrebo, ki je najnujgospodarski razvoj, in to je — slovenski denarni zavod.

Po slovenskih revnih krajih ima že vsaka večja vas svojo posojilnico, katere zadruge so nedvomno dvignile gospodarski položaj starokrajskih Slovencev, če tudi le mimogrede, da se dobro ljudstvo tega komaj zaveda.

In v Ameriki? Cleveland, O.' kjer biva okoli dvajset tisoč Slovencev v mestu in okolici, kjer izhaja polutednik, kjer se ne manjka vsakojakih slovenskih potreb in nepotreb, pa brez vsake slovenske denarne centrale! To je sramotni pečat nezavednosti in zanikernosti in nezaupanja za ves tamkajšni slovenski element.

In kaj s teboj, Chicago, Ill.? Sedež treh ali štirih slovenskih časnikov, sedež vragve koliko Jednot in Zvez in raznih političnih in verskih društev v mestu in bližnji okolici? Ali ni moč Vas vseh, s pomočjo mogočnega Jolieta, zmožna poklicati v življenje Slovensko hranilnico in posojilnico?

Tarnamo, da ne štejemo nič. Ni čuda; saj zavržemo naše najboljše orožje, našo financijelno moč.

Čemu pošiljamo naše novce sta rokrajskim kapitalistom, ki se zmenijo za nas in naše težnje in žulje kot za lanski sneg? Čemu pomagamo z našimi prihranki in s prispevki k ogromnem kapitalu naših Jednot in Zvez drugim tuzemskim narodom do razvoja in napredka in neodvisnosti in vpliva, sami pa ostajamo v ozadju?

Moči, financijelnih in duševnih, je dovolj med nami Slovenci v Ameriki, da se more poklicati v življenje lastni denarni zavod, Slovensko hranilnico in posojilni so. To bi bil važen korak naprej, in, če se hoče slovenski narod tu v naši novi domovini povspeti ke daj na višjo stopinjo vgleda, vpliva, blagostanja in prosvete, imeti **mora** denarno centralo, imeti **mora** javno financijelno moč.

Denarni zavod slovenski v Ameri — medstrankarski, medpolitičen, in kolikor se vlog tiče tudi mednaroden — bi brezdvomno dvignil našo obrt in naše trgovstvo.

Denarni zavod pomagal bi našim ljudem po mestih do lastnih domovanj.

Denarni zavod povspešil bi slovensko farmersko gibanje, slovensko kolonizacijo z nakupom zemljišč na debelo, in z naseljevanjem slovenskih strank pod kolikor mogoče vgodnimi pogoji v kmetijske skupine, naselbine ali vasi. S tem bi prišli naši ljudje najcenejše do dobre zemlje; dosegla bi se vzajemna pomoč pri delu, pri nabavi potrebščin, pri razpečavanju pridelkov, pri oprembi naselbine s potrebnimi stroji, in sploh bi naseljenci vživali vdobnosti, na katere posamezni samotnik niti misliti ne more.

Slovenskih strank s par sto dolarji prihrankov je na tisoče križem Zveznih držav. Nekaterniki želijo vstanoviti lastno domovanje v mestu, kjer so vposleni; drugi se želijo posvetiti kmetijstvu. K odločitvi manjka, mogoče, le male svote. Slovenski denarni zavod bil bi tu na mestu, ker pomagal bi v prvi vrsti istim strankam naše narodnosti, brez razločka na politično mišljenje, ki so pomoči vredne.

Tisoče je onih, ki pošiljajo denar v starokrajske denarne skrinje, ali ga nalagajo v tujenarodne banke v Ameriki. Tudi ti naši domorodci potrebujejo slovenske ga denarnega zavoda v Ameriki ki bi jamčil popolno varnost za vloge in izplačeval primeroma po voljne obresti.

In kaj je s stotisoči dolarjev naših Jednot in Zvez, katere so nakopičili v ogromnem pretežju isti naši bratje in iste naše sestre, ki najhujše trpe? Isti slovenski trpini, ki bi se radi osvobodili hlapčevstva, ki bi radi izstopili iz kruhoborskih vrst, ki bi radi dosegli dom in stalni kruh kruh za sebe in drage svojce, a jim manjka mogoče le par sto mogoče nič druzega pot prilika naseliti se v dobrem kraju z brati in seestrami svojega naroda, katerega vendar ljubi vsak odkrit tosrčen Slovenec in Slovenka.

Nad sto tisoč je naših ljudi križem Amerike služeč kruh, negotovi kruh, raznim potom, in sramota je za ves naš narod, če ni med nami toliko zaupanja, če ni toliko narodne zavesti, če ni toliko podjetnosti, če ni v tej ogromni množici Slovenstva toliko mož, da bi zamogli vstanoviti slovenski denarni zavod.

Listi, ki nosite na pročelju pečat naklonjenja slovenskem delavstvu, začnite akcijo za vresničenje Slovenske Hranilne in Posojilne Družbe v Ameriki. Vsak odkritosrčen slovenski rodoljub sledil Vam bo, pridružil se bo pod prapor te važne in nujne ideje.

Prezrimo vsaj na gospodarskem polju naše sebične strankarske meje, in delujmo vsi za en smoter — za slovensko denarno centralo v Ameriki.

Po naravnem pravu smo vsi enaki. — Boljša izobrazba, par dolarjev razločka v premoženju, ali razno strankarsko ali politično naziranje vendar ne bo preprečilo vstanoviti zavod; ki je nujno in absolutno potreben, ako se hoče kedaj dvigniti gospodarski položaj in s tem javni vgled, našega ljudstva v Ameriki.

Koliko — koliko preveč — Jednot in Zvez se je vstanovilo med nami!

Možje slovenski! Ali se mar ne da misliti na vstanovitev Gospodarske Jednote ali Zveze, kjer naj bi se centraliziral ves slovenski zadružni gospodarski razvoj v Ameriki? Ali se ne da doseči delniška družba te vrste?

Člani Jednot in Zvez! Ali se bo res Vaš denar nalagal na veke v tujenarodne banke in vrednost ne papirje, v podjetja, ki so tujerodcem v prospeh mesto, da bi se nalagal v zavod, ki bi skrbel za napredek naš, za prospeh slovenskega ljudstva v Ameriki? Ali se ne da vstanoviti vsaj Gospodarski Odsek pri naših Jednotah in Zvezah?

Listi slovenski! Ako ni sebičen Vaš program, roko na srce, in zavzemite se za slogo vsaj na gospodarskem polju, zavzemite se za potrebno važno in koristno stvar, brez koje Slovenski Narod v Novi Domovini ne bo nikdar napredoval, ne bo nikdar kaj štel v javnosti.

Ta važni predlog razpravljal se je v Glas Svobode pred kratkim; odmeva bilo je malo.

Slovensko ljudstvo! Uredniki listov! Člani Jednot! Ali bomo res tako malomarni, tako mrtvi, da si ne bomo pomagali iz tužnega gospodarskega stanja, v kojem smo danes, v kojem bodo naši nasledniki še leta in leta, ako e ne uvidi čim preje nujna potreba centralizacije, osredotočenja naše financijelne moči?

Zbudimo se rodni bratje, rodne sestre! Pričnimo delo s podvojeno močjo, določimo čim preje vstanovni odbor, katerega naloga in skrb naj bo, da nam leto 1912 pokliče v življenje Slovensko Gospodarsko Zvezo, Slovensko Hranilno in Posojilno Zadrugo v Ameriki."

Moj komentar k temu je le; da je moja iskrena želja, da bi se res kaj tacega vresničilo med slovenskim narodom v Ameriki. List "Narodni Vestnik" bode z veseljem pozdravil vsako gibanje na slovenskem narodnem polju v Ameriki, in bode vedno pripravljen sodelovati z vsemi drugimi, da se doseže napredek naroda na enem ali drugem polju. Upati je toraj, da ne bodejo dobro hoteče besede rojaka Brunschmid-a padle na nerodovitna tla!

OGLAŠEVANJE.

Ali se oglaševanje v listih izplača? Tako povprašuje marsikateri trgovec. V odgovor na to vprašanje mi lahko trdimo z največjo resničnostjo, da se izplača, in še obilno izplača. Ozrimo se na tozadevne izjave največji h trgovcev po celem svetu. Le poglejme dnevne časopise po Ameriki, koliko oglasov nosijo od vseh mogočih tvrdk in kse to se jim izplača. Trgovec, ki ima blago na prodaj, mora vrsto blaga in ceno naznaniti občinstvu v listih. Trgovec, ki čaka samo v prodajalni na odjemalce češ, bodo že prišli, vsaj vedo kje sem, — ni podjeten in se bode varal preje ali sleje. Odjemalci hočejo imeti dandanes vedno kaj novega in vedno pozdravljajo s zanimanjem vsako novico od svojega trgovca. Zraven pa vedo tudi ceniti prijaznost trgovca, ker jih na ta način vabi k sebi in želi njih naklonjenost in prijateljstvo.

Toraj slovenski trgovci posnemajte napredne trgovce tuje narodnosti, oglašajte Vaše trgovine v slovenskih listih, kateri hodijo na dom Vašim odjemalcem. Ako prvi oglas ne prinese zaželjenega vspeha, ne obupajte, skušajte zopet in zopet, in čudili se boste vspehu, ki ga boste naposled dosegli s previdnim oglaševanjem "NARODNI VESTNIK" je sedaj kakor nalašč pripraven za oglaševanje po vseh slovenskih naselbinah severozapadnih držav in posebno v Minnesoti, kjer živi na tisoče slovenskih odjemalcev. Naše cene so primerne, in mi smo vedno pripravljeni delovati za vspeh slovenskih trgovcev, kar je v naši moči. Roka roko umiva; ta stari pregovor se tukaj najložje uresniči. Podpirajte toraj domači list in mu poverite svoje oglase ob vsaki priliki, da tako skupno napredujemo in si pomagamo medsebojno!

Naše pryo ljudsko štetje leta 1790.

Pred nekaj leti naprosilo je več ameriških zgodovinarjev in domoljubov kongres v Washingtonu, da bi naj vlada iz starih listin ali uradnih zapiskov preskrbela zopetno objavo o prvem ljudskem štetju iz leta 1790.

Ta prošnja se je odobrila in se poverilo to delo posebnim izkušenim uradnikom. Odsek ponovnega prvega ljudskega štetja je z delom že gotov. Na podlagi po stavne cene, dobijo se zvezki, razdeljeni v posamezne države velki od 100 do 300 strani za $1. Zvezkom je pridejan tudi zemljevid dotične države iz leta 1796.

Dne 1. marca 1790 bila je v kongresu odobrena in potrjena predloga glede ljudskega štetja. Ko je naposled prvi predsednik Washington ta zakon podpisal, postal je pravomočen. Tedaj bilo je v Uniji samo 12 držav, kajti država Rhode Island pristopila je v zvezo še le 29. maja 1790.

Stari zemljepisi nam kažejo, da je bila sedanja države Maine tedaj del države Massachusetts, država Kentucky del Virginije, Alabama in Mississippi pa dela Georgie.

Ozemlje današnje države Ohio, Indiana, Illinois, Michigan in Wisconsin, nazivali so tedaj: Severozapadni teritorij, državo Tennessee in del Severne Karoline ja: Južnozapadni teritorij. Država Vermont pristopila je v Unijo 4
l. 1791, toraj ravno med časom, predno se je štetje uradno objavilo, in se na to državo ni oziralo.

Zjedinjene države mejile so takrat na zapadnej strani do veletoka ali reke Mississippi. Dalje proti zapadu bilo je dosti ozemlja, last španske vlade. Pozneje je ono ozemlje prodala Francija Zjed. državam za 15 milijonov dolarjev. To ozemlje obsegalo je sedanje države: South Dakota, Iowa, Nebraska, Missouri, Kansas, Arkansas, Oklahoma in del Minnesote, N. Dakote, Montane, Wyoming, Colorado, New Mexico, Texas in Loisiana.

Španci imeli so tudi na južnej strani veliko ozemlja pod imenom Florida. Tedaj spadal je zraven tudi večji kos drž. Texas in del Meksike. Tako je bilo tedaj pod špansko vlado ozemlje sedanje države California, Nevada, Utah, Arizona, ter del New Mexica. Te države, oz. to ozemlje bilo je tedaj prav malo obljudeno; našlo se je le nekaj srečolovcev in misijonskih postaj po velikanskih pustinjah.

Zjed. države merile so tedaj 827.844 štirjaških milj. Dasiravno je bilo takrat ozemlje primeroma majhno, tako tudi število stanovnikov, je delalo ljudsko štetje uradu več preglavice kakor danda nes. Dosti naselbin še ni imelo cest ali zvez z drugimi naselbinimi. Kar je pa bilo cest, bile so vse v slabem stanju za pešca, jezdeca ali voznika. Mostov še takrat niso gradili. Promet bil je kakor že omenjeno le s poštnimi vozovi, ali na konjih. Potovanje iz New Yorka do Washingtona, D C. trajalo je tedaj 8 dni. Bilo je pa to nekaj pogumnega. Poštni promet je bil istočasno slab in prevažanje pisem drago in to celo med tedanjimi tremi največjimi mesti.

Na zapadnem delu mesta New Yorka bila je še pustinja. Mesti Elmira in Binghamton ste bili le mali postaji. Tako je bilo tudi ozemlje okoli Allegheny gorovja v Pennsylvaniji prazno. Mesto Detroit in Vincennes je bilo daleč narazen drug od drugega in ni bilo mogoče spojiti ista v kako kupčijsko stiko.

Philadelphia bila je tedaj glavno mesto Zjed. držav, kajti sedanje mesto Washington, D. C. bilo je istočasno samo nekaka vladina točka, zvana Federal City. Kakor nam kaže zgodovina, so na spomlad l. 1793 zgradili še le kos zida "Bele hiše" in se je tedaj ostalo ozemlje za kapitol še le merilo.

Lta 1790 štelo je mesto New York 33.131 prebivalcev, l. 1910 pa 4,766.883. Vsejedno veljal je New York istodobno za največje mesto male Unije. Philadelphia štela je l. 1790 28.522 duš. Boston pa 18.320.

Glasom kongresne postave, štelo se je tedaj s posebno pozornostjo vse moške "proste" belokožce nad 16 let stare, vse "proste" belokožce pod 16 let stare, proste bele ženske, dalje druge proste belokožce in sužnje, da se je zamoglo ureračunati koliko oseb bi bilo za vojaščino sposobnih in, da bi se dobilo splošen pregled napredka v obrti aali delu.

Predsednik Washington poslal je prepise zakona o ljudskem štetju posamežnim governerjem; ti so pa tedaj 17 nahajajočih se sodnijskih maršalov natanjko o delovanju štetja podučili. Maršali imeli so 650 pomožnih uradnikov v to svrho.

Ti pomožni uradniki imeli so do sti sitnosti in težav v svojem poklicu, prvič glede slabe prometne zveze in drugič, ker so povpraševali stanovnike o njih denarnem premoženju. Ljudstvo je mislilo, da namerava stric Sam davke zvikšati; vsled tega so se kaj radi skrivali uradnikom, ali jim niso točno odgovarjali.

Zopet so drugi godrnjali nad ljudskim štetjem češ, to je zoper božjo voljo. Dosti ovir pri ljudskem štetju so povzročale slabe in še nejasne okrajne politične meje; glavna otežkoča je pa bila, ker ljudstvo tedaj ni bilo še tako privajeno na novo vlado.

Ko so bili z delom gotovi, našteli so **3,929.214 prebivalcev,** toraj, še manj, kakor jih ima naš sedanji New York.

Število sužnjev je znašalo 694.280. Prosta, sužnjev bila je le država Maine in Mass. Največ sužnjev našteli so v državi Virginiji 292.627; skoraj polovico celega števila. Odraslih mož je bilo 807.094.

Za štetje rabilo se je 9 mesecev, a za štetje v državi So. Carolini potrebovalo se je še enkrat toliko časa. Izid štetja se je dne 27. okt. 1791 uradno naznanil. Stroški štetja znašali so $44.337; plačalo se je namreč do tičnemu uradniku za vsakih 100 preštetih oseb $1.

Skupna država New York je štela 340.120 prebivalcev, med temi bilo je 21.129 sužnjev. Okraj ali county Albany je imel 75,921 duš. Po imenih bilo je v New Yorku največ holandskih imen kakor: Ten Eyck, Van Buren, Stover, Warner, Vanderbilt, Rosevelt, Oliver i dr. Mesto New York bilo je tedaj razdeljeno v 8 predmestij (Wardov) ustevši Harlem. Največ sužnjev bivalo je na iztočnem delu mesta in okolice, najmanj pa na južnem.

Izvestja in listine prvega ljudskega štetja hranili so v Washingtonu. Žal, da dandanes niso več popolna. Ko so l. 1812 v vojski Angleži napadli državni kapitol v Washingtonu in istega zažgali, so se vsled požara poročila štetja države N. J., Del. Ga. Ky. Ten. in Va. pokvarila. Vendar so veščaki pozneje preračunali, da manjka približno 140.000 imen za one države, katere so k 400.000 imen prišteli. Toraj skupaj okoli 550.000 imen. To je število imen onih mož, ali družinskih gospodarjev ki so bivali za časa ustanovitve in proglašenja neodvisnosti v Zjed. državah.

Mali število, a vendar pomenljivo. To število imen zavzema tudi imena naših domoljubnih velmož, katera dandanes že vsak šolski otrok spoštljivo izgovarja možje, ki so vstanovili našo mogočno novo domovino in so prolivali kri za neodvisnost in njeno osvoboditev!

Op. Leta 1910 štele so pa Zjed. države 92,402.151 prebivalcev brez Philipinov.

Poskušnja vina.

Vlij polovico kozarca vina na globok krožnik. Na sredo krožnika pa postavi 2 palca dolgo svečko in jo prižgi. Nato vzemi prazen, suh kozarec, ter ga povezni na svečko. Ako je vino pristno, steče takoj vse pod kozarec, a ponarejeno ostane na krožniku. Ako ga steče samo nekaj pod kozarec, znači, da je primešanega tudi nekaj ponarejenega vina pod leg; ako pa se vino vzame in prič ne goreti, primešan mu je špirit.

BERITE IN RAZŠIRJAJTE "NARODNI VESTNIK".

Nova potniška pos
Chicago.
Chicago & North-Western

Vsi naši vlaki sedaj prihajajo in odhajajo iz novega k se nahaja na Madison ulici med Canal in Clinton
Novi kolodvor je najljepši na vsem svetu.

Najkrajša vožnja	Atlantic Express dnevno	Chicago
Zapusti Duluth	8·15 pop.	6·15
Zapusti Superior	8·35 pop.	6·35
Pride v Chicago	11·59 dop.	8·15

oParbrodni listi na vse strani sveta. - Z pojasnila se obrnite na:

D. A. Blakeney, City Ticket Ag
302 West Superior St. DUL

Naznanilo!

Uljudno naznanjamo cenjenim Slovencem in Hrv Chisholmu in okolici, da smo kupili trgovino gosp. MONTINI, ter da smo na novo založili svežega me grocerijskega blaga.

Pri nas dobite po nizkih cenah najboljše blago, k bivamo iz najboljših skladišč in tovarn v Združenih

Priporočamo se v obilen obisk.

SARTORI BROS.
CHISHOLM,

City Drug Stor
Največja lekarna
Chisholm - - Minn.
Popolna zaloga zdravil in toaletnih stv
Slovenci vedno dobro došli!
Naša zdravila so vedno zanesljiva.

John Francel, gostil
Gilbert - Minn.
Kadar pridete v mesto, oglasite se pri meni, vam z najboljšo pijačo in smodkami.
Svoj k svojemu!

MAKS ARKO, Aur
Minnesota.
Priporoča Slovencem svojo gostilno in urejeno
restavracijo
Postrežba tocna. **Rojaki posetite**

Dr. Aleksander Graha
DULUTH - Minn.
500 Columbia poslopje na vogalu 3. in zapadne Superior
SPECIJALIST ZA REVMATIZEM, NERVOZ ŽELODČNE IN JETERNE BOLEZNI. RAZL VAM VAŠO BOLEZEN IN DAJAM NASVE ZDRAVLJENJU BREZPLAČNO.

Za gospodinje.

Kuhinjski vrt.

Spisal Viljem Brunschmid, st.

Vsaka hiša naj bi imela kuhinjski vrt, ker to je prvi pripomoček k rešitvi draginje živeža.

Naš vrt je v mestu Minneapolis, Minn., ki šteje okoli 320 tisoč ljudi, zakaj za hišo na loti, kjer je bila prej shramba odpadkov, nesnage, črepinj, flaš, škatelj, papirja, pepela, in vrag ve kaj še. Meri okoli 60x90 čevljev; je sicer majhen, a zadel je mnogo. Že kot razvedrilo in študija rastlin je velike vrednosti naš vrt; poleg tega je pa kras hiše in okolice v poletnem času. Največ je pa kuhinjski vrt vreden kot financijelnega stališča. Ž njim prihrani se marsikatera pot v trgovino; marsikateri nikel in dolar ostane v žepu. In koliko je vredna obilica sveže zelenjave, prežega sočivja, če je pred kuhinjskimi durmi, to ve ceniti naj vsak dolj hišna gospodinja. Naš vrt mal je do pozne jeseni vrtnine za vsaki dan kolikor je zamogel že sadec prenesti; o Božiču imeli smo še rumeno endibjo v kleti trgovine zahtevale so 10 centov za komad); in do novine imamo zelja, pese, in v steklenicah zgoden fižol, razne vrste tometov (paradiž), kisle in sladke kumare. In pri vsakem obisku predložila je sosedoga gostom te zimske delikatese na izbiro, kar, se ve, je najbolj v ponos nji.

Prihrani se pa z vrtom navadno več kot izda meščan za vrtnino samo; kajti, če je je na razpolago v obilici, vživa se manj mesa, peciva, in stvari, ki se morajo kupiti, in s tem se prihrani mnogo, in hrana je priljubnejša in bolj zdrava.

Vrt je pa tudi izvrstno razvedrilo za gospodinjstvo, in posebno za iste, ki služijo kruh zaprti v zaduhlih prostorih. Velike vrednosti je vrt tudi za odrastle otroke; pridobe si vpogled in znanje o vrtninoreji, kar je vpošteno nja vredno za poznejše življenje.

Vrt zamore biti neograjen; a če je perutnina v soseski, ogradi ga ali pa vrt, da se izogneš jeznih in nasledkov.

Kuhinjski vrt naj bo blizu kuhinje; njega lega, če mogoče, naj bo proti jugu ali jugovzhodu. Neskrbljeno biti mora tudi za tok vode tako, da ob nalivih deževnica ne odnaša prsti, da ne izpira vrta.

Velik vrt na farmi, pol akra a več, ki se obdeluje s konji, naj se tako razdeli, da se dobe kolikor mogoče dolge vrste jednakih rastlin, ker se ložje obdeluje. Takov ni treba nikacih v takem vrtu.

Majhen vrt na hišni loti naj se razuvrsti in nasadi po čez, po dolgosti, in med gredami naj bo steze ali poti, ne čez šest čevljev narazen, če se misli obdelovati z roko, da se do polovice gre lahko doseže iz steze pri delu. Vendar te steze niso absolutno potrebne, in paziti treba, če je prostor majhen, da se ne dene preveč zemljišča v steze, ki sledič ne nesejo nič.

Pri razdelitvi vrta vpoštevati treba trajnost rastlin, da prijo večletne rastline skup, kot ben, rabarber motovilec in redkev, špargelji zelišča in rože, jagode, maline, ribelj, in druge več vrste. Samovmevno, da napravitake nasade le lastnik vrta, kakor pa ne najemnik.

Določiti treba tudi prostor za sajenje rastlin pod steklom, da dobe sadike za presejanje, in, če mogoče, tudi za kuhinjo. Sadi se pa tudi zamorejo gojiti na vsakem prostoru v hiši.

Ozirati treba se nadalje na različno prsti in na lego vrta. Na nižje, vlažne prostore vsejati tre zelje zeleno, čebulo, kumare, sploh rastline, ki ljubijo moč. Višje ležeči del vrta, in suho, peščena prst so pa bolj priporavni za rastline, ki ljubijo hitro razbrejujoči se zemljo, in tu sem spada tudi solata, katere mora imeti vsak Slovenec rad polno skledo pred seboj vidi.

Pedno nadaljujem ta predmet, napraviti hočem nekak načrt, kako prilično razdeliti kuhinjski vrt na hišni loti. S tem hočem pojasniti praktično misel razdeljenja, nikakor pa ni moj namen, da bi se kedo tega načrta držal.

Vzemimo, da meri prostor za vrt 45x90 čevljev, kar se dobi pri veliki loti lahko, in pusti se še nekaj za trato in za dvor. Ako razdelimo ta prostor v 20 gred, bo vsaka merila prilično 4x38 čevljev, če odračunimo za glavno stezo 2 čevlja širokosti, in za večletnice 5 čevljev širokosti. S tem je odračunjeno med vsako gredo še 1 čevelj za pot. Za steklen gredo, in za 8 večletnic ostane za vsako prostor 5x10 čevljev.

Če večletnice odpadejo, postanejo manjše grede večje, ali se pa še druge enoletne vsade, n. pr. sladkorne in vodne melone, ohrovt, črna ali debela redkev, koleraba, zelena, špinača itd.

Fižolu je odmerjenega v načrtu precej prostora, to pa zato ker mnogo zaleže po leti in po zimi. Drži se v glažih, svež kot iz vrta, do novine in še dlje.

Tometi se sadijo 3 do 4 čevlje narazen, in prazen prostor zamore se zasaditi s fižolom, dokler ni preveč sence.

Tudi med kumare in melone vsadi se tu pa tam nekaj sladkih koruz, vendar boljše redkeje kot pregosto, da senca ne zaduši kumar.

Redkvica je za rabo v 3 do 5 tednih, in, da jo nikdar ne zmanjka, sadi naj se vsakih 10 dni med starejše vrste. Isto je s sladko koruzo. Posadi naj se jo vsakih 10 dni nekaj, da bo vedno dovolj mlečne.

..Sploh se mora paziti pri majhnem v mestu, da ni noben kotiček mrtev, in, da se vrt popolnoma izkoristi.

Priporočljivo ni v splošnem saditi na jedno in isto mesto jedno in isto stvar; a, če je vrt dobro delan in gnojen, zamore se storiti to brez škode isto leto; drugo leto naj se pa nasad spremeni.

Kar se orodja tiče za mali vrt zadostuje sledeče: lopata in vile za štihati (spade and spanding fork) ,klin za presajenje (dibbles for transplanting), kela za presejanje (transplanting trowel), pralca za pleti (hand weeder and weeding hook), motika (hoe), grablje (rake), in kangla za namakanje (sprinkling can), če se ne morejo rabiti cevi ali šlavki. Angleška imena pristavljena so zato, da lahko vsakdo stvari zahteva v trgovini.

Važno je, da se vrt dobro pognoji, četudi bo dobra zemlja brez vsacega gnoja dala obilo sadu. Vsak gnoj je dober, če je dobro razgnit; vendar imata kurji in konjski gnoj prednost.

Zemljišče za vrt naj se zorje ali preštiha že jeseni, če mogoče. S tem se omeji plevel in golazen, in zimski mraz zrahla zemljo. Zorano zemljišče naj se povleče ali razgrabi spomladi kakor hitro je dovolj suho, in sicer jako skrbno, da ne bo nikacih grud. Odstraniti se morajo vsi klini, korenine, kamni, črepine itd. Seme priti mora v rahlo, čisto, toplo zemljo, in koliko bolj hitro. Sej v mokro, težko zemljo plitkejo kot v suho.

Če gojiš rastline za presajenje v sobi ali pod steklom jih vtrdi predno jih presadiš. To dosežeš s tem, da ji)h izpostaviš zunanjim vpljivom ob vgodnem vremenu, da jih deneš na prosto, oziroma, da odpreš stekleno gredo. Pred pulenjem in presajenjem zmoči zemljo dobro, isto kjer rastejo in isto kamor jih boš presadil, in pazi, da se drži korenin nekaj prsti. Dobro je tudi neke sadike, kot zelje, pristriči, predno se presade, da ne izpuhti iz peres več mokrote kot jo zamorejo korenine dovažati.

Presajuj le v zrahljeno in mokro prst, napravi dovolj velike luknje, da bodo korenine razpro strte kot so bile v materni gredi, in pritrdi prst okoli njih in okoli stebla. Presejati je najbolje pred ali po dežju, ali vsaj pri oblačnem vremenu. Presajene rastline varovati je dobro nekaj dni pred pekočim solncem s tem, da se osenčijo s kako desko. Ob vročem solncu ne presajevati.

Če ni dovolj zemlje okoli korenin je priporočljivo napraviti v kaki posodi gosto tekočino iz ilovice, kravjaka in vode, in po močiti v njo dorenine mladih sadik predno se presadijo.

predno je bil vsejan, češ angležki "millet" ni slovensko "pros" s čimur se je pa pritožitelj vsekal, ker pozna pisec, kot starokraski mlinar in žitni barantač, med drugimi žiti tudi mnogo vrst prosa, in je najboljega izbral in poslal, in seme je tudi dobro storilo, kakor je pokazala že tev istega prosa.

Presajuj rastline malo globeje kot so bile v prvotni gredi.

Kar se tiče močenja moči le kadar potrebno, in takrat dovolj. Kakor hitro se površje posuši, zhraljaj skorjo. Zmakaj predno solnce vzhaja, če se ni bati mraza, tudi lahko ko je solnce zašlo. Ob pekočih solnčnih žarkih ne zmakaj nikdar; stem delaš rjo.

Razno podneblje zahteva raznih rastlin, raznih semen; omenim naj pa le one, ki vspevajo v krajih kjer biva večina ameriških Slovencev.

Seme naj se kupi le od zanesljivih tvrdk, da bo kalilo in dalo dobre rastline in dobri sad. Pisec tega poslal je že več semena raznim Slovencem, a pritožba prišla je le jedna, in to radi prosa

Sledeča imena predstavljajo priljubljene vrtnine, in omenim jih v angležčini, ker se le pod temi imeni dobi seme v tej deželi; pridjal bom pa k glavnim imenom tudi slovensko ime, da bo vsak razumel kaj je stvar v angleščini:

Asparagus (šporgelj)
Moore's Palmetto,
Connover's Colossal.

Dwarf Beans (pritlikavi ali nizki fižol),
Golden Refuge,
Wardwel Wax,
Large White Lima,
White Navy.

Beet (pesa),
Extra Early Egiptian Blood Turnip,
Detroit Dark Red Turnip,

Early Cabbage (rano zelje),
Hollander,
Mammoth Rock Red
Savoy.

Carrots (korenje),
Chantenay,
Danvers.

Cauliflower (karfijol),
Early Snowball,
Dwarf Erfurt,

Sweet Corn (sladka kuruza),
Golden Bantan,
Stowell's Evergreen,
Country Gentleman.

Cucumber (kumare),
Davis Perfect,
Evergreen White Spine,

Pickles (kumarice),
Boston Pickles.

Endive (endibja),
Large Green Curled.

Kohl Rabi (koleraba),
Early White Vienna.

Head Lettuce (glavna solata),
Head of Cabbage,
May King.

Loose Leaf Lettuce (poljska solata),
Grand Rapids.

Onion (čebula),
South Port Red Globe,
Mammoth Yellow Spanish.
Onion sets (čebulek),
White Botton Sets.

Parsley (peteršilj),
Champion Moss Curled.

Dwarf Peas (nizki grah)
Alaska.

Pole Peas (kobni grah),
Telephone.

Radish (redkvica) ,
Early Scarlet Globe.

Turnip (repa)
Extra Early Purple Top.

Tomato (tomet ali rajsko jabelko),
June Pink.

Livingstone Gloge,

Beauty.

Je še mnogo druzih vrst vrtnine, kot buča, turška buča, citrona, sladkorna in vodna melona, ohrovt, spinača, cikorja, zelena, kreša, redič, motovilec, regrat, lug, česenj, paprika, hren, redkev, sladki krompir, rabarber, šnitlih, ženof, kumelj, janež, mak, artičoka, črna korenina, pastirnaka, itd. itd.

Kar se tiče omejenja mrčesja in rastlinskih bolezni je bilo že omenjeno, da jesensko oranje mnogo hasne. Priporočljivo je tudi pobrati v jeseni vse odpadke in ostanke iz vrta in jih vreči na kompotni kup, še boljše jih je pa sežgati, ker se stem vsaka zalega vniči.

Najnavadnejši vrtni škodljivci so:

Zeljni črv (cabbage worm), ki žre liste zelja dok ga ne vniči. Svinčeni arsenat (arsenate of Cad) v vodi pomešan z milom ali apnom, da se bolje listov prime, je dobro sredstvo zoper ta mrčes. Brizga naj se ne ob dežju, ker se izpere otrov prehitro. Gosenice naj se pa tudi pridno obirajo in stresajo raz listov ter pomore.

Lekač (cut worm) je črv, ki odgloda skoro vsako mlado rastlino tik zemeljskega površja. Lansko leto bil je posebno nadležen radi ogromne obilice, tako, da je bilo treba druge setve v mnogih slučajih. Pomeša se arsenični prašek (Paris Green) med vodo, in med vednim mešanjem pomoči se mlada detelja, oslajeni otrobi, in druge mlade rastline s tem strupom, ki se nastavi v vrt na razne prostore. Dobro je tudi položiti deske na razne prostore v vrtu, kamor se črv skrije ko je sit, in se vsako jutro lahko pomori. Vsekakor je pa pridno iskanje po črvu blizu rastlin, in z brskanjem pri napadeni rastlini se navadno najde.

Krompirjev hrošč (Potato beetle) napade krompir, in kakor hitro se pokaže naj se mori, in krompir naj se obrizga večkrat ob lepem vremenu z mešanico "Paris green" živo apno in voda ki se mora med brizganjem vedno mešati, sicer se 'Paris green' vsede na dno.

Isto je priporočljivo zoper kumarjevega hrošča (Cucumber beetle). Kumare se pa tudi lahko pokrijejo z omrežjem dokler so mlade, da ne more hrošč do njih.

Opišem naj še način naprave grede pod steklom.

Ste dve vrste teh gred — brez gnoja in z gnojem — mrzle in vroče grede.

Vroča greda je večje važnosti za nas, zato naj njo opišem. Napravi naj se že koncem zime, v februarju ali začetkom marca. Gnoj je nje kurjava, in nepokvarjen, sveži konjski gnoj, z nekaj segnite slame in listjem, je najboljši. Nameči ga že teden prej na kup na prostor kjer bo greda, in, ko postane topel, a ne vnet, razprostri ga jednakomerno, da bo kake dva čevlja na debelo, in nekaj širje in dalje kot je sredni okvir. Stlači in pohodi za dobro in jednakomerno, položi nanj gredni okvir. in obmeči ga do polovice visokosti z gnojem, da bo greda topla. Gredni okvir naj visi proti jugu, tako, da voda hitro odteče, in, da se na gredo solnce upre z vso silo. Greda napravi naj se na suhem prostoru in v zavetju pred severnim in zahodnim vetrom. Pokrov najbo steklen, in napravljen tako, da se odpre, in da voda hitro odteka. Greda z gnojem naj se potem zmoči s toplo vodo, in naj se pokrije z oknom za dan ali dva, da se gnoj dobro razgreje. Nameči na razgret gnoj dobre, črne, pešćeno ilovaste prsti od 5 do 7 palcev na debelo, zapri zopet za dan ali dva okno grede, da se prst popolnoma otaja in razgreje, in potem jo skrbno zrahljaj in zravnaj z motiko in grabljami. Zapri gredo še en dan, da smrdeči plini izpuhte iz zemlje, in da se še bolj razgreje, in potem vsej seme v vrste, med vrste pa vsej redkovico, ker bo dala sad predno bo drugim rastlinam, ki se počasi razvijajo, na poti.

Namakanje in zračenje vroče grede ste dve važni stvari. Če je toplota v gredi nad 75 stopinj Fahrenheit, odpri gredo malo na strani od koder ni vetra, in, ko pade temperatura na 50 ali 60 stopinj, jo zopet zapri.

Zmakaj rastline v vroči gredi mo ob toplih, jasnih dneh, kakor hitro solnce vzhaja, da se voda do večera na rastlinah posuši, in se ni bati pozebe. Vendar, če je kaj pozeblo, otaji polagoma, mogoče boš rešil rastlino pred poginom. Posebno solati ne škodi vsa ki mraz.

Kakor omenjeno goji se pa rastline tudi lahko v škatlah v hiši; škatle ali zaboji naj se izpostavijo na južna okna in se naj dnevno obrnejo, da se rastline ne vržejo proti svetlobi.

Kumare in jednake rastline, ki se ne primejo rade, vsade se lahko v malo škatlo v hiši, in se presade v vrt z vso zemljo vred, potem ko se škatla odstrani.

Presajuj v vrt samo zdrave in močne rastline, katere so se navadile podnebnim vplivom s tem, da so se njim izpostavljale pri vsaki ugodni priliki.

Važno je tudi, da rastline v vroči gredi ali v škatlah niso pregoste, ker iz tacih rastlin ne bo nik dar nič; puli jih toraj po potrebi.

Zabeležim naj še koliko sadik ali semena se potrebuje za vrsto 100 čevljev dolgo, in v kolikem času bo iz semena sad za živež.

Šporgelj, 60 do 80 sadih, za rabo v 1 do 3 letih.

Nizki fižol, 1 pajnt, za rabo v 40 do 65 dneh.

Pesa, 2 unce, za rabo v 60 do 80 dneh. (Perje rabi se prej za špinačo.)

Rano zelje, ¼ unce, za rabo v 3 do 4 mesecih. (Vsej v vročo gredo.)

Pozno zelje, ¼ unce, za rabo v 3 do 4 mesecih.

Korenje, 1 unca, za rabo v 75 do 100 dneh.

Karfijol, ¼ unce, za rabo v 3 do 4 mesecih. (Vsej v vročo gredo.)

Sladka kuruza, ¼ pajnta, za rabo v 2 do 3 mesecih.

Kumare, ½ unce, za rabo v 2 do 3 mesecih. (Vsej v škatlah v hiši.)

Endibja, 1 unca, za rabo v 2 do 3 mesecih. (Vsej že junija.)

Koleraba, ¼ unce, za rabo v 2 do 3 mesecih.

Solata, ½ unce, za rabo v 2 do 3 mesecih. (Vsej v vročo gredo.)

Čebulek, 1 kvart, za rabo v 3 do 4 mesecih.

Čebulno semenje, 1 unca, za rabo v 4 do 5 mesecih.

Peteršilj, ¼ unce, za rabo v 3 do 4 mesecih.

Grah, 1½ pajnta, za rabo v 6 do 10 tednih.

Redkvica, 1 unca, za rabo v 3 do 5 tednih.

Repa, pol unce, za rabo v 2 do 3 mesecih.

Tomet, ¼ unce, za rabo v 3 do 5 mesecih.

Nekaj rastlin sejati se mora že v jeseni, in se pokrijejo čez zimo Solata bo večkrat poratala na ta način dobro in rano.

To so glavne točke kako pričeti in oskrbovati vrt, in moja želja je, da se Slovenci oprimejo vrtninoreje pri vsakej hiši.

Način obdelovanja raznih rastlin in druge potrebne stvari tikajoče se vrta hočem razpravljati enkrat pozneje, vendar še prednо bo treba vrt obdelovati to spomlad.

Podpirajte "Narodni Vestnik"

ZAHVALA.

Prav lepo se zahvaljujemo vsem cenjenim gg. dopisnikom, ki so nam v tako obilnem številu prišli na pomoč s svojimi dopisi za to našo izdajo, drznili bi se pa še prositi, da ne bi v tem zaostali naši rojaki širom Amerike, kamor zahaja naš list, kaj radi čitajo lepe dopise iz raznih naselbin naše nove domovine. Naš list Vam je vedno na razpolago in drage volje bodemo priobčevali vse dopise ki niso preosobni ali napadni, slabe stvari rajši poravnajmo doma, kar je pa dobrega pa le na dan s tem. Dopisi se naj pišejo samo na eni strani pole in to s črnilom ako je mogoče, pišite kakor morete; v našem uredništvu se bode vse popravilo, da se bode lepo čitalo. Podpišite vedno svoje ime in naslov ali pa po dogovoru z uredništvom poljubno ime da tako vemo odkod je dopis. Dopisi brez podpisov se ne sprejemajo.

Uredništvo "Nar. Vest.".

Mike Weinzierl
ELY, Minn.
trgovec s zlatnino in urar.
Priporoča Slovencem svojo prodajalno. - Popravlja ure zanesljivo.
Posečajte mojo trgovino.

Broadway Livery
Gilbert, Minn — Phone 97.
Dobri vozovi, zanesljivi konji, posebno za pogrebe in ženitnine.
Pridite k nam in se prepričajte.

Josip Brula - gostilna
GILBERT.
Blizo Iron Range kolodvora.
Vedno pri roki rojakom kateri potujejo v ali iz mesta.
Postrežba najbolja z vsem kar spada v to trgovino.
Posetite me!

Rojaki!
Kadite slovenske smodke
Oliver, Santiago — in Porto Rico.
Izdeluje Oliver Cigar Co.
Payshe in Klofanda. Hibbing = Minn.
Podpirajte domače podjetje!

Slovensko podjetje
Gilbert Hardware & Furniture Co.
Tel. 30 Nasproti poste
Gilbert, Minnesota.
Priporocamo rojakom nase dobro in svezo zalogo železnine, kuhijnske peci, vsakovrstno pohistvo, najbolse barve, olje itd.
Isti, ki ste pri nas kupili ste prepricani, da se dobi pri nas najcenejše in najboljše blago.
Vpeljavamo vodovod.
Kukar, Mantel, Spitznagel.

Jasper Fjeldstad Co.
Dry Goods Store
Chisholm - - Minn. Phone 117.
Zra en John Rusa.
Prodajalci manufakturnega blaga, ženskih klobukov, oblek in finih obuval po najnijžih cenah.
Vsa oprava za otroke. Posebno pozornost dajemo Slovenkam.

JOE SELISKAR- Ely, Minn.
slovenski gostilničar
Prodaja pristno domače, ohijsko vino, rudeče in belo po $1.50 do $2.50 galona.
Whiskey od $2.50 do $4.00 galona.
Potujočim rojakom nudim čedno prenočišče.
Sveže pivo, dobre smodke.

Kje je beda, - in kje je kruh?

Spisal Viljem Brunschmid, st.

Zvezne države ameriške pridobile so v predzadnjem desetletju, od 1890 do 1900, 13 milijonov ljudi. Desetletje 1900 do 1910 priklopilo jih je okoli 16 milijonov, in sicer 11 milijonov v mestih z nad 25 tisoč ljudmi, in 5 milijonov na deželi in v ostalih krajih.

Mestno, boljše velemestno prebivalstvo je toraj narastlo v zadnjem desetletju za 39 odstotkov, in deželno z malomestnim vred za 10 odstotkov.

Vendar bi mestno prebivalstvo narastlo mnogo bolj, ako bi se mu prištevali tudi oni ljudje, ki žive v manjših mestih, recimo od 5 tisoč ljudi naprej, katera celota ljudstva opravičuje misel, da so take naselbine tudi že mesta; kojih prebivalstvo se ne bavi s kmetijstvom naravnostno.

Zadostuje pa že štatistika, da se razvidi, da je navala ljudstva v velike bivališke centrale, v velemesta, za 29 odstotkov jakejši kot na deželo in v mesta z manj kot 25 tisoč prebivalcev.

In isto je v drugih delih sveta.

Prebivalstvo Europe ogromno narašča vzlic izseljivanju v vse dele sveta. Azija, Afrika, Avstralija, Južna Amerika, otoki, na vsej zemlji se prebivalstvo rapidno množi, in sicer rapidneje v mestih kot na deželi — rapidneje vživalci kot pridelovalci polje deljskih surovin.

Tako nam poroča štatistika, da so imele Zvezne države leta 1890 goveje živine 57 milijonov glav. V desetih letih, do 1900, padlo je to število na 52 milijonov glav, ali za 9 odstotkov; in v zadnjem desetletju zopet za 11 odstotkov.

Kar se prašičev tiče, jih je bilo leta 1910 sicer več kot ob vsakem drugem štetju; a razmeroma prišlo jih je manj na posameznika. Leta 1890 prišlo je 1010 prašičev na vsakih 1000 ljudi; leta 1900 le 925; in leta 1910 le 810.

Naravni zaključek je toraj, da mora biti meso dražje kot je bilo nekdaj. In ker vladajo iste razmere tudi produkcijo mleka, jajec, žita, krompira, volne, bombaža, kave, riža, in sploh vse druge pridelke kmetije, sme se sklepati, da je naval ljudstva na velemesta vsa deloma kriv podraženju življenskih potrebščin.

Če bo dosegla draginja kedaj kako mejo, se ne da prerokovati; vsekakor bodo pa politični prevrati, revolucije in tudi izmajdbe toliko vpljivali na ceno živil, da bo zamogel industrijalni delavec, **dokler je vposlen**, živeti.

Vse drugo uprašanje je pa z brezposelnimi, kateri se množe leto za letom hitreje.

Vzlic grozne bede brezposelnih kruhoborcev po mestih se bo pa ljudsko preseljevanje najbrže vršilo razmeroma tako naprej. Mestno življenje mudi boljšo priliko za izobrazbo, zabavo, socijalni razvoj in za druge vdobnosti, koje zahteva moderni človek, kot redko sejane farme po gozdih in prerijah Amerike; zatoraj se sme opravičeno sklepati, da bodo mesta tudi v prihodnje pridobivala odstotno več prebivalstva kot dežela.

Nikdo ne preživi rad svoje življenje v samoti, in tudi ne osamljen med ptujim ljudstvom. In baš zategadelj treba vsikdar naj se naselijo v družbi več svojih domorodcev.

Mnogi ljudje imajo šologodne otroke, in ti so jim nekaka zapreka, sicer bi šli na farmo z veseljem. A v slučaju skupne naselbine večih obitelj to ni nikak zadržek, ker država radovoljno vstanovi šolo za prav majhne naselbine. In, kar se poduka tiče, ne zaostaja isti ljudskih šol na deželi prav nič za onim v mestu.

Tehten vzrok je toraj tukaj zakaj je priporočljivo se naseliti v naselbinah — blizu skup.

A to ni vse kar skupno selo nudi.

Vpoštevati se mora naprava in vzdržavanje potov; medsebojna pomoč pri delu, pri nabavi potrebščin, pri prodaji pridelkov, v elementarnih nezgodah, itd. V ozir vzeti se morajo vse vdobnosti koje nudi skupnost napram posameznosti, in teh tu ni mogoče naštevati, misli si jih pa lahko vsak sam.

Omeni naj se pa le jedni pridelek — mleko.

Recimo, začetnik na farmi omislil si je pet krav. On je na samoti; prvi sosed je tri milje daleč, in njiju veže slaba pot, ker ni dovolj meščanov, da bi jo popravljali. Mleka dobi 10 galonov na dan, a ga radi oddaljenosti in samote ne more zvesti v denar. Krmi ga svinjam.

Vzemimo pa začetnika v soseski 20 kmetov, kojih vsak ima po pet krav. Tudi ta začetnik do bi 10 galonov mleka na dan, in ker je 20 kmetov, dobijo ga 200 galonov. Iz te količine se splača delati puter, ali pa smetano menjaje voziti na postajo ali v mlekarno; posneto mleko gre pa prašičem.

V prvem slučaju dale bodo krave samotarju malo dobička; v drugem slučaju bo pa zjedinjenost pomagala, da bo dobil vsak kmet mesečni ček za okoli 30 dolarjev za mleko; posneto mleko bo pa tudi mnogo zaleglo kot svinjska piča.

In kakor je z mlekom tako je s krompirjem, jajcami in s prodajo vseh druzih pridelkov. Kvantiteta jednacega blaga ima veljavo na trgu, v mnogih slučajih bolj kot kvaliteta.

Ista parola velja pa tudi pri kupovanju potrebščin.

Če se kupuje na debelo izogne se mnogih prekupcev, vsled česar je cena nižja.

Žid je premeten gospodar. In organizacija "Jewish Farmers of America" vstanovila je pred leti svoj "Purchasing Bureau" s podružnicami po raznih državah, kjer so večje judovske kmetijske naselbine, kateri odsek oskrbuje nakup stavbinskih potrebščin, strojev, orodja, pohištva, semen, umetnih gnojil, in plemenskih živali. S tem dosežejo od 10 do 40 odstotkov popusta pri vsakej stvari, razun pri živalih.

Tudi Poljaki uvidevajo prednosti združenih moči. Nedolgo tega odkar so kupili 20 tisoč akrov zemlje od State Development Association" v Wisconsin, blizu velike poljske naselbine "Pollonia", kamor se naseli okoli 500 družin spomladi.

Razen zemljišča kupili bodo še stavbinske potrebščine, orodje in stroje skupno; in pri grajenju stavb bodo si obratno pomagali.

Kaj bo pa z nami, Slovenci v Ameriki?

Gotovo je, da bo letošnjo spomlad in tudi pozneje mnogo naših družin šlo na farme. In, kedor se bo naselil v naselbinah, v selah, v skupinah, bo imel več koristi, kot kedor se bo naselil na samoti. To menda uvidi vsak do, in toliko zaveden in rodoljuben je menda vsak pravi Slovenec, da želi živeti med svojim narodom, med svojim ljudom.

Seznamimo se toraj isti, ki mislimo postati farmerji; pogovorimo se, zberimo si zemljišče, ogleda naj si ga vsak sam, in vstanovimo slovensko kmetijsko naselbino, kjer bo vsak neodvisen gospodar vseh svojih nepremičnin in premičnin, zjedinimo in združimo se pa v toliko, da si bomo nabavili skupno glavne potrebščine, da si bomo koliko mogoče velike količine jednakih pridelkov, katere naj bi skupno postavili na trg.

S tem doseženo je vse česar je potreba za srečno, neodvisno, brezskrbno življenje pridnega človeka, in glave beliti s skrbjo za stare leta se ni treba nikomur.

Vsak naj dela za druge kdor je v to absolutno primoran. Ne zabi pa naj, da se nikdo ni prišel v Ameriko zabavati, ampak, da je prišel zato, da si zboljša življenske okoliščine. Trden sklep naj toraj vsak stori postati samostojen gospodar prej ko mogoče, in, da se doseže ta cilj se mora šteditи. In, zatoraj naj vsak šteди, naj vsak živi v meji svojih dohodkov, posebno dokler dela za druge; in tak človek ima srečno bodočnost, postal bo samostojen gospodar, neodvisen, svoboden, mož.

Mogočno ljudsko gibanje proti velemestu daje kmetijski zemlji in kmetijskim pridelkom vedno višjo veljavo, in čim več bo lačnih ust po mestih, tem večji in boljši kos kruha bo deležen farmer, temveč bo vredno njegovo posestvo, njegovo podjetje, tem boljše plačano bo njegovo delo, njegov um in njegov trud.

Zatoraj rojaki, opustimo hrepenjenje in vgibanje po drugih podjetjih, in posvetimo se kmetijstvu. Na deželi, četudi je težko delo, je najbrezskrbnejše življenje, je najgotovejši kruh; na deželi je veselje in sreča doma. Vsakdo kdor zamore naj kupi zemljišče v vgodnem kraju, kajti čas bo prišel, ko bo zemlje cena tako visoka, da naši otroci, naši nasledniki, ne bodo zamogli kupiti zemljišče, katere si mi danes za primeroma malo svoto lahko osvojimo.

Enkrat gospodar svoje lasti, korak je storjen ko se preneha plavanje naše prihodnosti v negotovosti. Delo za vsaki dan je zasigurano, in vsakdanji kruh za nas in naše drage je gotov.

In, ko poteče leto za letom, če ni posebne nesreče, bo naše premoženjsko stanje vse povoljneje kot če ostanemo dninarji. Več rojakov je po Ameriki, ki so postali bogati na farmah; bogatega delavca se pa ne najde niti z lučjo. Če si samostojen mož vporabljati zamoreš svojo moč, svoj um, svojo zmožnost, svojo voljo v prid lastnega napredka; oprijeti se zamoreš vsake vgodne prilike; vedno zamoreš upati na vspeh. Če si pa delavec si kot ne umen vol, ki stori le isto kar se mu veleva, in le toliko kolikor zahteva priganjača bič; svojih mogočnih telesnih sil vol ne vporablja v svoj prid, ampak se kla nja človeku, ki je mnogo slabotneji fizično, vendar močneji na umu. Vsaka prilika vporabiti svoje moči, svoje zmožnosti za lastno dobro je pri bolu izključena, in z delavcem ni mnogo boljše.

Slovenci, odločimo se toraj po svetiti se kmetijstvu, in v to svrho vspešnega gospodarstva se naselimo skupno. Ta sklep, sklep za skupno naselbino zadostuje, in če se ta cilj doseže ni dvoma. da bi ne žel vsak naseljenec obilen sad svojega uma in svoje marljivosti. Zmožnosti Slovanov, zmožnosti slovanskega ljudstva, ne prekašajo sicer zmožnosti drugih olikanih narodov, a kar se tiče pridnih rok, kar se tiče korajže za vsako delo ne zaostajamo prav nič za nobenim narodom, Razvoj Amerike ni bil nikdar tako gorostasen, tako ogromen kot v zadnjem četrt stoletju in vtej dobi bilo je priseljevanje Slovanov, in tudi nas Slovencev, najmnogobrojneje. Dejstvo je to raj na dlanu, četudi se ne pripozna od ameriške javnosti, da je Slovan, da je Slovenec, mnogo pripomogel k tem napredku, da je dvignil ameriške industrijo, da je razvil ameriško prosperiteto četudi največ v prid starejšim naseljencem, da je vsul milijone dolarjev v žepe ameriškega kapitala. In, če žrtvujemo našo nevstrašenost za delo, naše fizične moči za druge, žrtvujmo jih tem bolj za se in za našo obitelj, in naše gmotne in življenske razmere bodo povoljnee kot so danes, četudi ne bo čeka teden za tednom, bo pa skupni in tem večji. Uporabiti je treba poleg telesnih moči še naše duševne moči v naš lastni prid, in uprašenja naše gospodarske neodvisnosti bo rešeno.

Vsakdo, ki se zaveda in ima veselje do poljedeljstva naj se toraj zglasi s kratkim dopisom v tem listu, in naj naznani svoj naslov in svoj načrt kje, kedaj in kake vrste farmer hoče postati. Če imaš nad 12 sto dolarjev gotovine odloči se da se naseliš že to pomlad, če imaš pa manj, kupi zemljišče, ostani v službi in varčuj dok ne boš dosegel potrebne svote za farmersko podjetje.

Ta predlog ni predlog nikakega agenta, pač pa nekaterih, ki žele se naseliti v skupnosti s svojim narodom, če mogoče in v kraju, ki bo se še le določil in tako izbral, da bo vgajal vsem. In ta pot je edina, da se zamoremo raztreseni Slovenci seznamiti, in da se vresniči slovensko kmetijsko selo.

Kdor namerava kupiti zemljiš če oglasi naj se takoj v svoj lastni prid. Dopisnica zadostuje; pišite pa še danes.

Društvene vesti.

S. H. ZVEZE, EVELETH, Minn.
DRUŠTVO SV. PETRA, ŠT. 20,

To društvo spada pod Slovensko-Hrvatsko Zvezo, Calumet, Mich.

Redne seje društva se vršijo **vsako četrto nedeljo v mesecu** v Max Stipetičevi dvorani ob 2 uri popoldne.

Društvo vabi za pristop vse Slovence in Hrvate.

Slovensko Hrvatska Zveza zavaruje vsakega člana za svoto $800.00 smrtnine, ter plačuje:

Za izgubo ene roke pod pestjo $300.00; za izgubo ene noge pod členkom $300.00; za eno oko $150.00; za izgubo polovice stopala na eni nogi $150.00; za izgubo treh prstov do tretjiga členka na eni roki $150.00; za izgubo obeh rok $800.00; za izgubo obeh nog $800.00; za izgubo obeh oči $800.

Društvo plačuje $20.00 bolniпodpore na mesec; po preteku šest mesecev prevzame Zveza bolnega uda za izplačilo podpore za dobo pol leta po $20.00 na mesec. Rojaki Pridno pristopajte k temu društvu k Slovensko-Hrvatski Zvezi, kajti sigurni ste lahko, da Vam društvo in Zveza natanj ko izplačuje podporu ob času bolezni in smrti.

Za natanjčnejša pojasnila se obrnite na tajnika: John Agnich, 416 Grant Ave. Eveleth, Minn.

Uradniki društva sv. Petra, štev. 20, S. H. Z. Eveleth, Minn: Predsednik: Frank Kochevar; podpredsednik: Ivan Lenič; I. tajnik: John Agnich; II. tajnik: Anton Kochevar; blagajnik: John Shutte; zastopnik: Frank Bozich; bolniški obiskovalci: Frank Longar, Andrew Germ, Frank Jarc in Frank Drobnik.

DRUŽTVO SV. CIRILA IN METODA.
Štev. 1, J. S. K. Jednote.

Je najstarejše Slovensko Podporno družtvo Jugoslovanske Katoliške Jednote v Ely, Minn.

Redne seje društva se vršijo vsako prvo nedeljo po 20-tim v mesecu v Jos. Skaletovi dvorani ob 2. uri popoldne.

Društvo uljudno vabi za pristop vse Slovane. Zavarujejo se lahko za smrtnino od $500.00 do $1000.00, za bolno podporo do $420.00, za izgubo roke ali noge $400.00, za izgubo obeh rok ali obeh nog, ali ene roke in ene noge $800.00, za izgubo enega očesa $200.00 in obeh očes pa $800.00 ravno tako se plača popolna podpora $800.00 za popolno onemoglost vsled kakoršnekoli nesrečbe.

Društvo sprejema moške in ženske v oba oddelka smrtnine.

Rojaki boljšega društva si ne morete omisliti ki bi Vam plačalo toliko podpor, društvo je združeno z J. S. K. Jednoto, ki posluje po popolnoma varnem sistemu, tako da se za Vaše podpore lahko popolnoma zanesete.

Za nadaljna pojasnila se je obrniti:

Josip Spreitzer, predsednik Box 974.
John Matkovich, tajnik, box 77.
Jos. J. Peschell, blagajnik.
Stefan Banovec, zastopnik, box 7
Jos. Sikonja, bolniški načelnik, box 251.
Vsi na Ely, Minnesota.

Prvo Slovensko Borštnarsko podporno družtvo Sv. Frančiška štev. 1027. Catholic order of Foresters. Ely - Minn.

Se priporoča vsem Slovencem za obilen pristop.

Vsak kateri more zraven slovenskih Jednot, držati še eno Jednoto, bi moral biti član našega društva, kjer bi se marsikaj lepega naučil.

Borštnarska družtva imajo lep obrednik po katerem vodijo svoje seje in iz katerega se vsak lahko nauči lepe dostojnosti pri družtvenih sejah.

Družtvo sv. Frančiška obreduje popolnoma v slovenskem jeziku tako, da je vsakemu rojaku umljivo.

Pri nas se lahko zavaruje za bolno podporo po $20 na mesec in za smrtnino za $500, $1000 in $2000.

Seje se vršijo vsako četrto nedeljo v mesecu v Gleason dvorani ob 8 uri zvečer.

Za nadaljna pojasnila se je obrniti na:

Paul Bukovec, C. R.
Jos. Schweiger, V. C. P.
Leonard Slabodnik, F. S.
John Matkovich, R. S.
Marko Pluth jr., T. K.
John Tomšich, S. C.

ZAKAJ?

Bi podpirali tuje trgovce, kadar imate med seboj svoje rojake, ki vam postrežejo z istim ali boljšim blagom po enakih ali nižjih cenah kakor drugi.

GEORGE L. BROZICH

lastnik

Prve slovenske zavarovalne agencije v Minnesoti.

Vam preskrbi popolnoma zanesljivo zavarovalnino proti požaru in na življenje v najboljših ameriških in evropskih družbah.

POŠILJA DENAR

v staro domovino in na sve strani sveta točno in redno potom poštnih in bančnih nakaznic, ki se lahko menjajo v vsakem delu sveta.

PRODAJA VOŽNE LISTKE

za vse prekomorske parobrodne družbe po najnižjih cenah. Potujoči rojaki v staro domovino ali nazaj so vedno dobro postreženi.

IZDELUJE VSA NOTARSKA DELA

za staro domovino ali Ameriko, posreduje pri vojaških zadevah in sodnijah in sploh v vsem kar pripada v urad javnega notarja.

PRODAJA ZEMLJIŠČA.

mestna in kmetijska. Rojaki ki kaj potrebujejo iz enega ali druzega oddelka so prošeni se osebno ali pismeno obrniti na podpisanega ki bode v vsakem slučaju točno in pošteno postregel v vsem.

GEORGE L. BROZICH

ELY, MINNESOTA. Telephone 120.
EVELETH, MINN. Telephone 174

John B. Smrekar, upravitelj za EVELETH, MINN.

Slovenska tiskovna družba

"Narodni Vestnik"

National Herald

DULUTH, - MINNESOTA.

✠ ✠ ✠

Izdaja tednik

"NARODNI VESTNIK"

Naročnina za celo leto - $2.00
za pol leta - $1.00
Za Evropo za celo leto - $3.00

✠ ✠ ✠

Izvršuje vsakovrstne tiskovine, kakor društvena pravila, vabila, vizitke, pismen papir, zalepke in sploh vsa v to stroko spadajoča - - - - dela. - - - -

Vse po zmernih cenah, okusno delo in točna postrežba.

Priporočamo se cenjenim društvam in posameznikom za naročbo potrebščin. uverjeni naj bodo da izvršimo delo pravilno in zadovoljivo.

Naše slovenske naselbine v solnčnati Coloradi.

Potne črtice, napisal M. Pogorelc

Trinidad.

Okoli Trinidada je približno 2000 naših rojakov, ki delajo po večini v bližnjih rovih kakor: v Primero, Tercio, Valdez, Morley, Sopris, Bowen, Petmond, Forbes, Romelville, Tolerburg, Berwind, Tobasco, Delagua, Aquilar i. dr.

Nekateri Slovenci imajo tukaj tudi svoje gostilne, trgovine in kmetije. Semkaj začeli so se naseljevati naši rojaki že pred kakimi 15 leti, seveda polagoma; a danes jih je pa že lepo število. Po zatrdilu rojakov, dela se tu v premogovnikih še dosti dobro; pri tem pa jaz nikogar ne silim v te kraje in mu tudi ne branim tu zaslužka. Plača se ravna po prostorih, kakoršnega delavec dobi.

Naši rojaki so tu okoli glede podp. društev še dobro organizirani in pripadajo k raznim Zvezam ter Jednotam. Je pa tudi še nekaj takih brezbrižnežev, kojim je podporno društvo deseta briga, češ, dokler sem še mlad, lahko zaslužim, ko postanem pa star bel bom v kako sirotišnico ali siralnico! Nekateri se pa zanašajo na javne prošnje pa naših istih v slučaju nezgode in nesreče.

Akc zasledujemo naše delavko življenje, čitamo o pogostih nesrečah, tega je poškodovalo, onega ubilo itd. Pri društvu ni bil nikakem. Bolnišnice so živa slika ako je naš slovenski trpin podržen nesrečam. Skoro povsodi h najdeš 5 do 6 naših rojakov, enj ali več poškodovanih. Žive, i očividne slike so pa tudi tuk. ližnja pokopališča, kjer je že ibližno 300 naših ponesrečenv zakopanih.

Samo dne 31. jan. 1910 žrtvolo je svoje življenje o priliki tastrofe Primero 35 Slovencev, med teh bil je samo jeden nad let star, ostali pa vsi od 18 do leta. Izmed teh bilo je samo zavarovanih pri Jednotah. abrali smo potrebno svoto, da imeli tudi ti nesrečniki dostoh pogreb in so njih imena tudi skupnem nadgrobnem spomin uklesana.

Mislili smo si: Skupaj ste urali, pa še skupaj počivajte! dite tudi drugim rojakom v ominu in izgled, kako naglo ko človeka nesreča zadene.. 35 slovenskih imen na tem na obnem spomeniku kliče in povašuje: Kdo je kriv naše smrti? dna in tužna naša stara domoa in ameriški kapitalisti!

Skupen spominek našim padžrtvam ni bil nikaka potrata, kor so nekateri kričali. Stropokrili so se z prostovoljnimalimi darovi rojakov in solnikov ponesrečencev. S tem pokazali rojaki okoli Trinidada se znajo tudi ravnati po em znanem geslu: "V slogi in nosti je moč!"

Walsenburg.

Naselbina Walsenburg je kaa 30 milj oddaljena od Trinida. Mnogo premogovnikov se stira v okolici gorioznačene elbine od 6 do 15 milj v okro. Slovencev dela tukaj v rovih bližno 400. Ob gotovih prilikakor pri svatbah, krstinjah pogrebih pridejo pa v Walsen g, kjer je par domačih goničarjev. Pred letom delalo se tukaj v obče slabo, a zadnje ece so se razmere zboljšale in dela vse dni v tednu. Tudi zaek je primeren po prostoru. Valsenburg je v gorski planja krasno okolico na visoke sneže. Zima je tu včasih dokaj a, izjemoma letošnje; poletje pa zelo milo obdano z bujnim skim zrakom. Tudi tukaj je sobratskih podp. slov. dru-

Pueblo.

Mesto Pueblo šteje 44.395 prealcev in se prostira 4666 čevnad morsko gladino in je izmed največjih in najstaih slovenskih naselbin na du. Slovencev prebiva tukaj 2000 do 3000; ti imajo po večini svoja lastna domovja, okoli mesta pa tudi obširne in lepe kmetije. Te kmetije donašajo jim dosti prebitka in plačila za njihov trud, ker razprodajo lahko svoje pridelke v mestu. Poleg tega oddaljeni so tudi od nezdravega mestnega dima rudoto pilnic.

V Puebli je večje število slovenskih trgovin z jestvinami, gostiln; lastnik največje trgovine v mestu z mešanim blagom je Slovenec, ki ima zajedno velikansko moderno urejeno dvorano.

V tem mestu živi še več drugih Slovanov, kakor Rusov, Poljakov in Hrvatov, ki imajo svoje lastne šole in cerkve. Tudi Slovenci imajo tu svojo krasno cerkev sv Jožefa in šolo. K cerkvi pripada iz opeke zidana lepa dvorana, kjer je pred nekaj meseci kazal rodoljubni Hrvat Peter Zebič svojo korenjaško moč. Zebič potuje že par let po Ameriki in ga ves svet občuduje vsled izvanredne njegove moči.

V Pueblu imajo Slovenci svoj domač list, tednik "Slovenski Narod", ki se tiska v lastni tiskarni.

Tukaj je mnogo podpornih društev ter pevsko društvo "Prešeren". Dramatika je pa menda zadremala ali zaspala. Zadnja leta priromalo je iz stare domovine več takozvanih "Ex profesorjev". Tu so si pridobili glas, a potem so jo pa na tihem odkurili tako, da marsikak rojak iz Pueble na tihoma kolne za njimi.

Glede dela ni tu preslabo. Rojaki se ukvarjajo po rudotopilnicah in znanih plavžih z železom; seveda je delo naporno in težko.

Odkar so zatvorili rudotopilnik "Philadelphia" in Eiler, je dosti slabše tukaj; od tega je že 8 let.

V Puebli jeveč zdravilnih rudninskih studencev in svetovnoznanih bolnišnic. Po teh bolnišnicah se uporablja naravne gorke kopelji pri raznih boleznih. Poleg bolnišnic je tudi tukaj več sirotišnic. Največja sirotišnica je v rokah katoliških usmiljenk. Zgradil jo je neki Irec v spomin svoji pok. soprogi, namesto nagrobnega spomenika. Žal, da primanjkuje temu dobrodelnemu zavodu denar za vzdrževanje. Tu notri nahaja se tudi precej slovenskih otrok.

Mesto Pueblo ima prekrasno lego v dičnimi parki. Visoki blesteči snežniki se pa skozi nasade in lepe zelene drevorede čarobno iz daljave po letu kažejo domačinom in potnikom v prekrasnih naravnih slikah.

Denver.

Denver je glavno mesto države Colo. Prostira se 5780 čevljev na morsko gladino in šteje 213.-381 duš. Slovencev je tukaj približno 600 ter so skoro vsi člani podpornih društev. Pripadajo po večini k Slov. podp. Zvezi na Zapadu.

Delajo pa po rudotopilnicah ali po velikih mesarskih klavnicah. Tu je najti slovenske trgovce in nekaj gostiln. V takozvanem Stock Yard Station (postaja klavnic) je celo naš slovenski rojak za poštarja.

Nedaleč od mesta je tudi nekaj premogovnikov, kjer je zaposljeno nekaj naših Slovencev tako tudi v rudotopilnici v Goldenu. Dela se tu tako bolj srednjemerno. Mesto Denver znano je dosti rojakom vsled znane zadnje konvencije J. S. K. J. Ima lepo lego, mnogo znamenitosti in naravnih krasot; mesto dokaj majestetično čuva in ogleduje krasni hrib "Pike Peak", štrleč 14,109 čevljev nad morsko gladino.

Colorado City.

V tem mestu prebiva okoli 100 rojakov, ki imajo pa vsi svoja lična domovja. Delajo pa nekateri po rudotopilnicah, drugi so pa uposleni na železnici pri nakladanju blaga v tovorne vozove. Naši rojaki smejo biti ponosni, ker stanujejo blizu "Božjega vrta" (Garden of Gods). Ondi je namreč krasna skupina rudečega skalovja, ki je podobno nekakim bogovom iz bajkeslovja. Od tukaj je lep razgled na hrib Pike Peak. Par milj oddaljeno od Colorado City se nahaja ob vznožju tega hriba naselbina Manitou z raznimi naravnimi lepotami. Znamenita je podzemeljska jama "Cave of the Winds" (jama vetrov), kjer izvirajo zdravilni studenci. Blizu stanujejo tudi Indijanci. Ne daleč od tega kraja je mesto Colorado Springs, visoko 5989 čevljev nad morsko gladino in šteje 29,078 prebivalcev. Colorado Springs je na Zapadu najbolj znano zdravišče vsled imenitnih naravnih kopelj za bolnike z protinom ali revmo. Tu je dosti hotelov. bolnišnic in velikanska šola za gluhoneme.

Blizu mesta Colorado Springs je mala slovenska naselbina Cortes, Colo., kjer se še ne dela dolgo časa. Rojaki so mi ponujali ondi medu ali strdi katerega so dobili na 30 čevljev visoki pečini. V to svrho mogli so pristaviti dolgo lestev in razstreliti nekaj skal, da so prišli do sladkega in okusnega zaklada.

Tu v Coloradi pečajo se naši rojaki kaj radi tudi z čebelorejo; sitno je pa, ker se roji čebel nase lijo v poljubnih prostorih najraje v kakej skalnatej duplini, do katerih je težko priti.

Victor, Colo.

V tej naselbini je par sto naših rojakov ki delajo v rovih blizu Pike Peak hriba v svetovnoznanih zlatih rudnikih Creeple Creek in Goldfield. Ti rudniki da jejo obilno zlata in so neprecenljive vrednosti. Zaslužek je še dosti dober, a težko je dobiti delo, posebno še novodošlecem ali začetnikom. V mestu je par domačih trgovin. Mesto Monitou je 50 milj od tukaj oddaljeno. Delavci ki so tu uposleni, vozijo se z električno železnico visoko v hribe do 9000 čevljev nad morsko gladino do zlatih rudnikov; vožnja je zelo slikovita.

Canon City.

Tukaj stanuje in dela okoli 100 Slovencev. Mesto šteje 5162 prebivalcev visoko je 5344 čevljev nad morskim površjem.

Tukaj se začenja veleznamenita Grand Canon Royal Gorge soteska preko katere pelje železnica do mesta Salida Colo, kakih 40 milj oddaljeno. Tu se nahajajo državni zapori za zločince in do smrti obsojene. Med temi je tudi par Slovencev. Jetniki so zaposleni po večini pri apnenicah.

Canon City je lepo pokrajinsko mesto. Naši rojaki stanujejo skupaj na takozvanem Prospect griču, ali "Hights", kjer je rudotopilnica. Ta topilnica je počivala delj časa, a sedaj je zopet odprta. Blizu Canon City je tudi mala slov. naselbina Rockvale (Skalnata dolina); rojaki delajo ondi v premogovnikih. Okoli Canon City je tudi par naših slovenskih kmetovalcev.

Salida.

Slovencev je tukaj približno 100, ki imajo po večini svoja domovja v takozvanem "Smelters Town". V rudotopilnicah se tu slabo dela in več rojakov je vsled tega že odpotovalo drugam.

Naši domačini imajo tu okoli le pe farme; posebno znamenita je kmetija rojaka J. M., ki ima v 9 vojih umetnih jezerih blizu pol milijona okusnih rib in ribic. Seveda jih ni mogoče natanjko prešteti. Mr. J. M. peča se večinoma z ribarstvom, kar mu dobro nese in tudi ni dosti dela pri tem poslu.

Dne 16. jan. pokopali so tukaj rojakinjo Marijo Valentinčič, ko maj 6 mesecev poročeno. Njen prvi mož Jak. Pate je bil policaj, ter v službi ustreljen. Zapušča petero nedoraslih otrok. Najmlaj ši rodil se je pred letom dni ravno 1 uro po očetovi smrti. Pokojnica bila je zavarovana pri J. S. K. J. in pri društvu Kat. Borštnarjev.

Mesto Salida se dviga 7050 čevljev nad morsko gladino, ter šteje 4425 stanovalcev. Tudi to mesto ima krasno okolico, obdano je v neposredni daljavi z velikimi snežniki, ki so včasih zaviti v gosto meglo. Čudno je pa, da v Salidi ni hude zime, po navadi je vedno tu toplo in brez snega.

Ne daleč od mesta je nekaj naravnih zdravilnih vrelcev in kopališč. Mesto je obkroženo z raznimi rudniki Tu je tudi križišče R. D. & Grand železnice ki vozi po najbolj slikovitih gorskih visokih soteskah na svetu.

Leadville.

Mesto Leadville je 10,200 čevljev nad morsko gladino, toraj je najvišje mesto na svetu. Ime je nastalo iz angleške besede "lead", vodim in "ville" naselbina. Je pa tudi zares to mesto v ospredju svojih tovarišev, kajti v njegovi okolici pridela se na leto do $15,000.000 vrednosti zlata, srebra in druge znamenite rude.

Nedaleč od Leadville izvira velik studenec sodavice (Soda Spring). V bližini tega studenca se nahaja v velikej zgradbi državni akvarij za umetno gojitev rib, ki je veljal $40.000. Od tukaj pošiljajo žlahtne postrvi in druge male ribe po celem svetu, najbolj pa po raznih državah Unije. Takih umetnih naprav imamo v Ameriki 30; jako poznata je tudi ona v Duluthu, Minn.

Vsakdo, kdor ima pripravno vodo, ali si naredi morda sam umeten ribnik, dobi lahko od države zastonj mlade ribe za gojitev, ako to prosi. Država ima svo je posebne agente, ki pobirajo po raznih vodah ikre. Te se v posebnih steklenicah na umeten način izležejo v gotovem času. Zaalega, katero razpošiljajo, je tako majhna, kakor ovseno zrno. V treh letih pa zrastejo ribe do prave velikosti, da so ugodne za trg.

V Leadville prebiva približno, 1000 naših rojakov. Po rudotopilnicah se sedaj bolj slabo dela; je pa malo bolje v rudnikih, kjer so po večini naši rojaki zaposleni. Nekateri so od družbe posebno najeti, da iščejo po hribih novo zlato ali srebrno rudo. Nekateri opravljajo ta velevažen posel na svojo roko; včasih se jim delo izplača, včasih pa ne, kajti ti zakladi skriti so globoko pod zemljo.

Slovenci iz Leadville ter okolice, Jacktown, Springstown in Ibx so združeni v več bratskih društev; imajo tudi svojo izborno lastno godbo na pihala V okolici je več slovenskih farmerjev v mestu pa naših trgovin in gostiln. Lastnik največje trgovine z mešanim blagom je Slovenec. V Leadville tudi ne primanjkuje, brhkih naših slovenskih deklet, deloma tu rojene deloma iz stare domovine. Ako bi se naš pok. Prešeren zbudil in prišel semkaj v Leadville, prepričan sem, da bi v počast našim slovenskim gorskim cvetkam zložil najlepši sonet. Škoda, da se mi Američani ne moremo ponašati z nikakim Prešernom.

V Leadville imajo rojaki svojo lastno lično cerkev in "Slovensko dvorano". Živijo medsebojno zadovoljno, mirno in veselo in večkrat odmeva kaka vesela pesem tu, — vrh planin.

Glenwood Springs.

Ime tega mesta bi prestavili v: "Studenci v gozdni dolini". Daleč na okoli znano je mesto Glenwood Springs vsled svojih zelo zdravilnih toplic. Po zimi ni tukaj gostov, a po leti se jih pa nabere iz Zjed. držav in Evrope obilno število. Najbolj znan je hotel "Colorado", ki je gotovo najlepše poslopje te vrste na svetu. Semkaj zahajajo le bogatini ali milijonarji. Tu se živi poleti od $5.00 do $25.00 na dan in še dražje. Vendar so pa za bolj priprosto ali siromašno ljudstvo tudi cenejša stanovanja. Te toplice so osobito učinkujoče bolnikom ki trpijo na protinu.

Slovencev je v tem mestu le malo, razun jedne gostilne in nekaj služkinj po hotelih. Vendar se v tem mestu ustavlja dosti rojakov, ker je križišče železnice.

V bližini je mesto Aspen (osa), kjer se pa slabo dela odkar je padla cena srebru. Tu se koplje le srebrno rudo kjer je precej Slovencev uposlenih. V mestu sta dve slov. prodajalni in par gostiln. Tukaj ima tudi dosti rojakov svoja lastna domovja.

V bližini Glenwooda je več premogarskih naselbin z malim številom naših rojakov.

Pred par leti zgradil se je tukaj znamenit Shashone jez. kamor se steka več voda iz raznih gorskih sotesk. Vodo se uporablja kot gonilno moč v velikanski elektrarni, ki dovaža električno silo in luč v razne kraje. Ta naprava veljala je vlado $12,000.-000. Voda se odtaka od jedne strani v jez, potem pa v reko Grand river (veliko reko).

Crested Butte.

Mesto Crested Butte je premogarska naselbina; v bližini so pa tudi srebrni rudniki. Slovencev prebiva tukaj par sto ki delajo po večini v premogovnikih. V mestu je par slov. trgovcev in go stilničarjev. Dela se tu bolj srednjemerno.

Rojaki so na društvenem polju dobro organizovani in imajo tudi slov. cerkev.

Mesto se dviga 9000 čevljev nad morjem; obdajajo ga od vseh strani visoki hribi, kjer je dosti divjačine; divjih mačk, jelenov, srn, divjih ovnov itd.

To mesto se kliče tudi "Orlovo gnezdo."

11 milj oddaljeno višje v hribe je mestice Floresta (cvetličnjak). Običajno se dela v premogovniku tu samo od 5—6 mesecev na leto vsled snega in zime in to v poletnem času; kadar se pa dela, se po zatrdilu rojakov ondi dobro zasluži.

Somerset.

Mesto Somerset (Zahajajoče poletje) je oddaljeno 36 milj od mesta Crested Butte in to se mora hoditi le peš čez gorovje. Po imi je pot vsled visokega snega nepristopna. Spomladi, ali po leti je tu kakor v raju. Tu vidiš lepe kmetije z krasnimi vrtnimi in sadnimi nasadi. Baš v Somersetu je lemalo snega, kar je naravno čudo; obnebje podobno je onem v Californiji, ker drevje celo v zimskem času zeleni. Ako zapade sneg, skopni v kratkem. To zimsko toploto pripisujejo podzemskim gorkim plinom, ki se tvorijo v rovih.

Slovencev je tu približno 100; delajo po premogovnikih, tudi je nekaj rojakov na svojih krasnih kmetijah. Dela se v rovu ne preslabo, ne predobro.

Slovenci živijo tu složno in zadovoljno; kaj radi gredo v prostem času na lov. Svoječasno imeli so naši rojaki 6 ujetih živih medvedov. Kadar se zaloti medvedko, mladiči zbežijo; nato se jih vjame in lahko vdomači. Žive medvede spravi se lahko v denar komur ni mar kožuhovina.

Blizu Somerseta nahaja se še par manjših premogarskih naselbin kjer vlada zadovoljnost, mir in pristna slovenska gostoljubnost, kakor se isto sploh po vseh slov. ameriških naselbinah najde.

POZIV ROJAKOM!

Več se je že pisalo in oglašalo v slovenskih listih v Ameriki glede nove knjige "Amerika in Amerikanci" katera kmalu izide izpod peresa Rev. J. M. Trunk-a, toda kakor se nam poroča, zanimanje še ni tako povoljno, kakor bi bilo sploh pričakovati, zatoraj še enkrat opozarjamo cenjene rojake na omenjeno knjigo ki obeta biti nekaj v resnici lepega na slovenskem književnem polju; ako hočete toraj da bodemo imeli knjigo, ki bode dajala kredit Slovencem v Ameriki, se moramo sami nekaj potruditi za to.

Založnik knjige prosi vse Slovence širom Amerike, za razne slike iz domačih krogov kakor tudi veselic ,družtvenih in druzih shodov toraj rojaki, zanimajte se za to in preskrbite založitelju potrebne slike, kakor tudi gradivo v obliki domačih opisov. Čas je že vendar, da podpiramo malo bolj naše požrtvovalne rojake na književnem polju, tukaj se gre za čast Slovencev, ki stanujejo v Ameriki in nikakor ne smemo si pustiti predbacivati, da nismo sami skrbeli za lastno javnost in koristi.

Na drugem mestu smo prinesli nekaj kritike glede prvih slik, ki bile nameravane za novo knjigo, od kar je ta kritika spisana, nas zagotavlja g. izdajatelj, da bodejo odstranjene vse take slike ki ne bi odgovarjale resničnosti ameriških Slovencev, zatoraj pričakujemo, da bode ta knjiga nekaj izvanrednega za ameriške Slovence in naša dolžnost je, da se zanimamo za tako delo, katerega tako nujno potrebujemo; idite toraj na roko založniku in pisatelju te knjige, da mu bode vsaj v tem trud olajšan, kajti na drugih straneh je tako dovelj truda in zaprek, katere pa mi lahko z malo požrtvovalnosti dosti olajšamo.

Shanon Livery Company.

CHISHOLM = MINN.

Zraven mestne dvorane. Phone23 .

Imamo na razpolago čile in zdrave konje, po primernih cenah.

Posebno se priporočamo za pogrebe in ženitovanja.

Pridite in naročite.

Peter Kraker

Albany, Minn.

Trgovec s poljskimi pridelki, jajcami, prešici itd. na debelo in drobno.

Slovenski trgovci kadar, rabite enake zaloge, obrnite se na me in izvrstuo blago vam je zagotovljeno.

Najvecja pivovarna na Mesaba Range je

VIRGINIA BREWING CO.,

katere slovenski zastopniki so:

FRANK VERANTH, ZA ELY, MINN.

JOHN LAMUTH, ZA EVELETH, MINN.

MATH. TURN; zastop. za Aurora, Minnesota.

Vari izvrstno pivo.

Pivovarna: Virginia, Minn.

Miners State Bank

Chisholm = = Minn.

Pošilja denar, zavaruj posestva in izvršuje vse bankarske in notarske posle, ter prejemlje zemljiške davke, prodaja vožnje listke.

Osebna odgovornost 5,000.000.

W. B. Pratt, blagajnik. Frank Gouže, pom. blagajnik.

Plačuje 3% od vlog.

Manufakturna trgovina in grocerijska prodajalna

Slogar Bratje

ELY, Minn.

naznanja svojo novo otvoritev ter se priporoča v obilen obisk. V zalogi sveže grocerisko blago. Bogata izbera ženske in možke oprave in obuval. Naročila se dostavljajo na dom.

Bodočnost slovenskih podpornih Jednot.

Spisal G. L. B.

Bodočnost naših podpornih organizacij postaja najbolj pereče vprašanje tisočerih članov različnih Jednot v Ameriki, vprašanje katero bodemo morali rešeti preje ali sleje, čim preje tim bolje. Obžalovanja vredno je sedaj, da naši rojaki in člani raznih Jednot nočejo zapopasti, kako važno je to vprašanje za njih lastne koristi in koristi njih potomcev, in da nočejo upoštevati, s kako hitrimi koraki hitimo proti prepadu iz katerega se nam bode težko, ali morebiti sploh nemogoče rešiti

Sistem marsikatere slovenske podporne Jednote je še danes jako primitiven in površen kakor je bil sploh površen pri vseh prvih Jednotah, ki so takorekoče poslovale iz rok v usta in niso mislile na bodočnost, dokler jih ni v to primorala britka izkušnja in polom. Nekatere Jednote so storile par korakov za trdnejšo bodočnost, toda popolna ni še nobena slovenska Jednota v Ameriki in vsaka bode morala se preinačiti sistem, in povišati asesmente, ako si bode hotela zagotoviti trajno bodočnost in se obvarovati pred polomom.

Pisec teh vrst je že pred leti opozarjal slovensko javnost v Ameriki in člane raznih Jednot po kako nevarnem potu korakamo; oglasili so se še drugi "preroki" iz raznih naselbin kakor Chicago, Cleveland, Milwaukee in drugod; in tudi od uradnikov ne, od katerih bi bilo res pričakovati, da bi malo bolj resno premislili kako velikanske odgovornosti nosijo na svojih ramenih Zakaj se ni nihče zavzel zato je največ pripisovati temu, da je vsak teh "prerokov" povdarjal golo resnico, da člani naših Jednot premalo plačujejo, primeroma z podporami, ki jih dobivajo od svojih organizacij in ker se vsak boji povišanja prispevkov, je vsak molčal in še molči, dokler le more; toda tako molčanje je jako zapeljivo, resnica mora na dan pa če je še tako neprijetna.

Ameriške podporne organizacije je v obče, so se porodile iz žive potrebe. Delavci so jih vstanovili in za nje so bile namenjene in so še; te so edino zavetje velikanski množini, ki si ne more drugače veliko preskrbeti za svojce, v slučaju ponesrečenja ali smrti; in kakor ima vsaka stvar majhen začetek, tako so tudi podporne organizacije vzrastle iz malega začetka v sedanji veliki obliki, ki združuje na milijone članov. Začetek je bil težaven, a namen je bil jako dober; toda sistem po katerem so mislili poslovati je bil tako površen, da se je kmalu po kazalo, da ne bode šlo dalje. Nikogar ni bilo, ki bi bil naredil dober proračun, katerega sploh ni bilo mogoče narediti, kajti takih organizacij ni bilo poprej nikjer drugje; morali so toraj rabiti lastne izkušnje in slučaje umrljivosti na podlagi, katerih so nakladali svoje mesečne prispevke. V začetku je bilo splošno mnenje, da bode zadostovalo, ako se zahteva asesment samo takrat, kadar nastane kak smrten slučaj; nikomur ni prišel na um rezervni sklad, kakor tudi ne, da bodejo enkrat vsi člani starejši in da bodo vsi umrli.

Podporne organizacije drugih narodnosti so imele že veliko izkušenj na tem polju. Ko so se porodile naše Jednote, so pozneje na podlagi svojih izkušenj sestavljale štatistiko, ki jim je odprla oči; marsikatera Jednota v obče je prepozno to spregledala in je morala razpasti. Več drugih se je zopet težko obdržalo; a vse so morale konečno pripoznati, da morajo trezno in resno misliti na bodočnost, da morajo imeti rezervni sklad, in da morajo v mladih letih plačati malo več kakor porabijo, ako hočejo v starosti imeti kaj upanja na svoje podpore; tako tudi, da morajo starejši člani več prispevati, kakor mlajši, za katere ima tudi Jednota toliko večjo in prejšnjo odgovornost.

Ko se je leta 1894. vstanovila prva slovenska Jednota v Ameriki, je bilo še splošno mišljenje, da bode obstala na podlagi drugih sličnih organizacij; toda previdni delegatje so na nekem zborovanju te Jednote uvideli nevarnost tega sistema in napravili so prvi korak za boljšo bodočnost s tem, da so vstanovili rezervni sklad in razdelili asesmente po starosti članov. Novi sistem, ki je veliko boljši kakor prvi, vendar še ni popolen, ker nedosegajo asesmenti dobro preračunjenih svot, ki bi zagotovili Jednoti trajno bodočnost.

Leta 1898 se je vstanovila druga Slovenska Jednota v Ameriki, to je "Jugoslovanska Katoliška Jednota", ki pa ni bila v začetku nič boljša od drugih, ker je bila vstanovljena na ravno tako površni podlagi, kakor njena predniča. Poslovala je celih deset let, predno se je zamoglo prepričati člane o potrebi premembe in uvedba modernega in bolj preračunjenega sistema. To se je konečno zgodilo leta 1910 na zadnjem zborovanju Jednote v Denver, Colo.

Jednota je s tem naredila prvi in velik korak za zagotovljeno bodočnost, kajti njene finance so koj prvo leto novega sistema bolj napredovale, kakor pa v vseh desetih letih njenega prejšnjega delovanja. J. S. K. Jednota ima danes, lahko rečemo, najlepše urejen sistem, a še ne moremo trditi, da je absolutno trdna, kajti njeni asementi še ne dosegajo od veščakov določenih svot; nasproti pa tudi plačuje največje podpore. Toraj če ne moremo trditi o Jednotah, ki so že naredile korake naprej, da so popolnoma trdne, kaj si lahko mislimo o drugih, ki so še na starem potu.

Tretja večja slovenska podporna Jednota v Ameriki je "Slovenska Narodna Podporna Jednota". Ta jednota je kaj hitro napredovala po številu članov, toda po sistemu katerega je sprejela v začetku, ni mogla povzdigniti svoje blagajne kakor bi bilo želeti. Čas pa prihaja hitro, da se ne bodejo Jednote merile po številu članov, niti se ne bode vprašalo katera je ceneja, ampak katera ima več v blagajni in boljši sistem za svojo bodočnost. Videti pa je, da so na krmilu S. N. P. J. tudi previdni in dalekovidni rojaki ker, dasi je še njeno zborovanje nad leto dni oddaljeno, je glasilo že opozorilo svoje člane o veliki potrebi premembe sistema, oziroma nekaj vkreniti, da se Jednoto zaščiti pred končnim polomom, ki ji preti po sedanjem sistemu, to je zvikšanje asesmenta in rez. sklada. Z veseljem opazujem to gibanje in upam, da bode isto plodonosno za omenjeno Jednoto, kakor tudi za vse druge, ki še niso nič storile za bodočnost svojih članov, ki stavijo svoje zaupanje v nje.

Bodočnost naših Jednot v Ameriki je tako velikanske važnosti za slovensko narodnost tukaj in v stari domovini, da se moramo poprijeti tega vprašanja z vso resnobo, treznostjo in premislekom. Vsi slovenski listi v Ameriki ,če so glasilo kake organizacije ali ne, bi morali razmotrivati o tem velevažnem vprašanju za naš narod in postaviti svoje čitatelje na jasno da ne bode prepozno. Statistike imamo dovolj na tem polju in danes se že lahko učimo iz izkušnje drugih, a nekaj tudi že iz naše lastne izkušnje. Kdor opazuje gibanje podpornih Jednot, mora priznati, da bodemo v marsikateri državi morali nekaj storiti, ako bodemo hoteli imeti nadaljne pravice poslovanja v njih.

Izpod peresa rojaka Zakrajšeka, ki se je nedavno oglasil v glasilu S. N. P. Jednote glede bodočnosti naših organizacij, prihaja marsikaj podučnega, in ker se po večini z njim strinjam in smatram tako razmotrivanje za dobro v javnosti ne glede na organizacije, naj mi bode dovoljeno ga v nekaterih odlomkih dobesedno citirati. G. Zakrajšek pravi:

"Človekoljubna in vzvišena je jednotina naloga in zato tem važnejša, težja in odgovornejša. Važna zato, ker je vezana pomagati in podpirati tedaj, kedar je potreba najnujnejša, t. j., ko si človek sam ne more pomagati oziroma svoji rodbini; težka in odgovorna pa zaradi številnosti podpore zahtevajočih slučajev in zaradi številnosti gospodarjev, kajti vsak član je obenem tudi gospodar in kot tak moralno vezan posezati v jednotino gospodarstvo. Da pa mora Jednota vršiti tako velevažno nalogo, je prvi vrsti potrebno, da ima na razpolago dovolj onih sredstev, ki so potrebna za izpolnjevanje njenih obveznosti, to jest, treba ji je zadosti denarja. To smo pri stvari. Ali pa sedanji jednotini dohodki zadostujejo za izpolnjevanje vseh obveznosti, ki jih ima jednota napram svojim članom? Ne, nikakor ne! Kakor vemo, ima Jednota le toliko, kolikor dobi od svojih članov in nič več in nič manj. Temu nasproti pa stoji dejstvo, da je Jednota vezana dati svojim članom več kot pa od njih dobi.

Veliko se je že pisalo o tem in onem, kar bi moglo rešiti naše Jednote v času, ko pridejo do v prejšnjem poglavju navedene kritične pointe. Vsemu temu pa stoji nasproti golo dejstvo, da Jednote do danes niso storile veliko v tej smeri.

Tega greha se pa nikakor ne sme šteti v zlo posameznikom — uradnikom, ker isti imajo nedovomno dovolj posla z tekočo upravo Jednote in nimajo časa posvečati se takim vsakdanjim problemom. Radi ali neradi moramo priznati, da smo tega greha deležni vsi jednotini člani brez izjeme. Res je sicer, da je vprašanje, tičoče se jednotine bodočnosti, tako preporno in tako kompliciranо, da čim natančnejše o njem razmišljamo, tem preporнejše in tem bolj kompliciranо se nam zdi. A to ni nobena opravičba za našo tozadevno brezbrižnost. Ako je ta problem pretežak za enega, naj se ga lotita dva trije, deset, celo društvo, magari cela Jednota, in vspeh ne bo izostal. Glavno je, da se enkrat začne in začeti se mora takoj: kajti čas, ki ga imamo še na razpolago je kratek, a zato tem dragocenejši in resnejši. Vsako odlašanje bi bilo tako za Jednoto, kakor za posamezne člane, usodepolno; zato složno na delo, delo, dokler je še čas!

Nerešeno ostane sedaj samo vprašanje: kje in kako začeti? Ali naj morda zvišamo asesment in zvišati bi ga morali takoj in sicer na $2.50 mesečno! Po mojem mnenju bi imelo vsako tako zvišanje zelo slabe posledice, nam reč, da bi začeli sedanji člani odstopati in novih bi sploh nič ne pristopilo, ker bi šli raje drugam, kjer je asesment dokaj nižji. Ali naj mar znižamo bolniško podporo in smrtnino? Tudi tega bi se ne dalo storiti brez usodepolne škode iz istega vzroka, ki zabranjuje zvikšanje. Edina pot, ki nam še preostaja, je dobiti vir novih dohodkov. Kje in kako priti do njih; to naj bo predmet stremljenju in raziskavanju nas članov vseh."

Komentara k temu ni treba veliko. G. Zakrajšek je povedal golo resnico, da bode treba marsikateri Jednoti, in posebno še tistim, ki niso storile še nobenega koraka naprej, da premene svoje finance. Nadalje priporoča g. Zakrajšek, da bi se Jednote podale na trgovsko polje, da bi vstanovile velike kmetije in iz teh skušale dobiti dovelj dobička za pokritje deficita, ki se vsak dan dela pri Jednotah. O tem ne bodem govoril sedaj. Vsak eksperiment je dober, ako se previdno začne, ako bi se kaj tacega začelo, se mora pomniti, da mora biti podjetje popolnoma v rokah posameznega odbora. Jednota ne sme rabiti denarja, ki ga nabira v svrho smrtnin in podpor, za trgovska podjetja. Dvomljivo je sploh, če bi zavarovalni komisarji dovolili Jednoti tak korak. Do sedaj mi ni znano, da bi imela sploh ktera druga Jednota kaj sličnega; vse se opirajo edino na zadostne asesmente. Resnica je, da je povišanje asesmenta pri vsaki Jednoti zelo težavna stvar, največ zato, ker niso naši rojaki še dovolj informirani o potrebi vsega tega, zatoraj bi bil prvi in najboljši korak za vse Jednote in slovenske liste v Ameriki, da bi začeli razjasnjevati to, tako važno zadevo in prepričevati naše rojake o veliki potrebi združenega postopanja. Vsaka Jednota mora pomniti, da samo veliko število njenih članov ne bode pred polomom, ki bode toliko večji čim dlje časa se bode odlašalo.

Za to agitacijo bi se morali zavzeti vsi uradniki slovenskih podpornih organizacij v Ameriki, kajti na njih ramenih stoji veliko večja odgovornost, kakor si žal marsikateri domišljuje. Uradniki imajo veliko večjo priliko zasledovati dogodljaje na tem polju, kakor pa člani Jednot, zatoraj toliko več lahko storijo. Od njih je veliko odvisno, kaj se bode storilo v tem oziru. Od uradnikov je odvisna bodočnost takih organizacij bolj kakor pa od članov, zatoraj je njih sveta dolžnost, da se zavedajo, kam vodijo svoje organizacije. Bodočnost bode sodila naše delo; ako bodemo zavozili naše podporne Jednote samo zaradi tega, ker se nismo dali podučiti in prepričati o prepotrebnih premembah, bode krivda po vsej pravici ostala v prvi vrsti na uradnikih, ki sedaj poslujejo. Toda sami uradniki tudi ne morejo tega doseči, ker oni so le služabniki vseh članov Jednote in imajo roke polne drugega dela; potreba je torej izobrazbe med člani vseh Jednot in potem združenega dela.

Čas je že da se člani vseh Jednot zanimajo za to velevažno točko in začnejo delovati za sigurni sistem in bolj varno bodočnost.

FINANČNO POROČILO J. S. K. JEDNOTE.

Finančno poročilo J. S. K. Jednote, katero je pred kratkim priobčil "Glas Naroda" v New Yorku, jasno kaže, da je zadnja konvencija te Jednote v Denver, Colo. delala jako previdno ker je premenila svoj stari sistem in se oprijela novega in bolj modernega. Koj v prvem letu poslovanja po novem sistemu so se finance zelo ugodno dvignile in pričakovati je, da se bode Jednota na novej in trdnejšej podlagi zelo povspela. Z obžalovanjem je pa opazovati, da je bilo v preteklem letu nekaj članov, ki niso zamogli zapopasti potrebe te spremembe kar so pokazali s tem, da so odstopili. Jednota ni sicer napredovala veliko s člani, toda odstopili so bili po večini stari člani, ki so s svojim odstopom le sebi škodili, vkljub temu pa so se Jednotine finance zboljšale skoraj za več kakor v celih letih njenega prejšnjega obstanka, kar je zelo ugodno.

Naši rojaki bi kaj pametno storili, ako bi z malo večjo resnobo mislili na razne podporne organizacije h katerim pripadajo; resnica je, da vsaka Jednota in družtva imajo dober namen in veliko se je že dobrega storilo po naših organizacijah; vendar pa lahko trdimo z največjo resničnostjo, da je veliko teh organizacij, v katere naši rojaki sedaj stavijo svo je zaupanje za podpore, ki se morejo le v nedoločeni bodočnosti izplačati, ki niso na trdni podlagi, zatoraj je premisleka vredno h katerej Jednoti človek pristopi ali pripada, če je ista na trdni podlagi in če se sploh kaj trudi za sigurno bodočnost.

Finance pri J. S. K. J. so sedaj ene najboljših, kar jih imamo za naš narod v Ameriki, zatoraj je pričakovati, kadar se ljudstvo enkrat prepriča o tem, da bode Jednota bolj rastla tudi v številu članov uspešno, kakor se je pokazala zadnje leto v finančnem obziru.

SVARILO ROJAKOM!

Pred nekaj meseci smo opozorili naše rojake po Minnesoti na neke vrste zavarovalne agente, ki so hodili po hišah z namenom pridobiti člane za poškodbeno družbo 'Accident Insurance Co.'. Prišli smo na sled velikemu nepoštenju od stranih teh agentov v tem, da so pisali zaposlenost svojih članov v drugo in manj nevarno kakor ista v katerej so bili dotičniki v resnici vposleni; razume se, da bi v slučaju ponesrečenja taka družba odklonila odgovornost in ne bi hotela plačati podpore ako so se ponesrečili v bolj nevarni službi kakor so bili sprejeti tedaj ko so se zavarovali. Kako podlo so delali ti agenti nam kaže samo nekaj slučajev na Ely, Minn. Na primer: štirje rojaki so se dali zavarovati pri tej družbi, (bila je Plymouth Accident Insurance Co. iz Minneapolisa, Minn. Trije so bili vposleni kot navadni rudarji v železnem rudniku a jeden je bil kurilec (Fireman). Agent te družbe je pa navedel okupacijo jednega za knjigovodjo, druzega za bankirja, tretjega za poslovodja (Superintendent) in četrtega pa za mestnega trgovca. Kaka zmešnjava bi to bila, ako bi bil kateri izmed teh ponesrečen?

Mi smo se potegnili za to in se obrnili na zavarovalnega komisarja Minnesote, ki je storil potrebne korake, da se je tej nepoštenosti stopilo na prste. Zavarovalni komisar nam je odgovoril med drugim to-le:

"Gentlemen: —

I have had the matter of the "Plymouth Casualty Co." investigated and find, that the Applications for these policies were solicited by one Charles Laushe of Eveleth, Minn. For your information will say, that Mr. Laushe, as a result of the efforts of this departement, pleaded guilty on September 6th last, to a violation of the Insurance Laaws ond was sentenced to a term in the County jail, which sentence was suspended during good behaviour. Mr. Laushe was discharged from the service of the Plymouth Casualty Co. shortly after these policies were written."

Obžalovanja vredno je, da je bil naš rojak Karol Lauše oni, ki je zastopal to družbo in je delal tako nepošteno. Nekoč se je baje celo izrazil, da posluje samo tam, kjer ve, da so naši rojaki še "zeleni". Pač je čas, da se takim nepoštenjakovičem prepreči vsako nadaljno delo, toraj rojaki bodite previdni, ne zaupajte tako važnih stvari nikomur katerega ne poznate; ne zavarujte se pri tujih družbah poprej, dokler niste vprašali moža ki razume tak posel; pred vsem pa pazite kake pogoje da nosijo vaše police ali certificati. Ako sami ne znate čitati, nesite jih k rojaku ki ve in vam pove, kaj zamorete pričakovati od družbe, pri kateri ste se zavarovali in v katero ste stavili svoje zaupanje. Zavarujte se pa pri stalnih agentih ki živijo med vami in so znani med vami kot pošteni in zanesljivi možje. Vsaj jih imamo tudi med našimi rojaki dovelj po vseh večjh naselbinah v Ameriki in posebno še v Minnesoti. Takim pa, ki kradejo drugim poštenim delo me, pokažite brco, da si jo bodejo zapomnili.

IŠČEMO ZASTOPNIKE.

V vsaki slovenski naselbini v Ameriki dobili bi radi zastopnika za naš list prot primerni odškodnini. Oni rojaki, kateri bi hoteli iti s svojo požrtvovalnostjo v tem slučaju nam na roke, naj se za pojasnilo obrnejo na upravništvo lista.

"NARODNI VESTNIK" ZA VAS, VI ZA NJEGA!

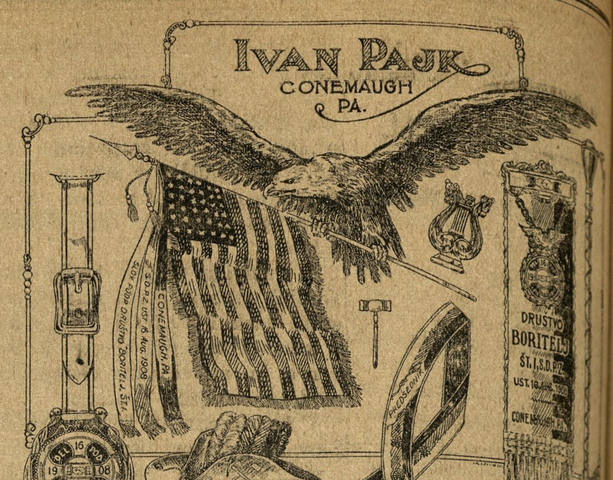

Se priporoča cenjenim društvom za obilno naročilo vsakovrstnih društvenih potrebščin: zastave, bandera, regalije, pogrebne koramnice, klobuke, kape, trobojnice itd. Cene nizke, blago pošteno. Moj poštni naslov: L. BOX 328.

First National Bank

ELY - - - MINN.

Kapital $50.000. Preostanek $11.000.

Plačuje od ulog po 3% * Pošilja denar in ruje posestva.

Josef Sellwod, predsednik; R. M. Sellwod, podpresenik; L. J. White, blagajnik; A. L. Sundholm, pom. blagajnik.

Maks Volčanšek

Eveleth - Minn.

Je otvoril prvo slovensko trgovino v Minnesoti z znimi likerji na debelo.

Rojaki!

Kadar pohajate slovenske gostilne, zahtevajte go, katero prodaja vaš rojak, in

Trgovci!

Dajte naročila svojemu, kateri vam da najboljše blago po bolj ih cenah kakor tujci. Prihranite na čila za njega.

Najmočnejša narodna banka v Mesaba Range je

First National Bank

HIBBING - MINN.

Premoženje cez $1,000.000·00

Posebno se priporočamo za zavarovanje in pošiljanje d

Od vlog plačamo po 3% obresti.

W. Simon & Company

212 W. Michigan St. - - Duluth, Minn.

Trgovina z

likerji in smodkami na debelo

Naše LILLIWICK RIE žganje je že povsod najbolj priljubljeno.

Naše TOM RED in LA MISNO smodke so izdelane iz najboljšega tobaka

V zalogi imamo tudi pristni kranjski brinjevec, tropinovec in druge pijače, katero smo importirali naravnost iz Kranjskega.

Vprašajte po našem blagu po vseh gostilnah Vsi boljši gostilnicarji ga prodajajo.

Naš zastopnik je g. Anton Gerzin, kateri bodo obiskoval vse rojake. Prihranite mu naročilo.

W. Simon & Company

Duluth, Minn.

Kmetijsko vprašanje Slovencev.

Spisal Viljem Brunschmid, st.

Mnoge slovenske družine, mnogi samci in tudi samice namerava jo iti na kmetije, a se ne morejo odločiti za ta korak iz različnih vzrokov.

Neke zadržujejo otroci radi šole; druge drži nazaj socijalnost mesenega življenja; zopet druge bojazen pred teškim kmečkim delom; neki se krčevito drže dva do tri dolarje dnine na dan brez koje se ne upajo živeti; mnogi se ne upajo na farme ker se boje prevare, nevgodnega podnebja, nevspehov, zgube; in večina se ne more odločiti na farmo ker jim manjka vsacega znanja o ameriškem kmetijstvu in o življenskih razmerah ameriškega farmerja.

Prigovarjati in siliti odraščene ljudi za ta ali oni korak je neumnost; vendar v splošnem je treba poduka in navdušenja, sicer bi se nikdo ne upal zapustiti pregostih kruhoborskih vrst, in pričeti kar si že bodi na lastno pest.

Malo preveč je med nami pesimistike, in malo premalo eneržije, podjetnega duha in samozaupanja, drugače bilo bi po Ameriki nekaj več samostojnih slovenskih gospodarjev kot jih je. Zadnjih pet let se je v tem sicer mnogo obrnilo na bolje; naše ljudstvo hrepeni vedno bolj po neodvisnosti, po dosegi lastne domačije, ki naj nam da stalno delo in stalni zaslužek, a vsejedno, naše preseljevanje iz industrijalnih krajev na lastne farme, naše slovo kruhoborskim vrstam in vstop v vrste svobodnih gospodarjev, vrši se prepočasi.

Razpravljalo se je zadnja leta po časnikih in brošurah mnogo o ekonomičnem razvoju našega naroda; in to delo ni bilo popolnoma zastonj, ampak odprlo je mnogim oči, da so jeli misliti na njih prihodnjost, in nobena doba ne more zabeležiti začetek toliko slovenskih farmerev kot ravno zadnjih pet let. Upanje, da bo ta razvoj leto za letom povoljnejši, in splavno, bolj sistematičen, tako, da bo slovenski narod dosegel tu i par vzornih kmetijskih naselbin, ki bi bile najboljše sredstvo za propagacijo misli združenega, kompaktnega naseljenja.

Kar se tiče šolskega vprašanja naše dece, kar se tiče socijalnega vprašanja odraslih, naj bo povedano kratko, da se rešujete te dve vprašanji v skupni naselbini, v kmetijski vasi ravno tako ugodno kot je to storeno za **navadnega** delavca v mestu. Bati se ni, da bi otroci ne bili deležni poduka ljudskih šol, če se stariši naselijo v takih, če gre deset, dvajset ali več mož skup v isto okolico kmetovati. In tudi socijalne, družabne razmere so skoro iste v večjih kmetijskih naselbinah, kot jih ima delavec v mestu. Ljudje se povsod izobrazujejo, zabavajo, tvorijo lahko razna društva in zadruge, in življenje kmečkih naselbin je mnogi veselejše in srečnejše ure kot življenje v mestu, posebno, če je človek v mestu brez denarja in brez zaslužka.

Tisti, ki se boje kmečkega dela, oziroma tisti, ki so zadovoljni s stanjem delavca in njega žalostne prihodnosti, ko ga objamejo leta starosti in onemoglosti, bilo bi nespametno prigovarjati za kmetije, dokler ne uvidijo te boljše prilike sami.

Vsem stalim rojakom pa, kojim je njka vsaj površno znanje o ameriškem kmetijstvu, o podnebju in o druzih tacih stvareh, položil bi na srce, imejte malo več energije, malo več zaupanja v sebe in v svoje, in z vašim umom in vašimi lastnimi rokami pridobili boste si vse potrebne znanosti, pridobili boste kruh in premoženje in tudi vtaki meri s kojo se navadni dninarju nikdar merilo ni in ne bo.

Slovenskem prisiljencu je ameriško podnebje raznih držav manj znano bolj neznano. So kraji, ki niso skoro nič dežja, in kjer je živinstvo jako riskirana in vaga kot stvar. So zopet drugi kraji kjer vladajo vlažne razmere in mučna sopara v taki meri, da človeško zdravje v vedni nevarnosti. Obeh teh krajev naj se Slovenec ogiba, dokler je še dovolj kmetijske zemlje tam kjer ni treba večnega strahu pred tema vnicujočima neprilikama.

Je še tretja neprilika, s katero nisem nič kaj prijatelj, in to je sedemesečna sibirska zima nekaterih pokrajin. V splošnem nisem proti zimi; a, če mogoče, je boljše ogniti se držav, kjer leži zemlja in v njo investiran kapital vsako leto sedem do osem mesecev mrtev. Vendar zima ni nikaka zapreka proti vspešnemu kmetijstvu, ampak le proti življenskimi vgodnostimi; sever ima najbrže razmeroma več bogatih farmerjev kot jug, in tega povsod je boljši trg na severu.

Slovenci silijo jako radi v gozde, kjer je zemlja posuta s štori in grmovjem. Proti temu ni ugovora od moje strani. Opozarjam pa, da treba vpoštevati teško delo čistenja, ki traja leta in leta, in je jako slabo plačano, tako, da pride slednjič zemljišče predrago za navadno kmetijstvo, če se prišteje kupni ceni še vrednost dela in zamude čistenja. Če je les toliko vreden, da se delo splača, in če je prst izvanredno dobra, ter zemljišče blizu železnice in blizu dobrih trgov, je moje mnenje, da je vredno čistiti redek gozd za kmetijske svrhe le tedaj, ako se jih več skupaj naseli in si obratno pomagajo pri čistenju in pri prodaji lesu in drv. Posamezni naseljenec, daleč od železnice, na peščenem svetu, v gošči prepreženi z grmovjem in štori, storil bo pa veliko neumnost, če se loti pripravljati tako zemljišče za plug.

Vsak, kdor misli kupiti zemljišče naj si ga ogleda z lastnimi očmi, in tu povdarjam, da peska ne kupiti pod nobenim pogojem; dobi se ga še dovolj zastonj od vlade celo v centralnih državah te Zveze.

Zdravi kraj, dovolj dežja, neprepredrago čiščenje in dobra rodovitna prst, to so glavne točke na katere se ozirati pri nakupu zemljišča, in pa, samovmevno, na zanesljivo lastninsko pravico. V drugi vrsti pride v poštev še železnica in trg; a če so gornje stvari ugodne, dosegle se bodo tudi slednje prej ali slej.

Določiti vgoden kraj za naseljevanje je jako važna naloga, a reši se primeroma lahko, če je le dovolj ljudi za naselbino. Ozirati se je pa treba na kraj kjer vspeva vse kot v stari domovini — pšenica, koruza, oves, ajda, detelja, krompir, fižol, zelenjad, sadje in grozdje, in sploh pridelki, katere Slovenec pozna še od mladih nog, med katerimi se je porodil in med njimi zrastel, in so mu bolj doma či kot pridelovanje bananov, pomeranč, riža in bombaža in drugih tropičnih rastlin, ki so vsekakor dobičkanosne, vendar nam to liko ptuje, da bi se morali njih negovanja učiti.

Goveja živina, konji, svinje, ovce, kure, bučele, razna žita, krompir in druge gomoljnine, razna zelja in zelenjad, sočivje, vrtnina, sadno drevje in trs in domače cvetlice, to naj zadostuje za Slovenca in vtem bo našel dovolj dela in razvedrila in zaslužka, ter bo bolj srečen in vesel, čutil se bo bolj doma, kot v tropičnih pokrajinah, četudi so krasne, če se krasno pretvorijo in zboljšajo, kar vzame čas in denar in trud ravno tako kot prestvor pokrajin z manj vročim podnebjem, z vremenom kakoršnega je Slovenec navajen.

Živinoreja, svinjereja in kurjereja, to so panoge kmetijstva, ki dajo denar vsaki dan, ki gredo roka v roko, in so podvržene najmanj uinam, in te bi jaz priporočal slovenskim naselbinam, da se jih oprimejo z vso resnostjo z vso eneržijo, in dvoma ni, da bi ne bilo povoljnih vspehov. Seve, pečati se je treba tudi s konjerejo, z ovcami, z bučelami, s pridelovanjem hrane za človeka in žival, a kmet naj ne cepi svoje moči in svoje vede na vse strani, ampak naj osredotoči svoj glavni pozor nekaterim panogam kmetijstva, on naj bo špecijalist gotovih strok, in to mu bo dalo več dobička kot če raztresa svoje zmožnosti in svoje misli premnogim stvarem.

S tem pa ni rečeno nič druzega, kot, živinorejec, svinjorejec, in kurjerejec naj ima eno oko vedno obrnjeno na vspeh teh treh strok, ker s podvizanjem doseči najboljše uspehe v gotovem podjetju postane človek veščak in strokovnjak, in ta razred ljudstva je plačan danes najboljše.

Povdarjam pa, da naj nikdo ne zanemarja s tem centriranjem svojih moči gotovim strokam pridelovanju drugih stvari, ki se tudi dobro splačajo. In okolica farme bo določila s čim se naj kmet peča, da bo žel najboljšo plačo za svoj trud. Včasih bo krompir, fižol, kumare, špargelji itd., vir lepih dohodkov, in na vse to treba se umnem poljedelcu ozirati. Vrhu vsega tega naj se pa ne pozabi na sajenje in gojenje sadnega drevja in vinske trte, ker taki nasadi dajo posestvu ogromno vrednejavo, in so v letih vir velicih dohodkov.

In, če postane Slovenec živinorejec, mu denarne razmere ne pripuščajo kupiti toliko zemlje, da bi se pečal izključno z rejo živine za mesarja, dokler vladajo za klavno živino današnje nizke cene.

Njegov cilj naj bo pridelek mleka, in zato naj uvede sčasom, pasmo krav, ki dajejo mnogo mastnega mleka, in to so v Ameriki takozvane "dairy cows" — krave mlekarice.

Stari kraj ima več pasem tacih krav, in med njimi so muricodoiske prav dobre za molžo. In, če pride do slovenske naselbine, misliti bilo bi treba uvesti sčasom par plemenskih krav in bika iz kake nove pokrajine, mogoče iz naših alpskih dolin, ker nova pasma bi brezdvomno obogatila iste, ki bi jo vpeljali, in to bi kaj lahko dosegla živinorejska zadruga skupne slovenske naselbine.

Vsakakor ima pa tudi Amerika sloveče molzne krave. Pasma 'Jersey" je najboljša kar se tiče kakovosti mleka, ker vsebuje te vrste mleko največ maslene masti, ergo, da največ smetane in največ najboljšega putra. Vendar ta pasmina ni priljubljena pri mesarjih. Isto velja o "Guernsey" živini, četudi je nekoliko težja. Kar se tiče množine mleka so na prvi stopinji črnobele 'Holstein' krave. To mleko pa ni bogato na smetani, in zato so te krave jako priporočljive za onega kmeta, ki prodaje mleko. Priljubljene so pa tudi pri od mesta oddaljenih kmetih, ker so precej velike, in ker količina mleka vendar da precej smetane, vrhu tega pa mnogo piče za svinje in kure v podobi posnetega mleka.

V splošnem deli se goveja živina v Ameriki v tri velike razrede, namreč: "Beef type of cattle" (klavna živina ali živina za meso); "Dairy type of cattle" (živina za mleko); in "Dual-purpose type of cattle" (živina za oboje meso in mleko). V prvi razred spadajo te le pasme: "Shorthorn", med katerimi se najde mnogo dobrih mlekaric, "Polled Durham", "Hereford", "Aberdeen Augus", "Galloway", "Sussex" in "West Highland". V drugi razred spadajo: "Jersey", "Guernsey", "Holstein" ali "Friesian", "Ayrshire", "Dutch Belted", "French-Canadian" in "Kerry". In v tretji razred: "Red Polled", "Devon" in "Brown Swiss". Vendar zadnji razred ni posebno priljubljen niti mesarju niti strokovnem mlekarju, zato se oprijemljejo veliki kmetje, ki rede na stotine živine, najbolj prve vrste, mali kmet, ki meri na produkcijo dobrega mleka pa najbolj druge vrste živine.

In, če misli mali kmet v skupni naselbini — in ta je najpriročljivejša za Slovenca, ki je prištedil par sto dolarjev kot delavec — delati denar z živino, naj vpelje **polagoma** dobre krave za molžo, in naj se ne ozira toliko na produkcijo mesa, dokler ima klavna živina sedanjo primeroma nizko ceno. Smetana in surovo maslo se vsikdar lahko zvede za lepe novce, in posneto mleko je izvrstno krmilo za svinje in kure, v katerih je tudi lep denar.

Samovmevno, slovenski začetnik na farmi ne more vpeljati na mah čistokrvnih, registrovanih pasmi, ker so predrage. Vendar v skupni naselbini, če uvede vsak naselnik poleg drugih navadnih krav še jedno ali dve čistokrvne, registrovane, se pride v malih letih do sloveče, čistokrvne črede, ki vredna mnogo iz stališča produkcije mleka in pri prodaji živali. In, pri nabavi dragih plemen skih krav naj se kupi one, ki so imele dva ali tri teleta, da se vidi njih razvoj, njih popolno dorašče na postava.

Kar se bika tiče, zbrati se mora z vso skrbnostjo, ker od bika je odvisen zarod. "Bik je polovica črede", pravi pregovor, in z izvrstnim, čistokrvnim bikom, ki je naslednik lepih prednikov, doseže se sčasom tudi z nečistokrvnimi kravami čreda, na katero zamore biti lastnik ponosen.

In v kmetijski naselbini, ki je vstanovljena na podlagi zadružne misli, na temelju obratne pomoči, se brez vseh težav doseže čreda živine, ki bo slovela po vsej deželi, in bo privabila kupce, ki bodo ponujali visoke svote za plemenske živali. Takih slovečih živinskih okrajev je že nekaj po Ameriki, in bogastvo teh živinorejcev naj nav duši slovensko ljudstvo po Ameriki, da se naseli v skupinah, v selih, da se tako omogoči osnovati živinorejsko zadrugo, ki je predpogoj razvoja sloveče črede.

Na slovenskih semnjih vidi se danes lepa živina; 25 let nazaj bilo je že mnogo mršavih bus. Kmetijska družba kranjska je z vstanovo kmetijskih podružnic in živinorejskih in drugih zadrug pripomogla k izboljšanju naše živine k boljšem stanju istega kmeta na slovenskih tleh, ki je zaveden in centralizuje svoje moči v raznih kmečkih zadrugah; naobratno pa nezaveden, posamezen kmet nazaduje, dok ne pride brič in požene čez boben njegovo kmetijo.

Povdarjam, da je čreda odvisna od bika; ker pa vsak kmet s 5 do 15 kravami ne more imeti dragocenega bika, je nujno potreba živinorejske zadruge, katero naj vstanovi vsaka živinorejska slovenska naselbina takoj, če meri na vspeh v tej panogi kmetijstva.

40 do 60 krav naj ima po jednega bika; vsekakor ne več kot 60 krav na jednega bika, rajše nekaj manj, ker bo zarod boljši. Kmetje jedne okolice s 40 kravami toraj na že osnujejo živinorejsko zadrugo, in priskrbe si naj najboljšega bika, kar je mogoče, ker stem je storjen prvi korak za dobro čredo.

Kapital živinorejske zadruge naj snujejo delnice po 15 dolarjev na vsakih 5 krav, in na ta način doseže se od 120 do 180 dolarjev za nakup in oskrbo jednega bika. Število članov živinorejske zadruge naj bo neomenjeno, in kolikokrat 40 do 60 krav je v zadrugi, toliko bikov mora zadruga šteti. Na ta način tvorijo se zadružni odseki, ker 50, 100, 150 in več krav ima po 1, 2, 3 in več bikov. Jako priporočljivo je, da zadružni odseki bike menjajo vsake 2 leti, tako, če so na primer 4 odseki z okoli 200 kravami in 4 biki, da ima v teku osmih let vsak odsek 4 bike. Po preteku 8 let naj se pa biki nadomestijo z mlajšimi.

V delokrog živinorejske zadruge spada izboljšanje črede, izobrazba članov o umni živinoreji, in oznamenju naselbinske črede med živinorejski svet, da se privabijo kupci, ki iščejo plemenitih živali.

Vsek odsek živinorejske zadruge ima naj preiskovalno pripravo (testing outfit) da se določi zdravje živine. In vsak živinorejec imeti mora tehtnico, kjer zamore določiti množino mleka vsake krave pri vsaki molži, in zabeleži naj pod imenom krave na listu števil ko, ki jo pokaže vaga. Te številke naj se šoštejejo vsaki mesec, in svota naj se prenese v kujigo pod ime krave. To naj se zabeležuje vedno, ker kupci plemenitih krav in bikov zahtevajo tak rekord. K imenu krave zapiše naj se pa tudi ime in rekord kravjih prednikov, in čim dlje v preteklost ta rekord seže tem večjo veljavo in višjo ceno imela bo živina. Pri nakupu bika gledati se mora pazljivo na ta rekord, kakor tudi na njegov razvoj.

Noben umni živinorejec tudi naj ne bo brez "Babcock-ove priprave za preiskušnjo mleka radi maslene masti." S to pripravo naj se preskuša mleko vsaki mesec, in odstotek maslene masti zabeleži naj se k številki, ki kaže mesečno množino mleka vsake krave. Na ta način se najde katera krava plača svojo krmo; in iste krave, ki ne dajo najmanaj 200 funtov maslene masti na leto, naj se iztrebijo iz črede. Na ta umni način mogoče je produkcijo maslene masti zvišati na 250, 300, 400 in tudi več funtov na leto, kar je vsekakor vpoštevanja vredno, ker taki zabeležki ali rekordi so edini pripomoček, da se dobi iz krave največ dobička z molžo, in tudi najvišjo ceno, če se proda za pleme, in kar se zadnjega tiče velja tudi za bika.

Maslena mast plačuje se po leti po okoli 25 centov za funt, in po zimi po okoli 35 centov: srednja cena je toraj okoli 30 c. Vsejedno toraj ni, če dobi kmet od krave manj kot 200 funtov masti na leto, ali še enkrat toliko okoli 400 funtov; vsejedno ni, če dobi za masleno mast vsake krave manj kot 50 dolarjev ali 100 dolarjev in še več.

Kar se tiče reje telet za pleme, pustiti se morajo vsaj en čas z materjo, da se prebavni organi malo otrde. In potem, ne krmi jih preveč in ne sili jim prehitro posneti mleko; daj jim polno mleko nekaj tednov ako so odstavljeni, in imej pred očmi misel, da bo iz teleta mogoče najdragocenejša krava ali bik.

Vse te in še druge stvari spadajo v področje živinorejske zadruge; zato naj vsaka naselbina, ki se peča z živino, vstanovi to prepotrebno kooperacijo, ker dobiček želi bodo vsi člani.

Vsak odsek živinorejske zadruge, ki obstoji iz 40 krav in jednega bika, naj voli iz svoje srede oskrbnika ali načelnika, in ti oskrbniki, če je več odsekov, naj izvolijo predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika.

Slovenske naselbine in naselbine v Ameriki se pečajo z živinorejo, a njih napredek je beraški, ker ne vpoštevajo složne moči, združenih sil, kooperacije, in umnega gospodarstva. In to velja za vsako panogo kmetijstva.

Na sličnì način dobi se tudi več dobička iz svinjereje. Boljše je, če drži gotov okraj jedno pasmo svinj, in dobre merjase kot, če ima vsak kmet drugo vrsto. Par izvanredno lepih svinj dalo bo tako slavo okolici, kjer so se vzgojile, da se bodo vse poznejše plemenske živali lahko spravile v dober za lepi dobiček.

Najbolj znane prešičje pasme v Ameriki so: "Berkshire, Poland-China, Chester White, Duroc-Jersey, Victoria, Essex, Small Yorkshire, Suffolk, Large Yorkshire, Tamworth in Hampshire."

Pasma Poland-China so jako priporočljive svinje za pleme in za debelenje. Tehtajo okoli 175 funtov s šestimi meseci, okoli 250 funtov z letom, in nad 400 funtov v popolni starosti. Tudi Berkshire in Chester White so dobičkonosne svinjske pasme s prilično isto težo. Small Yorkshire so majhne z zakrivljenimi rivci, in tehtajo okoli 200 funtov doraščene; in Large Yorkshire so posebno dobre svinje za produkcijo slanine, imajo tudi zakrivljene rivce, in tehtajo prilično toliko kot Poland China, včasih nekaj več, a skotijo primeroma malo mladiveč, za kar niso posebno priljubljene.

Tudi s konjerejo dosežejo se povoljnejši vspehi, če se drži gotovi okraj, gotova naselbina, jedne in iste pasme konj, kot če ima vsak kmet drugo pasmo.

Vsak kmet ima za obdelovanje kmetije, za vožnjo, in druge potrebe po 2, 3, 4, ali več konj, od kojih ima malo naravnostnega dobička, posebno po zimi, ko se krmi konje skoro zastonj, ker se ne rabijo za pomoč pri delu.

Če bi imeli kmetje kobile mesto konj storili bi ž njimi isto delo; in, če bi si okolica omislila potrebno število čistokrvnih žrebcev dobil bi vsak kmet več ali manj dobička iz konjereje. Vsekakor bi mu ne bilo potreba kupovati konj za lastne potrebe, ampak bi jih prodajal za drag denar.

Lipica (malo lipovo drevo) na Kranjskem in Prestranek na Primorskem sta dom najbolj slovečih konj na svetu za lahko vprežene svrhe. Oni izvirajo že iz leta 1580, in njih popolnost in imenitnost se je dosegla le potom združenih predpisov, katerih se je vsak konjerejec strogo držal. Lipica in Prestranek ste danes jako sloveči vladni konjerejnici v Avstriji. Sploh je vladna konjereja v Avstro-Ogerski jako razvita in na visoki stopinji slave. V Mezohegyes na Ogrskem je največja konjerejnica na svetu, in tam se vzgajo plemeniti konji Nonius, ki so iz nekdanjega križanja angleških polnokrvnih in francoskih kočijaških konj. Rabijo se v topničarstvu ali artileriji, in za vprežne svrhe sploh. V Mezohegyes skoti se na leto okoli 700 žrebet, in vse vladne konjerejnice avstro-ogrske države priredijo nad 100 tisoč žrebet na leto, sčimur se ne more ponašati nobena druga država, kakor tudi ne s tak krasnimi konji kot so ravno avstro-ogrski. Pasma Gidran, kavalerijski konj avstro-ogrski, je nekaj krasnega, nekaj vstrajnega za ježo.

Kaj bi dosegla združena slovenska kmetijska naselbina kacih 40 družin z nakupom le jednega žreb ca pasme Nomius že po preteku 10 let se težko prerokuje; vsekakor bili bi pa vspehi najbrže bolj povoljni kot, če se moči v konjereji cepijo.

Najbolj vdomačene pasmi v Ameriki so: "Arab, Thoroughbred American Saddle Horse, Roadster American Trotev, Pacer, Orloff Trotter, Coach Horse, Hackney, French Coach, German Coach, Cleveland Bay, Draft Horse, Percherou, Drach Draft, Clyderdale, Shire, Belgian, Suffolk in Ponny.

Slednjič omenim naj še, da se celo s kurjerejo doseže boljši vspeh in boljši dobiček, če se drži gotova okolica jedne pasme kokoši, kot če ima vsak kmet drugo vrsto, ali celo več vrst.

Jajca jedne pasme kur so jedna ke, in zategadelj prodajo se za boljšo ceno; in tako je tudi z zaklanimi kurami in s prodajo kurjetine sploh.

Ženske naselbine oprimejo se lahko umne kurjereje; treba jim je v to le malo poduka, in vspeh iz bizniškega stališča bo jako povoljen.

Recimo, da je dvajset kmetic v naselbini, in, da ima vsaka po 500 kur, kar se prav lahko doseže v jednem ali dveh letih. Naselbina bi štela okoli 10 tisoč kur, in ta množica zadostuje, da se more sklepati pogodbe z velikimi hoteli in drugimi takimi podjetji za preskrbo jednakih svežih jajec in potrebno kuretino. Koliko dolarjev prinesel bi ta postranski zaslužek naselbine si zamore vsak sam misliti; nasprotno je po od kurjereje malo dobička, če se ne oskrbjuje umno, če se ne deluje združeno tudi v tej panogi kmetijstva.

10 tisoč kur dalo bi mnogo stotin, da tisočev jajec na dan, dalo bi mnogo piščancev, mnogo kuretine, in v tem je mnogo denarja. Kopun je v Ameriki dražji kot puran, in z rejo kopunov dosegel bi se velik dobiček. In zato se ne more dovolj priporočati Slovencem, da naj gredo na kmetije skupno, da naj jih gre vsaj 10, 20 ali več skup, in, da naj delujejo skupno, združeno, z obratno pomočjo, da naj tudi kar se kurjereje tiče vsta nove kurjerejsko zadrugo, ki bo skrbela za poduk o umni kurjereji, in za dober trg jajec in kuretine.

Mnogo kurjih pasmi ima Amerika, a za farmerja je jako priporočljiva kura "Barred Plymouth Rock". Ona ima dobro meso, je precej velika, in tudi dobra za nesenje jajec. Teža petelina je okoli 9 funtov, kure okoli 7, in 8 jajec tehta prilično 1 funt.

"Brahma" so najtežje kure, a za nesenje so slabe; in "White Leghorus" so najboljše za nesenje, a za kuretino nimajo veljave ker so jako majhne, in njih meso ni priljubljeno.

Rojaki in rojakinje! Predstoječo razpravo nisem spisal za kratek čas sebi, tudi ne zato, da bi se vi zabavali ž njo, ampak edino zato, da se zglasi čim več naših ljudi v svrho vstanovitve slovenske kmetijske naselbine.

Prečitajte stvar še enkrat, presodite jo trezno in resno, in, če je vaš namen postati farmer, ali kupiti kos zemljišča v slovenski naselbini, javite se takoj in delujte, da se še drugi pridružijo.

Jaz sem z vami vsikdar, in kjer koli se določi vstanoviti naselbino na zadružnem temelju, jaz grem z vami, če jele kraj za bele ljudi pripraven.

Kakor hitro se javi dovolj strank temu listu za naselbino, predlog kje naj se poišče primerno zemljišče, in bodite gotovi, da bom predlagal kraj, ki bo všeč meni in tudi vam. Vsekakor se bom pa oziral tudi na vaše nasvete. Primite za pero še danes in naznanite vaš načrt uredništvu tega lista. —

American Exchange Bank

VIRGINIA — MINN.

Najbolj pripravna banka za Slovence in Hrvate v mestu.

Pošiljamo denar na vse strani sveta in prodajamo vožne liste.

3% obresti od vlog.

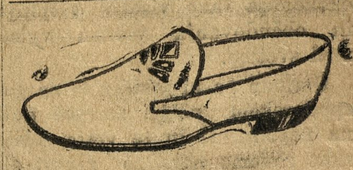

Naznanilo in priporočilo.

Cenjenim rojakom na Evelethu in okolici tem potom uljudno naznanjam, da sem otvoril zopet na

313 Grant Ave, nasproti Murnikove trgovine

svojo čevljarsko obrt prodajo čevljev.

je delo najboljše in cene pri meni najnižje. Skušal bodem tudi v bodoče cenj. rojake zadovoljiti; v nasprotnem slučaju pa povrnem denar nazaj.

Za obilna naročila in naklonjenost se uljudno priporoča:

MARTIN PANIAN,
lovenski čevljar, 313 Grant Ave.

NAZNANILO.

Tiskarna "Narodnega Vestnika" se sedaj nahaja na 31. East Michigan St. Duluth, Minn., šest blokov iztočno od splošno znane slovenske trgovine Jos. Scharabona in štiri vrata od "Duluth News Tribune" lista.

..Skozi Duluth potujoči rojaki, vedno dobro došli!

"Narodni Vestnik".

A. HORVAT

600 N. CHICAGO STREET

JOLIET, ILL.

Prodaja pristni importirani: KRANJSKI BRINJEGEC, GRENKO VINO, (Grenčec) KRANJSKI TROPINOVEC, IN RAZLIČNE DRUGE LIKERJE NAJBOLJŠE VRSTE.

PRODAJAM SAMO NA DEBELO.

Cene je dobiti na zahtevo.

First Natinoal Bank

GILBERT — — — MINN.

GLAVNICA $25.000.00.

PREOSTANEK $2.500.

POSEBNO POZORNOST DAJEMO POŠILJANJU DENARNJI LISTI.

ZAVAROVALNINA IN VOŽJA V AVSTRIJO.

Helo prijatelj!

Kadar si žejen, ali če te tare maček, oglasi se v gostilni

"Pri mačku"

(Anchor Bar)

na 311—3 Ave.
HIBBING, MINN.
John Povsha, lastnik.

Slovenska zavednost je slovenska moč.

Spisal Viljem Brunschmid, st.

Še ni dolgo odkar je "Narodni Vestnik" razpravljal o sebičnosti, zasebni sebičnosti.

Sebični ljudje kot tudi sebični narodi — vsi napredujejo; nesebičneži — posamezniki kot ljudstva — pa nazadujejo in ginejo.

"Was mehr wert ist wie eine Laus trage es mit nach Haus." — ta germanski rek jasno kaže, dosega nemška sebičnost mejo skopuštva in oderuštva. In baš ta germanska sebičnost je mnogo pripomogla, da zavzema nemška ekonomija tako visoko stopinjo in občudovanja vreden vgled med svetom.

German pa ni sebičen le na gospodarskem polju, marveč tudi na narodnem; in te vrste sebičnost zovemo narodno zavest ali zavednost.

Kdor občuje z Nemci občudovati mora nemški ponos, njih narodno zavest, tako pri olikancu kot pri priprostem, tako pri bogatinu kot pri nemaniču, tako pri aristokratu kot pri plebejcu.

Ta napredni narod živi edino za nemški prospeh. Vsenemška ideja gori v srcih vseh Germanov Nemški jezik je slehernemu Nemcu najsvetejša svetinja. Nemške naprave so nemški ponos; nje podpira vsak Nemec — kapitalist kot proletarec, luteran kot katolik, socijalist kot imperijalist.

Z jedno besedo, nemška sebičnost, nemška narodna zavest preveva vse sloje nemštva. Ni čuda toraj, da ta zjedinjen narod tako naglo prodira na vseh poljih — na kulturnem, industrijalnem, gospodarskem, financijalnem, povsod.

Kako je pa z našo sebičnostjo, Slovenci v Ameriki?

Kako je s slovensko narodno zavetjo?

Že več kot četrt stoletja obljuduje tisoče Slovencev zapadno polo sveta, a v tem dolgem času bil je slovenski napredek počasen.

Zakaj?

Zato ker je premalo narodne sebičnosti; narodne zavesti, narodne zavesti, narodnega ponosa, narodne edinosti, narodnega združenja. **Znak najnižje kulture je, če ni človek narodno zaveden, če da prednost vsakem. jeziku, vsakej napravi pred isto svojega naroda.**

Ne bom trdil, da so naši intelegentni in bogati sloji renegatje, narodni odpadniki, Judeži in Efijalti; ampak za slovenski napredek, za slovenske naprave so njih zmožnosti predragocene, je njih mošnja zadrgnena, sicer bi Slovenci v Ameriki vživali drugi vgled v javnosti kot ga, žalibog.

Res, da je nekaj naših zmožnih mož, nekaj naših bogatašev in milijonarjev skoro mrtvih za slovensko stvar, a upanje imejmo, da zadnja iskra narodne zavesti, da zadnja iskra možke časti še ni vzgasnila v njih rojenih slovenskih srcih, in da se bodo ti sinovi slovenskih mater zanaprej malo bolj zanimali za svoj ponosen narod kot so se dosihdob.

Zaostali smo v marsičem, zato s podvojeno močjo silimo naprej, in, če imamo pomoč od strani naših prvakov, če vsi sloji Slovenstva zastavijo svoje moči za obči napredek slovenski, potem zamoremo spraviti našo narodnost v boljšo politično luč, in naše gospodarstvo v boljši tir.

Česar pa potrebujemo najbolj?

Mi trebamo dvoran, kjer naj bi se čula koristna predavanja, kjer naj bi se dala beseda vsakomu, da izreče svoje misli.

Mi trebamo izobraževalnih in zabavnih društev. Mi nujno potrebujemo šol v vseh večjih slovenskih naselbinah.

In glavno pa, česar slovensko ljudstvo v Ameriki potrebuje je financijelna centrala.

Narod, ki nima financijelne moči, podlaga je ptujčevi peti.

Ž njim je isto kot s človekom, ki je brez novca. Valovi življenja ga zaganjajo kot bilko po morju, a stalne opore in javne veljave ni nikjer.

Slovenski trpin v Ameriki nagromadil je okoli četrt milijona dolarjev za glavnico raznih Jednot in Zvez.

Ves ta ogromni kapital je za živega Slovenca mrtev, ker je v drugonarodnih bankah.

Sto in sto tisoče dolarjev zasebnih prihrankov našega ljudstva leži v tujenarodnem zaupanju pri angležkih in nemških in čeških in drugih privatnih bankah.

In ves ta ogromni kapital je že leta in leta za slovensko stvar mrtev. Z našimi žulji se šopirijo drugi narodi; z našimi žulji nas drugi narodi tlačijo v ozadje.

Slovenski možje! Ali bo vedno tako? Bo naša narodna sebičnost, naša narodna zavest na veke tako zaspana, tako mlačna, tako samotna?

Treba, nujno treba je, da se ta rana skuša ozdraviti; in v to poklicani smo vsi sinovi in hčere majke Slovenije.

Slovenci prvaki! Pokažite, da smo mi kot ljudstvo toliko zavedni, da se brigamo za tako nujno in potrebno ljudsko napravo kot je **denarna centrala.**

Prvaki in vplivni možje imenujte vstanovni odbor, ki bo skrbel da se skliče občni zbor kjer se bo posvetovalo in sklepalo o vstanovitvi **Slovenske Hranilnice in Posojilnice za Ameriko.**

Naši listi so polni oglasov starokrajskih in tujenarodnih ameriških denarnih central; zastonj se pa išče po oglasu slovenske denarnega zavoda v Ameriki.

To je sramotni pečat narodne nezavednosti vsem Slovencem, in sveta dolžnost nas vseh je, da se ta nedostatek čim preje popravi in se vstanovi **Slovenska Zadružna Hranilnica in Posojilnica za Ameriko,** kjer naj bi se osredotočil slovenski kapital v svrho pospeševanja slovenske izobrazbe, slovenskega vgleda, slovenske moči, slovenske obrtnosti, slovenskega trgovstva, slovenskega gospodarstva, in slovenske kolonizacije.

Slovenski denarni zavod bi dal vlagateljem gotovo, **če ne večjo,** vsaj isto varnost in isto obrestno mero kot druge banke; kompetentnih moči je dovolj zato. Dvoma ni, da bi večina Slovencev ne zaupala slovenskem zavodu; in kot dobivajo drogonarodne banke sedaj naše vloge, bi tudi slovenski denarni zavod dobil kolikor toliko vlog od drugih narodov.

Kar se pa tiče čistega dobička, po odbitku dividend in rezerve, je pa samoumevno, da bi se nagradil izključno za slovenske svrhe.

Amerika ima mnogo nesrečnih rojakov in rojakinj in naših sirot, kjer bi bila vsaka podpora dobro došla.

S čistim prebitkom podpirala bi se slovenska izobrazevalna ideja, mogoče tudi slovenska zavetišča, in druge slovenske naprave.

Z glavnico pomagalo bi se pa slovenskem trgovcu, slovenskemu obrtniku, če bi bil pomoči vreden in varnost garantirana.

Z glavnico pomagalo bi se Slovencu, ki je vslužben v mestu, k lastnej domačiji. Zbiralo bi se iste, ki hočejo na farmo, in pomagalo se jim, če potreba, da biželi v slovenskih naselbinah sad pridnih rok slovenskih. S tem vresničila bi se slovenska kmetijska kolonizacija, s tem dosegel bi naš narod boljši vgled v javnosti, dosegel bi naš ljud boljše gospodarske razmere.

Ves ta napredek je pa odvisen od centralne financijelne moči, in zatoraj je naša sveta dolžnost, da pokličemo v življenje **Slovensko Zadružno Hranilnico in Posojilnico za Ameriko.**

Predsodb in pomislekov pri tem ni treba nobenih. Začetek je vsak težak, in vsaka stvar, vsako podjetje ima premagati neke težkoče v začetku; in če naše starokrajske posojilnice in hranilnice vspevajo, ki so toliko pripomogle k gospodarskem razvoju slovenskih pokrajin, če vspevajo zasebne in zadružne banke drugih narodov križem sveta, ni dvoma, da bi ne vspeval slovenski denarni zavod v Ameriki, tembolj, ker se občuti skrajna potreba zanj, ker je dovolj slovenskih dolarjev za milijone prometa.

Upoštevati pa treba dejstvo, da bi v dveh, v petih, v desetih, v dvajsetih letih slovenski denarni zavod v Ameriki za tuzemsko slovensko vprašanje več storil, več koristil kot katerakoja druga sila. Nasprotno bomo pa čez več desetletij na isti, bržčas na slabši stopinji napredka in vgleda, če smo toliko nezavedni, toliko mlačni, da se za ta važni korak takoj ne zavzememo z vso eneržijo, z vso navdušenostjo.

Treba je ponosa na slovensko zavednost v starem kraju, posebno na tako kot je v celjski okolici, kjer podpira Slovenec le Slovenca, le slovenske institucije. Treba je uvideti koliko je narodna zavednost pomagala v zadnjem polstoletju slovenskem napredku v Avstriji vzlic zaprek in polenov pod noge nam sovražne vlade, in vzlic bratomorilnega boja. Treba je ponosa na naš narod ni obstanek za kojega se moramo zahvaliti našim nevstrašenim junaškim pradedom, našim zavednim buditeljem preteklosti. Treba je ponosa na našo narodnost in na naš jezik in na naše zmožnosti. Naše duševne in fizične moči, naša kompetentost ne zaostaja za isto druzih večjih narodov; treba jo le vporabiti za slovensko stvar; treba jo spraviti v tir, v akcijo. Treba je narodne sebičnosti, narodne zavednosti tako od strani učenjaka kot od strani nešolanega. Treba je sobratnega navdušenja; treba je zjedinjenosti, edinosti, požrtvovalnosti in neumornega dela.

Zbudi se toraj slovensko ljudstvo Amerike, in prični z delom vstanovo podlage za boljši napredek in boljši vgled tuzemskih Slovencev, z delom za osnovo **Slovenske. Zadružne. Hranilnice in Posojilnice za Ameriko!**

Povdarjam, bodimo narodno sebični, narodno zavedni!

Črna zemlja naj pogrezne tega kdor odpada.

Zlate besede starišem.

Ne govori z otrokom preveč odurno. Ne izgovarajaj v pričo njega grdih besed. Ne kliči ga z grdimi imeni. Ne ravnaj se tako kakor bi ga hotel spoditi od sebe.

Ne laži se otroku, otrok se bo tudi kmalu laži privadil.

Hvali otroka, kedar je vreden hvale; hvala je v otroškem srcu največje veselje.

Ne budi otrok z postelje, dokler se še niso zadostno naspali. Spravljaj jih kmalu k počitku, ker otroci potrebujejo več spanja kot odrasli ljudje. Kmalu prišla bo tudi doba, ko bodeš prinoran iste čez leta popreje klicati, zatoraj jim pusti spanje, dokler so še mladi.

Ne kaznuj otroka takoj pri prvem prestopku. Odpusti mu. Posvari ga z lepimi besedami in to bode naredilo pri njem več učinka nega šiba.

Ne dajaj otrokom po nepotrebnem denarja, čeravno ga imaš dovelj. Uči otroke spoznavati vrednost novcev, da si ga bodo že leli tudi sami sčasoma prislužiti.

Privadi polagoma otroke h kakem primernem delu, ter mu daj tu ali tam kak cent v priboljšek. Te cente lahko otrok troši. Deček pa, ki si bode na ta način prihranil že dolar, znal bode ceniti pozneje delo in denar.

Starost živalij.

Morski som dočaka 1000 slon 400, labud 300, želva 10 rel 100, krokar 100, dro 100, lev 70, tulenj 30, kon 30, krava 20, medved 20, 20, svinja 20, pes 20, ma lisica 15, ovca 10, veverica zajec 7 let.

Kako se meri vodnjake po ni vode?

Pri vodnjaku ki ima 25 v premeru računa se na 10 palcev globočine 3059 vode; vodnjak 20 čevljev meru ima 1958 galon vod palčni globočini, pri 15 računa se 1101 galon, pri 959, pri 13, — 827, pri 12, pri 11, — 592, pri 10 — 9 — 396, pri 8 — 313, pri 329, pri 6, — 176, pri 5 — pri 4 — 78, pri 3 — 44, pri 19 galon vode na 10 palcev bočine.

PROŠNJA.

Vkljub našemu naznanilu RAJKO FEIGEL nima pravice pobirati naročnine list, nam prihajajo tu in tam ročila, da je ta nepoštenjak pobral več naročnine na ču, mi sicer nismo odgovorni njegovo delo, ker od nas je slovljen zaradi nepoštenja du in izven urada in ni za delal od dneva ko je bil ljen, to je dne 25. novembra Vendar da ne bodejo naši po nedolžnem prizadeti, vse iste, ki so njemu od va naprej plačali naročnine nam pošljejo pobotnice, da koliko take naročnine je Poneverjene svote bodeno li dobili od Bonding za njega dobro stala. da se nam take pobotnice dopošljejo.

Rojaki! Zavarujte se pri

JUGOSLOVANSKI KATOLIŠKI JEDNOTI

kjer je vaša zavarovalnina popolnoma zagotovljena.

Jednota posluje po dobro preračunjenem sistemu. Asesmenti so razdeljeni po letih. Sprejema možke in ženske od 16. do 45. leta. Asesmenti so vedno enaki. Plačuje večje podpore ko druge Jednote. Poseduje velik rezervni sklad. Podpore in smrtnine vedno točno plačane. Vodstvo napredno in energično.

Zavarujete se lahko za $500.00 ali $1000.00 smrtnine. Za izgubo obeh rok ali obeh nog, ali ene roke in ene noge kakor tudi za zlomljenje križa in popolno onemoglost $800.00. Za izgubo ene roke ali ene noge se plača $400.00. Za izgubo treh prstov na roki ali polovico stopala na nogi $200.00. Za izgubo enega očesa plača Jednota $200.00. In za izgubo obeh očes pa $800.00. Jednota plača tudi bolno podporo po $20.00 do svote $300.00. Za umobolne se plača podpora do svote $500.00. Za dolgotrajne ali neozdravljive bolezni plačamo $200.00 za odhod v staro domovino.

Vse podpore za bolezni in poškodbe se plačajo iz posebenega sklada, tako da ostane smrtnina popolnoma nedotakljiva. Enakomeren asesment vsaki mesec pokriva vse podpore za smrtnino in poškodbe; pri nas ne nakladamo nobenih izvenrednih doklad, vsak član ve vsaki mesec koliko ima za plačati.

Jednota šteje članov in članic	8.000
Ima denarja v blagajni nad	$60,000.00
Vkupna podpora plačana od Jednote	$474,527.10
Vkupna podpora plačana od družtev	$238.779.25

Za vse zgoraj omenjene podpore plačajo se sledeči asesmenti:

Za zavarovalnino $500.00 za moške.

Razred let	Za smrt.	Za pošk.	Za stroš.	Za rez.	Vkupno
od 16 do 20	$ .35	$ .15	$ .10	$ .05	$ .65
od 20 do 25	.40	.15	$ .10	.05	.70
od 25 do 30	.45	.15	.10	.05	.75
od 30 do 35	.50	.15	.10	.05	.80
od 35 do 40	.55	.15	.10	.05	.85
od 40 do 45	.60	.15	.10	.05	.90

Za zavarovalnino $1000.00 za moške.

Razred let	Za smrt.	Za pošk.	Za stroš.	Za rez.	Vkupno
od 16 do 20	$ .70	$ .15	$ .10	$ .05	$1.00
od 20 do 25	.80	.15	.10	.05	1.10
od 25 do 30	.90	.15	.10	.05.	1.20
od 30 do 35	1.00	.15	.10	.05	1.30
od 35 do 40	1.10	.15	.10	.05	1.40
od 40 do 45	1.20	.15	.10	.05	1.50

Za zavarovalnino $500.00 za ženske.

Razred let	Za smrtnino	Za rezervo	Vkupno
od 16 do 20	$ .35	$ .05	$ .40
od 20 do 25	.40	.05	.45
od 25 do 30	.45	.05	.50
od 30 do 35	.50	.05	.55
od 35 do 40	.55	.05	.60
od 40 do 45	.60	.05	.65

Za zavarovalnino $1000.00 za ženske.

Razred let	Za smrtnino	Za rezervo	Vkupno
od 16 do 20	$ .70	$ .05	$ .75
od 20 do 25	.80	.05	.85
od 25 do 30	.90	.05	.95
od 30 do 35	1.00	.05	1.05
od 35 do 40	1.10	.05	1.15
od 40 do 45	1.20	.05	1.25

Društva za Jugoslovensko Katoliško Jednoto se lahko vstanove povsod, kjer se združi najmanj 10 članov ali članic. Pristopnina znaša $2.00. Organizatorjem novih društev plača Jednota po $1.00 za vsacega člana ali članico. Rojaki, ki stanujete po krajih kjer še ni slovenskih društev, vstanovite si družtvo in pristopite k J. S. K. Jednoti. Vsi pa, ki stanujete v bližini že vstanovljenih družtev, pristopite k njim in se zavarujte pri organizaciji, ki vam nudi najbolj trdno zavarovalnno. J. S. K. Jednota se s svojim novim sistemom, ki ga je sprejela dne 1. januarja 1911, lahko meri z vsemi večjimi Jednotami v Ameriki.

Za nadaljna pojasnila se je obrniti na glavnega tajnika:

Joh A. Germ, Braddock, Pa.
Predsednik.

Geo. L. Brozich, Ely, Minn.
Tajnik.